

(Ministru kabineta  
2006.gada 3.novembra  
rīkojums Nr.860)

**Tieslietu ministrijas  
darbības stratēģija  
2007. – 2009. gadam**

# SATURS

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI .....	4
1. INFORMATĪVĀ DAĻA .....	5
1.1. Tieslietu ministrijas darbības virsmērķis .....	5
1.2. Tieslietu ministrijas kompetence un darbības pilnvarojums .....	5
1.3. Tieslietu ministrijas īstenotās rīcībpolitikas (darbības virzieni).....	6
1.3.1. Konstitucionālo tiesību politika.....	6
1.3.2. Administratīvo tiesību politika .....	9
1.3.3. Krimināltiesību politika.....	12
1.3.4. Civiltiesību politika .....	17
1.3.5. Komerctiesību politika .....	20
1.3.6. Nekustamā īpašuma tiesību politika .....	23
1.3.7. Starptautisko un ES tiesību politika .....	27
1.3.8. Tiesu sistēmas politika .....	30
1.3.9. Tiesību aktu kvalitātes un pieejamības politika.....	36
1.3.10. Tieslietu nozares kopējās iniciatīvas .....	39
1.4. Tieslietu ministrijas darbības spēju izvērtējums.....	42
1.4.1. Vidējā termiņa pasākumi ministrijas kapacitātes uzlabošanai .....	43
2. TIESLIETU MINISTRIJAS ĪSTENOTĀS BUDŽETA PROGRAMMAS.....	44
2.1. Budžeta programma „Tieslietu politikas izstrāde” .....	50
2.1.1. Situācijas raksturojums.....	50
2.1.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā.....	50
2.1.3. Programmas mērķi un rezultāti .....	51
2.1.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti .....	51
2.1.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi .....	53
2.1.6. Izstrādājamie politikas dokumentu un tiesību aktu projekti.....	54
2.1.7. Jaunās politikas iniciatīvas .....	55
2.1.8. Programmas ieviešanas sistēma .....	57
2.1.9. Programmas finansējums.....	57
2.2. Budžeta programma „Tiesu sistēma” .....	58
2.2.1. Situācijas raksturojums.....	58
2.2.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā.....	58
2.2.3. Programmas mērķi un rezultāti .....	59
2.2.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti .....	59
2.2.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi .....	60
2.2.6. Izstrādājamie politikas dokumentu un tiesību aktu projekti.....	60
2.2.7. Jaunās politikas iniciatīvas .....	61
2.2.8. Programmas ieviešanas sistēma .....	63
2.2.9. Programmas finansējums.....	64
2.3. Budžeta programma „Kriminālsodu izpilde” .....	64
2.3.1. Situācijas raksturojums.....	64
2.3.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā.....	64
2.3.3. Programmas mērķi un rezultāti .....	65
2.3.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti .....	65
2.3.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi .....	66
2.3.6. Izstrādājamie politikas dokumentu un tiesību aktu projekti.....	66

2.3.7. Jaunās politikas iniciatīvas .....	66
2.3.8. Programmas ieviešanas sistēma .....	69
2.3.9. Programmas finansējums.....	70
2.4. Budžeta programma „Tieslietu politikas ieviešana” .....	70
2.4.1. Situācijas raksturojums.....	70
2.4.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā.....	70
2.4.3. Programmas mērķi un rezultāti .....	71
2.4.4. Paredzjamie programmas politikas un darbības rezultāti .....	72
2.4.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi .....	73
2.4.6. Izstrādājami politikas dokumentu un tiesību aktu projekti.....	73
2.4.7. Jaunās politikas iniciatīvas .....	73
2.4.8. Programmas ieviešanas sistēma .....	78
2.4.9. Programmas finansējums.....	79
2.5. Budžeta programma „Satversmes aizsardzība” .....	79
2.5.1. Situācijas raksturojums.....	79
2.5.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā.....	79
2.5.3. Programmas mērķi un rezultāti .....	80
2.5.4. Paredzjamie programmas politikas un darbības rezultāti .....	80
2.5.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi .....	80
2.5.6. Izstrādājami politikas dokumentu un tiesību aktu projekti.....	80
2.5.7. Jaunās politikas iniciatīvas .....	80
2.5.8. Programmas ieviešanas sistēma .....	80
2.5.9. Programmas finansējums.....	81
3. PIELIKUMI.....	82
3.1. Jaunās politikas iniciatīvas prioritārā secībā .....	82
3.2. Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti .....	84

## LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

AIM	Aizsardzības ministrija
ĀM	Ārlietu ministrija
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
APK	Administratīvo pārkāpumu kodekss
APL	Administratīvā procesa likums
AT	Augstākā tiesa
CPL	Civilprocesa likums
DVI	Datu valsts inspekcija
EKT	Eiropas Kopienu Tiesa
EP	Eiropas Padome
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
ĢP	Ģenerālprokuratūra
IEM	Iekšlietu ministrija
IEVP	Ieslodzījuma vietu pārvalde
IS	Informācijas sistēma
JPA	Juridiskās palīdzības administrācija
KM	Kultūras ministrija
KPL	Kriminālprocesa likums
LV	VSIA „Latvijas Vēstnesis”
LVM	VSIA „Latvijas Valsts mērnieks”
ministrija	Tieslietu ministrija
MK	Ministru kabinets
MNA	Valsts aģentūra „Maksātnespējas administrācija”
NĪVKR	Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrs
NP	Naturalizācijas pārvalde
NVO	Nevalstiskās organizācijas (biedrības un nodibinājumi)
PV	Patentu valde
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
RLP	Reliģisko lietu pārvalde
SAB	Satversmes aizsardzības birojs
SM	Satiksmes ministrija
ST	Satversmes tiesa
TA	Tiesu administrācija
TIS	Tiesu informācijas sistēma
TNA	Valsts akciju sabiedrība „Tiesu namu aģentūra”
UR	Uzņēmumu reģistrs
VAR	Valsts adrešu reģistrs
VCB	Valsts cilvēktiesību birojs
VIDM	Vides ministrija
VK	Valsts kanceleja
VPD	Valsts probācijas dienests
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VTEB	Valsts tiesu ekspertīžu birojs
VVC	Valsts valodas centrs
VZD	Valsts zemes dienests
ZM	Zemkopības ministrija

# 1. INFORMATĪVĀ DAĻA

## 1.1. Tieslietu ministrijas darbības virsmērķis

Tieslietu ministrijas **virsmērķis**: nodrošināt tiesiskumu Latvijas valstī.

## 1.2. Tieslietu ministrijas kompetence un darbības pilnvarojums

Atbilstoši ministrijas nolikumam ( MK 2003. gada 29. aprīļa noteikumi Nr. 243 „Tieslietu ministrijas nolikums”) ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde tieslietu (tiesību politikas un tiesu administrēšanas) nozarē, kā arī šādās jomās: pilsonība, personas datu aizsardzība, informācijas atklātība un elektronisko dokumentu uzraudzība, publiskie reģistri, reliģiskās lietas, NĪVKR uzturēšana, komercsabiedrību maksātspēja, tiesu ekspertīze, rūpnieciskā īpašuma aizsardzība.

Kā vadošā iestāde tiesību politikas jomā ministrija izstrādā un īsteno valsts politiku konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību, civiltiesību, komerciesību un krimināltiesību jomā, kā arī procesuālo tiesību jomā. Izstrādājot valsts politiku tiesību pamatnozarēs, ministrija ir atbildīga par tiesību politikas attīstību valstī kopumā. Papildus minētajam ministrija sniedz atzinumus par visiem citu institūciju izstrādātajiem tiesību aktu, kā arī politikas plānošanas dokumentu projektiem, tādējādi veicot to tiesiskuma un atbilstības ministrijas veidotajai valsts tiesību politikai kontroli.

Ministrija koordinē un kontrolē Eiropas Kopienas tiesību pārņemšanu un pārstāv valsti EKT izskatāmajās lietās. Ministrija arī sniedz valsts pārvaldes iestādēm metodoloģisku palīdzību normatīvo aktu projektu izstrādē un sistematizē normatīvos aktus.

Ministrija izstrādā un īsteno valsts politiku tiesu sistēmas jomā, plāno tiesu darba organizāciju, administratīvo un materiāltehnisko resursu nodrošinājumu, uzmanību pievēršot personālpolitikas attīstības un mūsdienu tehnoloģiju izmantošanai. Ministrija nodrošina arī tiesu namu uzturēšanu un celtniecību, infrastruktūras un informācijas tehnoloģiju projektu īstenošanu, tajā skaitā TIS un Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas uzturēšanu.

Ministrija normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina un uzrauga zvērinātu tiesu izpildītāju un zvērinātu notāru darbību, kā arī sniedz metodisku palīdzību bāriņtiesām (pagasttiesām) mantojuma lietu kārtošā, mantojuma apsardzībā, kā arī apliecinājumu izdarīšanā.

Ministrija organizē valsts garantētās juridiskās palīdzības sniegšanu. Likumā "Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" noteiktajā kārtībā atlīdzina fiziskajām personām nodarītos zaudējumus, kā arī sniedz atzinumus par politiski represētās personas statusa piešķiršanu.

Ministrija metodiski vada dzimtsarakstu nodaļu darbu un uzrauga normatīvo aktu ievērošanu civilstāvokļa aktu reģistrācijā.

Ministrijas padotībā ir Naturalizācijas pārvalde, Uzņēmumu reģistrs, Ieslodzījuma vietu pārvalde, Datu valsts inspekcija, Reliģisko lietu pārvalde, valsts aģentūra "Maksātspējas administrācija", Valsts valodas centrs, Valsts tiesu ekspertīžu birojs, Patentu valde, Valsts zemes dienests, Valsts probācijas dienests, Tiesu administrācija, Juridiskās palīdzības administrācija un Satversmes aizsardzības birojs. Ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja Valsts akciju sabiedrībā "Tiesu namu aģentūra", VSIA "Latvijas Vēstnesis" un VSIA „Latvijas Valsts Mērnies”.

Savā darbībā ministrija kā vadošā iestāde tiesību politikas jomā vadās pēc *labāka regulējuma* pamatprincipiem: atklātības, tiesiskās palāvības, proporcionalitātes, savienojamības, atskaitīšanās, mērķtiecības un subsidiaritātes principiem, lai normatīvie akti sasniegtu savus politikas mērķus visefektīvākajā veidā.

### 1.3. Ministrijas īstenotās rīcībpolitikas (darbības virzieni)

Ministrija ir atbildīga par politikas plānošanu un ieviešanu:

1. Tās kompetencē esošajās tiesību jomās:
  - 1) konstitucionālās tiesības;
  - 2) administratīvās tiesības un administratīvie sodi;
  - 3) krimināltiesības;
  - 4) civiltiesības (privāttiesības), atsevišķi apskatot to sastāvā esošās:
    - komerciesības;
    - nekustamā īpašuma tiesības;
  - 5) starptautiskās un ES tiesības.
2. Tiesu darbības nodrošināšanā.
3. Tiesību aktu kvalitātes uzlabošanā un pieejamības nodrošināšanā.

Katrai ministrijas īstenotajai rīcībpolitikai sniegts tās mērķu, prioritāšu un darbības vides apraksts, kā arī norādītas būtiskākās problēmas, kas saistītas ar esošo situāciju un institūciju darbības spēju. Atbilstoši esošajai situācijai sniegts vidējā termiņā risināmo uzdevumu un pasākumu uzskaitījums.

Ministrijas darbības stratēģijas īstenošanas un darbības efektivitātes uzraudzība tiks nodrošināta, izmantojot – stratēģiskās vadības sistēmu *Balanced ScoreCard IS*, kas balstās uz iestādes hierarhisku darbības rādītāju noteikšanu un pastāvīgu uzraudzību. Tas kalpos arī par pamatu stratēģijas aktualizācijai.

Ikgadēja informācijas pieejamība par ministrijas darbības stratēģijas ieviešanas rezultātiem tiks nodrošināta:

- iesniedzot gada pārskatus Valsts kasei atbilstoši MK 2005. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 446 „Valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtība” noteiktajam (līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 1. maijam);
- sagatavojot un publicējot ministrijas un tās padotības iestāžu Publisko pārskatus atbilstoši MK 2006. gada 17. janvāra noteikumos Nr. 44 „Noteikumi par gada publisko pārskatu saturu un to sagatavošanas kārtību” noteiktajam (līdz pārskata gadam sekojošā gada 1. jūlijam);
- iesniedzot MK informatīvo ziņojumu par pārskata gadā piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojumu, politiku un darbību rezultātīvo rādītāju izpildi atbilstoši „Likumā par budžetu un finanšu vadību” noteiktajam (līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 1. augustam).

2009. gadā tiks sagatavots detalizēts stratēģijas īstenošanas novērtējums un iesniegts informatīvais ziņojums MK.

#### 1.3.1. Konstitucionālo tiesību politika

Konstitucionālo tiesību politikas **virsmērķis**: nodrošināt valsts varas institūciju stabilitāti un tiesiskuma un cilvēka pamattiesību ievērošanu.

##### 1.3.1.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Skaidra konstitucionālo tiesību attīstības politika.
2. Efektīvi funkcionējoši politikas īstenošanas mehānismi ministrijas kompetencē esošajās atsevišķajās valststiesību jomās (religijsas lietas, informācijas atklātība un datu aizsardzība).

### 1.3.1.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrija, valsts pārvaldes ietvaros veidojot politiku konstitucionālo un cilvēktiesību jomā, nodrošina Satversmes normu kopuma atbilstību demokrātijas un tiesiskuma principiem, kā arī mūsdienīgas valsts orgānu efektīvas funkcionēšanas prasībām. Tomēr Satversmes nodaļas, kas regulē konstitucionālo orgānu izveidi un darbību, cieši saistītas ar šo konstitucionālo orgānu kompetenci (Saeima, Valsts prezidents), un ministrijas kompetence attiecībā uz šīm Satversmes normām ir ierobežota. Satversmes, kā arī citu likumu normas, kas saistītas ar konstitucionālo un cilvēktiesību jomu, īsteno valsts institūcijas katra savas kompetences ietvaros: ST, VCB, ĀM (MK pārstāvis starptautiskajās institūcijās), ministrija, kā arī citas institūcijas

Ministrija izstrādā un kopā ar tās padotībā esošajām iestādēm īsteno valsts politiku šādās atsevišķās valststiesību jomās – pilsonība ( NP nodrošina pilsonības iegūšanas, zaudēšanas un atjaunošanas procesu), informācijas atklātība un personas datu aizsardzība (DVI uzrauga informācijas atklātības un personas datu aizsardzības ievērošanu) un reliģiskās tiesības (RLP savas kompetences ietvaros īsteno valsts politiku reliģisko lietu jomā).

### 1.3.1.3. Būtiskās problēmas

- Nav veikta vēsturisko un lakonisko Satversmes normu atbilstības mūsdienu demokrātiskas un tiesiskas valsts prasībām padziļināta izpēte.

Latvijas Republikas Satversme pieņemta 1922. gadā, 1998. gadā tā papildināta ar jaunu 8. nodaļu „Cilvēka pamattiesības”, kā arī papildus izdarīti atsevišķi grozījumi saistībā ar dalību ES un citiem jautājumiem. Tomēr nav veikta padziļināta, visaptveroša izpēte par vēsturisko un lakonisko Satversmes normu atbilstību mūsdienu demokrātiskas un tiesiskas valsts prasībām. Tāpat kopš deviņdesmito gadu beigām būtiski ir attīstījusies izpratne par cilvēktiesībām un to īstenošanas mehānismiem, ko apliecina ST spriedumi. Nepieciešama padziļināta izpēte par Satversmes normu piemērošanu un interpretāciju.

- Valsts iestāžu darbības regulējums nespēj nodrošināt visu daudzveidīgo valsts uzdevumu efektīvu īstenošanu.

Pašreizējie divi valsts iestāžu veidi (iestāde un valsts aģentūra) pēc būtības un savā darbībā ir ļoti līdzīgi, tāpēc nepieciešams sadarbībā ar VK pārskatīt valsts aģentūras darbības tiesisko regulējumu un finansēšanas modeļus, lai izveidotu efektīvu instrumentu valsts pārvaldes pakalpojumu sniegšanai.

- Atsevišķu institūciju faktiskais tiesiskais statuss neatbilst Satversmē un Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam regulējumam.

MK ar 2005. gada 18. maija rīkojumu Nr. 322 apstiprināja koncepciju par „neatkarīgo” jeb patstāvīgo iestāžu statusa regulēšanu, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar atsevišķu iestāžu, t.sk. DVI, nepieciešamību atrasties ārpus MK padoto tiešās pārvaldes iestāžu hierarhiskās sistēmas, kas izriet no to pildāmo funkciju rakstura. Ministrija ir sagatavojusi likumprojektu „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē”, pēc kura pieņemšanas Saeimā būs jāgatavo tā ieviešanai nepieciešamie likumprojekti.

- Nepieciešams pilnveidot valsts pārvaldes resursu sadali reliģisko lietu jomā.

Nemot vērā reliģisko lietu jomā īstenoto pārvaldes funkciju šauru raksturu, nepieciešams izvērtēt pašreizējā institucionālā un administratīvā modeļa efektivitāti, precīzi definējot katras iesaistītās institūcijas lomu un funkcijas un aprēķinot administratīvos resursus. Ministru prezidenta vadībā darbojas Garīgo lietu padome, savukārt ministrija izstrādā politiku reliģisko lietu jomā, un ministrijas padotībā esošās RLP primārā funkcija ir reliģisko organizāciju

#### **uzdevums:**

#### **izvērtēt**

**Satversmes normu atbilstību mūsdienu valsts prasībām**

#### **uzdevums:**

#### **pilnveidot**

**valsts pārvaldes institucionālo regulējumu**

#### **uzdevums:**

#### **īstenot**

**koncepciju par pastāvīgo iestāžu statusa regulēšanu**

#### **uzdevums:**

#### **pilnveidot**

**reliģijas lietu pārvaldības institucionālo modeli**

reģistrācija, ko var risināt ar citiem mehānismiem (piemēram, UR ).

Atsevišķi nepieciešams izvērtēt Saeimā patlaban izskatāmo likumprojektu par valsts un baznīcas attiecībām ietekmi uz spēkā esošo normatīvo regulējumu un tiesiskajām attiecībām reliģisko lietu jomā.

- Nepieciešams pilnveidot naturalizācijas procesu.

Pilsonības jautājums ir politiski un sabiedriski jūtīgs. Tā risināšanai, naturalizācijas procesa tempam un kvalitātei tiek pievērsta uzmanība gan Latvijā, gan starptautiskajā mērogā.

Neraugoties uz to, ka naturalizācijas kārtībā pilsonību ieguvušo skaits ik gadu palielinās, 2005. gadā sasniedzot gandrīz 20 tūkstošus, 2006. gada sākumā 18,3% Latvijas iedzīvotāju nebija ne Latvijas, ne kādas citas valsts pilsonības. Lai gan pilsonības iegūšanas procesa uzsākšana pamatā ir cilvēku motivācijas jautājums, nepilsoņu skaita samazināšanai būtiski ir apzināt un novērst naturalizācijas procesu kavējošos faktoros.

NP darbs nākotnē plānojams, izvērtējot un optimizējot iestādes struktūru, attīstot iestādes tehnisko infrastruktūru, pilnveidojot pilsonības iegūšanas pieteikumu izskatīšanas procedūras un samazinot to izskatīšanas termiņus.

Būtisks priekšnoteikums naturalizācijas procesa kvalitatīvai izaugsmei – pārbaudu procedūru sertificēšana atbilstoši Eiropas Valodas prasmes pārbaudītāju asociācijas (turpmāk - ALTE) starptautiskajiem standartiem.

Latvijas Republika, 2001. gadā, parakstot Eiropas konvenciju par pilsonību, apliecināja vēlmi pilnveidot pilsonības jautājumu tiesisko regulējumu atbilstoši starptautisko tiesību normām. Minētā konvencija Saeimā vēl nav ratificēta.

- Nepietiekama sabiedrības izpratne par datu aizsardzības un informācijas atklātības jautājumiem.

DVI ierobežotā administratīvā kapacitāte ļauj īstenot tās funkcijas ierobežotā apjomā, galvenokārt tikai reaģējot uz pārkāpumiem datu aizsardzības un informācijas atklātības jomā.

Nav iespējams pilnvērtīgi veikt informācijas atklātības un datu aizsardzības uzraudzības funkcijas, kamēr tās īstenojoša institūcija nav pastāvīgā iestāde.

Nepieciešams palielināt preventīva rakstura pasākumu apjomu, veicinot sabiedrības izpratni par datu aizsardzības un informācijas atklātības jautājumiem, kā arī pilnveidojot pārvaldes institūciju un komersantu izpratni par pienākumiem informācijas atklātības un datu aizsardzības jomā. Datu aizsardzības jomā jāpaaugstina izveidoto datu apstrādes sistēmu reģistrācijas un pārbaudes procedūru efektivitāte. Jāturpina attīstīt personu datu aizsardzības politiku, izvērtējot personas datu aizsardzības tiesību līdzsvarotu ievērošanu, nodrošinot sabiedrības drošību.

**uzdevums:  
uzlabot  
naturalizācijas  
procedūru  
efektivitāti**

**uzdevums:  
attīstīt datu  
aizsardzības  
un  
informācijas  
atklātības  
politiku  
īstenošanu**

#### **1.3.1.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi**

1. Izvērtēt Satversmes normu atbilstību mūsdienu valsts prasībām:

- veikt pētījumu par vēsturisko un lakonisko Satversmes normu atbilstību mūsdienu demokrātiskas un tiesiskas valsts prasībām, vienlaikus nodrošinot izvērstu tiesībzinātnieku un politiķu diskusiju par šo jautājumu;
- veikt pētījumu par Satversmes normu piemērošanu un interpretāciju kontekstā ar ST judikatūru.

2. Pilnveidot valsts pārvaldes institucionālo regulējumu:

- izstrādāt koncepciju par pārvaldes institucionālās organizēšanas iespēju paplašināšanu.

3. Īstenot koncepciju par pastāvīgo iestāžu statusa regulēšanu:
  - izstrādāt koncepcijas par pastāvīgo iestāžu statusa regulēšanu īstenošanai nepieciešamo normatīvo aktu projektus.
4. Pilnveidot reliģijas lietu pārvaldības institucionālo modeli:
  - reorganizēt RLP, nododot tās funkcijas ministrijai un UR.
5. Uzlabot naturalizācijas procedūru efektivitāti:
  - pilnveidot naturalizācijas procedūras un nodrošināt atbilstošu NP infrastruktūru;
  - nodrošināt naturalizācijas pārbaužu procedūru atbilstību ALTE prasībām, iegūt ALTE sertifikātu;
  - izstrādāt politikas plānošanas dokumentu, lai veicinātu likumprojekta „Par Eiropas Padomes pilsonības konvencijas ratifikāciju” virzību Saeimā.
6. Attīstīt datu aizsardzības un informācijas atklātības politiku īstenošanu:
  - izstrādāt koncepciju par informācijas atklātības politikas īstenošanu;
  - pārveidot DVI par pastāvīgu iestādi;
  - izveidot apmācības programmu par personu datu aizsardzības un informācijas atklātības jautājumiem un īstenot sistemātisku valsts pārvaldes un tiesu sistēmas darbinieku apmācību;
  - īstenot informatīvi izglītojošus pasākumus, lai uzlabotu sabiedrības izpratni par personu datu aizsardzības un informācijas atklātības jautājumiem;
  - ieviest riska faktoru analīzi un novēršanu datu aizsardzības jomā.

### 1.3.2. Administratīvo tiesību politika

Administratīvo tiesību politikas **virsmērķis**: konkrētās publiski tiesiskās attiecībās starp valsti un privātpersonu tiek ievēroti demokrātiskas valsts pamatprincipi un cilvēktiesības.

Administratīvo sodu politikas **virsmērķis**: nodrošināt sabiedrisko kārtību un sabiedrības interešu aizsardzību, taisnīgi un efektīvi sodot pārkāpējus.

#### 1.3.2.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Administratīvo tiesību normas pārvaldes iestādēs un tiesā tiek pareizi izprastas un piemērotas.
2. Iespēja indivīdam efektīvi aizstāvēt savas tiesības administratīvajā procesā samērīgos termiņos.
3. Sabiedrības vajadzībām atbilstošs administratīvo sodu un administratīvo sodu procesa regulējums.

#### 1.3.2.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrija nodrošina administratīvā procesa tiesiskā regulējuma izstrādi iestādē un tiesā. Ministrija veic valsts pārvaldes iestāžu izdoto ieteikumu un instrukciju saskaņošanu, kā arī sniedz metodisku palīdzību valsts pārvaldes iestādēm iekšējo normatīvo aktu sagatavošanā.

Administratīvā procesa normu īstenošana iestādē ir katras pārvaldes iestādes kompetencē. Iestādes darbības likumības pārbaude tiek nodrošināta, dodot indivīdam iespēju aizstāvēt savas tiesības, apstrīdot administratīvo aktu augstākai iestādei vai pārsūdzot tiesā.

2004. gadā stājās spēkā APL. Administratīvā procesa tiesiskuma uzraudzībai 2004. gadā izveidota Administratīvā rajona tiesa, Administratīvā apgabaltiesa un AT Senāta Administratīvo lietu departaments.

Administratīvo sodu īstenošana notiek saskaņā ar APK normām. Administratīvie pārkāpumi galvenokārt ir saistīti ar noteiktu attiecīgās jomas tiesību normu neievērošanu. Administratīvos pārkāpumus parasti konstatē, izskata, uzliek sodus un sodu izpildi kontrolē

attiecīgā iestāde, kuras kompetencē ir konkrētās jomas uzraudzība. Atsevišķas lietas ir piekritīgas rajona (pilsētas) tiesām.

Ministrija atbild par administratīvo sodu politikas izstrādi, izstrādājot šo sodu sistēmu, procesu un sodu izpildes principus. 2006. gadā MK apstiprināja Administratīvo sodu likumprojekta koncepciju, uz kuras pamata tiks izstrādāts mūsdienu tiesiskajām attiecībām atbilstošs Administratīvo sodu likums. Nav izstrādāts Administratīvo sodu procesa likums, tādēļ valsts pārvaldes iestādes un tiesas vadās daļēji pēc APK un daļēji pēc APL. APK ir novecojis, turklāt ietver minimālu procesuālo regulējumu, savukārt APL ir paredzēts vispārīgo administratīvi tiesisko attiecību regulēšanai, kas ievērojami atšķiras no attiecībām, valstij uzliekot administratīvo sodu privātpersonai. Vairākas APK un APL normas ir savstarpēji pretrunīgas.

### 1.3.2.3. Būtiskās problēmas

- Nepilnīgi sasniegts viens no jaunā administratīvā procesa regulējuma ieviešanas mērķiem – ātrs un efektīvs process.

Administratīvā procesa izstrādes un ieviešanas plānošanas procesā nav adekvāti novērtēti administratīvo lietu skaits iestādēs un tiesās, līdz ar to nav nodrošināti procesa darbībai nepieciešamie resursi (apmācība, personāls, infrastruktūra).

Valsts pārvaldes iestādēs joprojām ļoti bieži sastopama nepilnīga izpratne par administratīvā procesa principiem, jēgu, būtību, līdz ar to ir ļoti augsts apstrīdēto un pārsūdzēto lēmumu skaits. Tas pats attiecināms uz valsts pārvaldes iestāžu gatavotajām uzziņām un iekšējiem normatīvajiem aktiem. Sabiedrības izpratne par tās tiesībām aug straujāk kā ierēdņu spēja piemērot administratīvā procesa normas, jo, uzsākot administratīvā procesa ieviešanu, nav ticis īstenots pietiekami intensīvs un sistemātisks apmācības process.

Valstī ir tikai viena administratīvā rajona tiesa, līdz ar to nav apmierinoša tās reģionālā pieejamība. Tiesu noslogotības dēļ administratīvais process tiesā ilgst līdz pat diviem gadiem, līdz ar to nesasniedzot tā sākotnējo mērķi.

Ministrija ir uzsākusi sistemātisku administratīvā procesa ieviešanas izvērtēšanu, meklējot risinājumus administratīvā procesa pilnveidošanai gan normatīvo aktu grozījumu veidā, gan institucionālās un administratīvās kapacitātes paaugstināšanai. Lai izvēlētos racionālākos risinājumus, nepieciešams nodrošināt šī procesa regularitāti un iespēju paaugstināt analītisko kapacitāti.

Administratīvā procesa efektivitātes uzlabošanas ietvaros nepieciešams sistēmiski izvērtēt administratīvā un civilprocesa saskares jautājumus (piemēram, UR darbības sfērā). Nepieciešams arī īstenot pētījumu par komersantu pienākumu noteiktos gadījumos (piemēram, esot dominējošā vai monopolstāvoklī) savā darbībā piemērot administratīvā procesa principus, kā arī par šī pienākuma robežām.

- Juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrācija nav unificēta.

UR reģistrē lielāko daļu juridisko personu, tomēr daļu juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrē citas institūcijas.

Reliģiskās organizācijas reģistrē RLP. Valsts un pašvaldību iestādes tiek reģistrētas Valsts ieņēmumu dienestā kā nodokļu maksātājas, vispārēju datu bāzi par tiesās pārvaldes iestādēm veido arī VK.

Vienota juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrācija vairākās valstīs pastāv, un šāda risinājuma pievienotā vērtība ir viegli pieejama, uzticama un aktuāla informācija par tiesību subjektiem, kas darbojas

**uzdevums:  
uzlabot  
administratīvā  
procesa  
efektivitāti un  
nodrošināt tā  
ieviešanu**

**uzdevums:  
unificēt  
juridisko  
personu un  
publisko  
tiesību  
subjektu  
reģistrāciju**

privātiesību jomā (piemēram, informācija par likumiskajiem pārstāvjiem un to pilnvarām, pārstāvju paraksta paraugi utt.)

- APK neatbilst mūsdienu prasībām un nenodrošina efektīvu administratīvo sodu sistēmu un to piemērošanas mehānismu.

APK ir viens no tiem tiesību aktiem, kas pieņemts padomju laikā – 1984. gadā un pēc tam adaptēts atbilstoši jaunveidotajai tiesību sistēmai, bet nav pārstrādāts pēc būtības. Līdz ar to mūsdienu prasībām atbilstošu administratīvo sodu materiālo un procesuālo normu, kā arī visaptveroša sodu izpildes mehānisma nav. No padomju tiesību sistēmas saglabājušies nesamērīgi sodi par administratīvo pārkāpumu – administratīvais arests, tiesību ieņemt noteiktus amatus vai tiesību uz zināma veida vai visu veidu uzņēmējdarbību atņemšana. Naudas soda apmēri bieži ir nepietiekami, un naudas soda izpildes kārtība nenodrošina soda neizbēgamību. Administratīvo pārkāpumu lietas izskata un administratīvos sodus uzliek valsts pārvaldes iestādes (amatpersonas) un rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Procesuālās normas administratīvā soda uzlikšanai un izpildei nav skaidri definētas; trūkst vienotas izpratnes par piemērojamajām normām. Iestādes, neraugoties uz to, ka administratīvo pārkāpumu lietas pēc būtības nav administratīvā procesa priekšmets, administratīvo pārkāpumu izskatīšanai un sodu uzlikšanai piemēro gan APL, gan APK normas.

**uzdevums:  
izstrādāt un  
ievieš jaunu  
normatīvo  
regulējumu  
administratīvo  
sodu un  
administratīvo  
sodu procesa  
jomā**

#### 1.3.2.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Uzlabot administratīvā procesa efektivitāti un nodrošināt tā ieviešanu:

- veikt pētījumu par APL piemērošanu valsts pārvaldes iestādēs un tiesās, pieļautajām kļūdām un pastāvošajām problēmām;
- izstrādāt koncepciju par administratīvā procesa efektivitātes uzlabošanu;
- veikt pētījumu par komersantu pienākumu noteiktos gadījumos savā darbībā piemērot administratīvā procesa principus, kā arī par šī pienākuma robežām;
- nodrošināt APL komentāru sagatavošanu;
- nodrošināt regulāras valsts pārvaldes iestāžu pārstāvju, tiesībzinātnieku, tiesnešu un citu ekspertu diskusijas un pieredzes apmaiņu par administratīvo procesu iestādē un tiesu praksi APL interpretācijā, izmantot judikatūras moduli labākās prakses veicināšanai APL piemērošanā valsts pārvaldes iestādēs.

2. Unificēt juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrāciju:

- izstrādāt koncepciju par vienotu juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrāciju.

3. Izstrādāt un ievieš jaunu normatīvo regulējumu administratīvo sodu un administratīvo sodu procesa jomā:

- izstrādāt Administratīvo sodu likumu;
- izstrādāt Administratīvo sodu procesa likuma koncepciju un Administratīvo sodu procesa likumu;
- izstrādāt Administratīvo sodu un Administratīvo sodu procesa likumu ieviešanas programmu.

### 1.3.3. Krimināltiesību politika

Krimināltiesību politikas **virsmērķi**:

- 1) samazināta noziedzīgu nodarījumu izdarīšana;
- 2) aizstāvēts cietušais un atjaunots taisnīgums;
- 3) taisnīgi, ātri, efektīvi sodīta un resocializēta notiesātā persona.

#### 1.3.3.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Sodū piemērošanas un izpildes sistēma ir skaidra izpildītājam un sabiedrībai, tā ir elastīga un nodrošina resocializāciju.

Tas ļautu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā apsūdzētajām personām piemērot visatbilstošākos sodus, kā arī tos efektīvi izpildīt, lai pozitīvi mainītu viņu personības un būtiski samazinātu atkārtoto noziedzīgu nodarījumu skaitu.

2. Tiek atjaunots sākotnējais stāvoklis (taisnīgums) un cietušie jūtas aizsargāti.

#### 1.3.3.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrija atbild par kriminālsodu politikas un sodu izpildes politikas veidošanu, izstrādā materiālo un procesuālo krimināltiesību normas un sodu izpildes mehānismus. Šīs jomas nozīmīgākie tiesību akti ir Krimināllikums, KPL, Apcietinājumā turēšanas kārtības likums, Latvijas Sodū izpildes kodekss, Piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes likums un likums "Par valsts kompensāciju cietušajiem".

Krimināltiesību politikā aizvien nozīmīgāku vietu ieņem cietušo aizsardzība un atbalsts noziedzīgu nodarījumu upuriem.

Policijas un tiesu iestāžu sadarbības jomā (t.s. III pīlārs) pārrobežu kriminālprocesuālo darbību atvieglošanai ES tiek pieņemti tiesību instrumenti, kas tiek izstrādāti, pamatojoties uz Hāgas programmā nospraustajiem mērķiem. Šo tiesību instrumentu „stūrakmens” ir kompetento iestāžu nolēmumu savstarpējās atzīšanas princips starp dalībvalstīm, kas ir ātrāks, efektīvāks un rezultatīvāks mehānisms, salīdzinot ar klasiskās starptautiskās sadarbības instrumentiem. Savstarpējās atzīšanas princips ir pamatā vairākos ES III pīlāra tiesību aktos, kurus dalībvalstis jau ir pārņēmušas savās nacionālajās tiesībās. Piemēram, ietvarlēmums par Eiropas apcietinājuma orderi, drīzumā – plānots apstiprināt arī ietvarlēmumu par Eiropas pierādījumu orderi u.c. Tomēr paralēli savstarpējās atzīšanas principam joprojām aktuāls ir arī tiesiskās sadarbības mehānisms, īpaši attiecībā uz darbībām noziedzības samazināšanā. Jānorāda, ka dalībvalstu krimināltiesību materiālo un procesuālo normu tuvināšanas mēģinājumos būtiska loma ir dalībvalstu krimināltiesību sistēmu atšķirībām, īpaši ņemot vērā, ka lēmumi III pīlāra ietvaros tiek pieņemti vienbalsīgi. III pīlāra joma ir viena no visstraujāk augošajām pieņemto tiesību aktu ziņā, kā arī aizvien vairāk šajā jomā attīstās EKT judikatūra.

Kriminālprocesuālo tiesību attīstībā būtiska ietekme ir arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumiem, piemēram, par saprātīgiem termiņiem lietas izskatīšanā.

Ministrija ir izveidota un ilgstoši strādā Krimināllikuma pastāvīgā darba grupa, kuras uzdevums ir veidot kriminālsodu politiku atsevišķās krimināltiesību jomās (piemēram, cīņa ar terorismu, narkomānijas apkarošana u. tml.) un izvērtēt atsevišķu Krimināllikuma Sevišķās daļas pantu piemērošanas problemātiku un grozīšanas nepieciešamību, sagatavot un virzīt attiecīgos likumprojektus.

Ministrija krimināltiesību politikas jomā cieši sadarbojas ar IEM, ĢP, VCB, AT un citām institūcijām.

Tieslietu sistēmā krimināltiesību politikas īstenošanā iesaistītas trīs padotības iestādes – IEVP organizē brīvības atņemšanas soda un apcietinājuma izpildi; VPD īsteno pārraudzību pār notiesātajām personām sabiedrībā, izpilda kriminālsodu – piespiedu darbs, nodrošina izlīguma procesu un sagatavo informāciju par apsūdzēto personu citu institūciju vajadzībām; JPA uztur

valsts kompensāciju reģistru un administrē valsts kompensāciju izmaksu cietušajiem par noziedzīgiem nodarījumiem, kas vērsti pret personas dzīvību vai veselību, kā rezultātā ir iestājusies personas nāve vai cietušajam nodarīti smagi vai vidēji smagi miesas bojājumi, vai arī noziedzīgs nodarījums bijis vērsti pret personas dzimumneaizskaramību.

2005. gada 1. oktobrī stājās spēkā KPL. Neilgā likuma piemērošanas pieredze norāda, ka likuma piemērotāju vidū nav pietiekamas izpratnes par likuma normu pareizu piemērošanu, turklāt ir identificētas atsevišķas nepilnības likumā ietvertajā regulējumā. Lai risinātu ar identificētajām likuma nepilnībām saistītās problēmas, kā arī nodrošinātu turpmāku likuma pilnveidošanu, ministrijā ir izveidota pastāvīgā KPL darba grupa.

2006. gada 14. jūnijā MK ir akceptēta koncepcija „Par izmaiņām nosacītās notiesāšanas piemērošanā”, kas risina šobrīd pastāvošās problēmas nosacītās notiesāšanas institūta piemērošanā. Koncepcijas īstenošanai ministrija ir izstrādājusi un virza pieņemšanai MK likumprojektu „Grozījumi Krimināllikumā”.

### 1.3.3.3. Būtiskās problēmas

- Kriminālsodu politika veidojas kā reakcija uz konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem.

Nepietiekamās analītiskās kapacitātes dēļ līdz šim nav notikusi sistemātiska Krimināllikuma ieviešanas analīze (tiesu spriedumi, atkārtoti veiktu noziedzīgu nodarījumu skaits u.c.) un tiesiskā regulējuma atbilstības izvērtējums, vērtējot to kontekstā ar noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas tendencēm.

Nav izstrādāta mūsdienu vajadzībām atbilstoša kriminālsodu politikas koncepcija, līdz ar to tiek mainītas Krimināllikuma normas, kas ne vienmēr saglabā likumā ietverto līdzsvaru un samērību. Sodu politika, kas patlaban nereti veidojas sabiedriskās domas rezultātā, pārsvarā ir represīva, nevis resocializāciju veicinoša.

Nepieciešams nodrošināt, lai visi kriminālsodu politikas jautājumi, kas attiecas uz konkrētiem Krimināllikuma Sevišķās daļas noziedzīgajiem nodarījumiem, tiktu izskatīti Krimināllikums pastāvīgajā darba grupā, tādējādi novēršot haotisku Krimināllikuma grozīšanu.

- Tiesu prakse kriminālsodu piemērošanā nav konsekventa.

Nav veikti pētījumi un analīze par konkrēto Krimināllikumā ietverto sodu piemērošanas un izpildes mehānismiem, lai tiesa, nosakot sodu, varētu piemērot konkrētajam noziedzīgam nodarījumam un personībai atbilstošāko. Tiesnešiem nav pieejama visaptveroša informācija par esošo soda instrumentu izpildes specifiku, analītiska novērtējuma par prognozējamo ietekmi uz notiesāto un cietušo. Līdz ar to veidojas atšķirīga tiesu prakse līdzīgos gadījumos, ir sarežģītāk panākt soda individualizāciju un tiesneši gadījumos, kad varētu piemērot citu sodu, piemēro brīvības atņemšanu, neizvērtējot personas labošanas iespējamību citā veidā, tā akcentējot soda represīvo aspektu, nevis personas labošanas (resocializācijas) iespēju. Tas savukārt noved pie sabiedrības uzticības mazināšanās. Sodu piemērošanas mehānisma elastību varētu uzlabot, izvērtējot jaunas pieejas – kombinētie sodi, elektroniskā uzraudzība u. c.

- Ir identificētas nepilnības KPL ietvertajā regulējumā, un iesaistīto personu izpratne par KPL piemērošanu nav pietiekama.

KPL stājās spēkā 2005. gadā. Tā īstenošanas pieredze norāda, ka tiesnešu, prokuroru un izmeklēšanas iestāžu darbinieku izpratne par likuma normu pareizu piemērošanu dažkārt nav pietiekama. Līdz ar to nepieciešams turpināt iesaistīto personu apmācību. KPL atsevišķas normas ir savstarpēji pretrunīgas

**uzdevums:**  
**regulāri**  
**izvērtēt**  
**kriminālsodu**  
**politiku**  
**attiecībā uz**  
**atsevišķiem**  
**noziedzīgiem**  
**nodarījumiem**

**uzdevums:**  
**veicināt**  
**viendabīgu**  
**tiesu praksi**  
**kriminālsodu**  
**piemērošanā**

**uzdevums:**  
**pilnveidot un**  
**attīstīt KPL un**  
**uzlabot tā**  
**ieviešanu**

un ir apgrūtināta to vienveidīga piemērošana.

Vienlaikus ir identificētas atsevišķas nepilnības likumā ietvertajā regulējumā (piemēram, nav pieņemti tiesību akti, kas nepieciešami, lai īstenotu KPL paredzēto personas mantas glabāšanu).

Kriminālprocesuālo regulējumu būtiski ietekmē ES tiesību attīstība, kas vērsta uz dalībvalstu tiesību harmonizāciju, pārrobežu sadarbību kriminālprocesā u. c. Atsevišķi spēkā esoši ES tiesību akti joprojām nav pienācīgi ieviesti nacionālajās tiesībās.

Lai risinātu minētās problēmas, kā arī nodrošinātu turpmāku likuma pilnveidošanu, ministrijā ir izveidota pastāvīgā KPL darba grupa.

- Novecojušais brīvības atņemšanas soda izpildes regulējums kavē efektīvu un tiesisku soda izpildi.

1995. gadā īstenotā sodu izpildes reforma, pārejot uz progresīvo brīvības atņemšanas sodu izpildi, netika saistīta ar nepieciešamību izstrādāt jaunu normatīvo regulējumu 1971. gadā pieņemtā Latvijas Sodū izpildes kodeksa vietā. Jāizvērtē arī Latvijā pastāvošo kriminālprocesuālo drošības līdzekļu efektivitāte pēc to piemērošanas mērķa un satura.

Ministrijā notiek darbs pie Kriminālsodu izpildes politikas pamatnostādņu izstrādes, lai definētu sodu izpildes pamatprincipus, noteiktu dažādu sodu izpildes elementu savstarpējās attiecības un sistēmisku risinājumu tām problēmām, kas saistītas ar sodu izpildi. Līdz šim vienota politikas dokumenta trūkuma un neadekvātā finansējuma dēļ brīvības atņemšanas iestāžu problēmas risinātas fragmentāri, neracionāli izmantojot intelektuālos, administratīvos un finanšu resursus.

Tā rezultātā sodu izpilde nesasniedz tai izvirzītos mērķus, nenodrošina preventīvo funkciju, tās ietvaros nopietni izvērtējama cilvēktiesību principu ievērošana, par ko liecina gan Eiropas Komitejas Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai konvencijas Uzraudzības komitejas ziņojumi, gan izskatīšanai Eiropas Cilvēktiesību tiesā iesniegtās lietas.

- Neefektīvi citu kriminālsodu izpildes mehānismi.

Brīvības atņemšanas sods ir viens no vairāk piemērotajiem kriminālsodiem, jo tā izpilde, neraugoties uz daudzajām problēmām, ir visprecīzākā. Latvijā ir otrais augstākais ieslodzīto skaits ES – 333 ieslodzīto uz 100 000 iedzīvotājiem. Tiesas, ņemot vērā to, ka citu soda veidu izpildes mehānismi ir neefektīvi, izvēlas piespriest brīvības atņemšanas sodus. Tā, piemēram, tiek nomaksāti mazāk kā 5% naudas sodu, līdz ar to naudas sods ļoti bieži tiek aizstāts ar citiem soda veidiem, turklāt nereti piedziņas procesa izmaksas ir neadekvātas piespriestajam sodam. Tas pats attiecināms uz mantas konfiskāciju, jo pēc tiesas sprieduma tās notiesātajam formāli vairs nav. Krimināllikumā ietvertā soda – arests – izpildi nav iespējams īstenot atbilstošu telpu trūkuma dēļ. Nepilnīgi apzinātas iespējas, ko varētu sasniegt, attīstot un pilnveidojot tiesību ierobežošanas sodus. Šobrīd tas funkcionē tikai attiecībā uz licencētu darbību veikšanu, tomēr, attīstot šī soda veida izpildes kontroles mehānismus (piemēram, operatīva Sodū reģistra informācijas apmaiņa ar citām ES dalībvalstīm), to varētu piemērot efektīvāk.

- Resocializācijas pasākumi netiek veikti sistemātiski.

Ierobežoto resursu dēļ brīvības atņemšanas sodu izpildē uzmanība primāri koncentrēta uz soda izciešanas režīma nodrošināšanu (71% personāla veido uzraugi). Latvijas Sodū izpildes kodeksā nedaudz regulēta tikai viena

**uzdevums:  
attīstīt efektīvu  
un uz  
resocializāciju  
vērstu sodū  
izpildes  
sistēmu**

resocializācijas procesa sastāvdaļa – sociālā rehabilitācija. Tā kā politikas dokumentu līmenī līdz šim nav definētas brīvības atņemšanas sodu izpildes pamatnostādnes, trūkst arī vienota redzējuma par resocializācijas pasākumu komponentiem un to savstarpējām proporcijām – sociālās uzvedības korekcija un sociālā rehabilitācija (izglītība, nodarbinātība u.c.), kā arī par resocializācijas rezultātu ietekmi uz personas virzību pa soda izciešanas pakāpēm un pirmstermiņa atbrīvošanu, un darbu ar īpašām notiesāto grupām – bērniem, kuri nav sasnieguši kriminālatbildības vecumu, notiesātām personām ar atkarību problēmām u.c. Ieslodzījuma vietās tiek nodarbināti tikai 18% notiesāto, nav atrisināts šo personu darba samaksas, tiesiskā statusa, iespējas iegūt bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu jau ieslodzījuma vietā jautājums. 23% ieslodzīto nav ieguvuši pamatizglītību, un viņu skaits palielinās, tomēr līdz šim nav izdevies pilnībā nodrošināt, ka visām personām, kuras šādu izglītību nav ieguvušas, ir iespēja turpināt mācības ieslodzījuma vietā.

Īstenojot resocializācijas pasākumus, jānodrošina IEVP un VPD darbības savstarpēja koordinācija, lai panāktu resocializācijas procesa nepārtrauktību, kā arī uzlabotu šī procesa plānošanu un veicinātu ilgtspējīgu īstenošanu. Izveidojot IEVP un VPD vienotu IS par notiesātajām personām, pilnībā varēs koordinēt un kombinēt abu institūciju īstenošanās resocializācijas programmas. Resocializācijas darba attīstīšanai nepieciešams paplašināt sociālās uzvedības korekcijas programmu klāstu un apjomu.

Daļa sociālās rehabilitācijas pakalpojumu personām soda izciešanas laikā un pēc soda izciešanas patlaban tiek īstenoti un finansēti Eiropas Kopienų iniciatīvas EQUAL programmas projekta ietvaros – izveidoti un darbojas vairāki sociālās rehabilitācijas centri. Nepieciešams izvērtēt projekta rezultātus un izveidot finansēšanas un sadarbības mehānismus rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai (t.sk. ar NVO), nodrošināt vienotus kvalitātes standartus un prasības visos sociālās rehabilitācijas centros.

- Brīvības atņemšanas iestāžu sistēma netiek racionāli administrēta, un to infrastruktūra neatbilst drošības un cilvēktiesību standartiem

2005. gadā MK apstiprināja Ieslodzījuma vietu attīstības koncepciju, atzīstot nepieciešamību risināt jautājumu, kas saistīts ar cietumu infrastruktūras kritisko situāciju – ēku un būvju neatbilstību būvnormatīviem un EP cietumu noteikumiem, inženiertehnisko komunikāciju kritisko stāvokli u. c., tomēr tā īstenošanai valsts budžeta finansējums nav piešķirts. Nākotnes infrastruktūras attīstībai nepieciešams izveidot sistēmu valsts un privātās partnerības īstenošanai cietumu infrastruktūras projektu īstenošanai. Netiek nodrošināta IEVP visu līmeņu darbinieku izglītošana, it īpaši par cilvēktiesībām un resocializāciju.

2006. gadā cietumos valsts un sabiedrības drošības interešu aizsardzībai tiek uzstādīti mobilo telefonu slāpētāji, lai novērstu iespēju sazināties ar brīvībā esošām personām, izmantojot mobilo tālruni. Tas uzlabo operatīvo stāvokli cietumos, tomēr neatrisina apsardzes sistēmu kritisko stāvokli, nepieciešamību izvērtēt un izstrādāt pasākumu plānu mūsdienu tehnoloģiju izmantošanai drošības pasākumu īstenošanai. Tādā veidā būtu iespējams arī optimizēt personāla resursus un novirzīt tos resocializācijas funkciju īstenošanai.

Ieslodzīto veselības aprūpe ir kritiskā stāvoklī, vairākkārt ir saņemti EP Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes vai apiešanās novēršanas komitejas un Medicīniskās aprūpes un darbības ekspertīzes

**uzdevums:**  
**attīstīt**  
**nepārtrauktu**  
**un vienotu**  
**resocializācijas**  
**procesu**

**uzdevums:**  
**uzlabot**  
**brīvības**  
**atņemšanas**  
**vietu**  
**infrastruktūru**  
**un pārvaldību**

kvalitātes kontroles inspekcijas brīdinājumi par nepieciešamību slēgt Cietumu slimnīcu, jo tā neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Noslēgumam tuvojas cietumu slimnīcas izbūve Olainē, tomēr vēl nepilnīgi atrisināts jautājums par veselības aprūpes modeli katrā brīvības atņemšanas vietā. Ieslodzīto personu veselības aprūpē valstij ir jānodrošina tāds pats pakalpojumu klāsts un līmenis, kāds tiek nodrošināts sabiedrībā - uz veselības aprūpes sistēmu ieslodzījuma vietās jāattiecas tām pašām kvalitātes, finansējuma un pakalpojuma līmeņa prasībām, jānodrošina diskriminācijas aizlieguma principa ievērošana, garantējot personas cilvēktiesībām atbilstošu veselības aprūpi, vienlaikus izpildot ieslodzījuma režīma noteiktās prasības.

- Sākuma stadijā atrodas cietušo aizsardzības institūts un taisnīguma atjaunošanas koncepts.

Cietušo aizsardzības un taisnīguma atjaunošanas koncepti ir jaunums Latvijā, tāpēc visi ar to saistītie instrumenti ir maz attīstīti. 2006. gadā pieņemts likums "Par valsts kompensāciju cietušajiem". Sabiedrība ir nepietiekami informēta par valsts kompensācijām vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem, nav vienotas izpratnes par kompensācijas apmēru (īpaši saistībā ar kompensācijas apmēra noteikšanu par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām), nepieciešams pilnveidot un ieviest efektīvu sistēmu kompensācijas pieprasīšanai un izmaksai. Nepieciešams pilnveidot sadarbību ar tiesībaizsardzības iestādēm un valsts sadarbību ar NVO cietušo tiesību aizsardzības nodrošināšanai. Ir uzsākta izlīguma institūta ieviešana starp cietušo un likumpārkāpēju, bet jāturpina izvērtēt tā turpmākās attīstības iespējas.

**uzdevums:  
attīstīt  
palīdzību  
cietušajiem**

#### **1.3.3.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi**

1. Regulāri izvērtēt kriminālsodu politiku attiecībā uz atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem:
  - nodrošināt Krimināllikuma pastāvīgās darba grupas darbu, iesaistot tajā atzītus tiesībzinātniekus, kā arī tiesnešus un citus ekspertus;
  - regulāri veikt pētījumus par atsevišķu Krimināllikuma Sevišķas daļas pantu piemērošanu un grozīšanas nepieciešamību;
  - izstrādāt Kriminālsodu koncepciju, lai pilnveidotu sodu sistēmu.
2. Veicināt viendabīgu tiesu praksi kriminālsodu piemērošanā:
  - sagatavot tiesnešiem paredzētu Krimināllikuma piemērošanas rokasgrāmatu;
  - organizēt tiesnešu apmācību Krimināllikuma piemērošanas jautājumos.
3. Pilnveidot un attīstīt KPL un uzlabot tā ieviešanu:
  - nodrošināt KPL pastāvīgās darba grupas darbu, iesaistot tajā atzītus tiesībzinātniekus, kā arī tiesnešus un citus ekspertus;
  - sagatavot tiesnešiem, prokuroriem un izmeklēšanas iestāžu darbiniekiem paredzētu KPL piemērošanas rokasgrāmatu;
  - organizēt tiesnešu, prokuroru un citu iesaistīto personu apmācību KPL piemērošanas un cilvēktiesību jautājumos;
  - sagatavot koncepciju par pirmstiesas uzraudzības attīstību.
4. Attīstīt efektīvu un uz resocializāciju vērstu sodu izpildes sistēmu:
  - izstrādāt Kriminālsodu izpildes politikas pamatnostādnes un Kriminālsodu izpildes likumu.
5. Attīstīt nepārtrauktu un vienotu resocializācijas procesu:
  - izstrādāt resocializācijas sistēmas attīstības koncepciju;
  - izstrādāt ar brīvības atņemšanu notiesāto nodarbinātības koncepciju;

- izstrādāt nepilngadīgo brīvības atņemšanas un apcietinājuma izpildes politikas pamatnostādnes;
  - izstrādāt programmas Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādņu 2006. – 2010. gadam īstenošanai;
  - attīstīt sociālās uzvedības korekcijas programmas;
  - izveidot vienotu IEVP un VPD IS par notiesātajām personām;
  - veikt pētījumu par citu valstu pieredzi brīvības atņemšanas sodus izcietušo uzraudzībā un tās efektivitāti;
  - izstrādāt sociālās rehabilitācijas centru attīstības plānu un nodrošināt to darbību.
6. Uzlabot brīvības atņemšanas vietu infrastruktūru un pārvaldību:
- nodrošināt adekvātu ieslodzīto personu veselības aprūpi;
  - izstrādāt koncepciju par IEVP un VPD personāla politiku;
  - izstrādāt politikas plānošanas dokumentu par ieslodzīto konvoja īstenošanas mehānismu;
  - nodrošināt ieslodzītos ar uzturu, higiēnas precēm, apģērbu un materiālo palīdzību pēc atbrīvošanās;
  - izstrādāt cietuma infrastruktūras standartus un īstenot ieslodzījuma vietu attīstības (infrastruktūras uzlabošanas) koncepciju, izmantojot valsts un privāto partnerību;
  - atjaunot ieslodzījuma vietu aprīkojumu (pamatlīdzekļus);
  - optimizēt IEVP darbību un organizatorisko struktūru;
  - ieviest personu procesa virzītāju palīgu institūtu un apcietinājumā turēšanas kārtību.
7. Attīstīt palīdzību cietušajiem:
- veikt pētījumu par citu valstu pieredzi un iniciatīvām cietušo aizstāvībai un taisnīguma atjaunošanai un izstrādāt cietušo politikas pamatnostādnes;
  - veikt sabiedrības un atbildīgo institūciju informēšanu un apmācību par cietušo aizstāvību un taisnīguma atjaunošanu;
  - nodrošināt kompensāciju izmaksu cietušajiem;
  - izveidot cietušo valsts kompensācijas reģistru;
  - attīstīt un nostiprināt izlīgumu, izstrādāt koncepciju par izlīguma procesa attīstību.

### 1.3.4. Civiltiesību politika

Civiltiesību politikas **virsmērķis**: privāttiesisko attiecību dalībnieku tiesību un interešu visaptveroša un stabila aizsardzība.

#### 1.3.4.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Civiltiesību nozares regulējuma pārvērtēšana un aktualizācija atbilstoši sabiedrības mūsdienu vajadzībām.
2. Civilprocesa pilnveidošana ES tiesību aktu prasību, zinātnes un tehnikas attīstības, kā arī sabiedrības vajadzību attīstības kontekstā.

#### 1.3.4.2. Darbības vide un esošā situācija

Valsts politiku civiltiesību jomā izstrādā un īsteno ministrija. Ģimenes tiesību politikas veidošanā ministrija cieši sadarbojas ar Bērnu un ģimenes lietu ministriju.

Civiltiesību nozares pamats ir 1937. gadā pieņemtais Civillikums. Likumā ietvertais regulējums kopumā ir saglabāts nemainīgs un nereti vairs nespēj pilnībā apmierināt mūsdienu sabiedrības vajadzības. Atsevišķas normas, kā arī likumā lietotā terminoloģija ir novecojusi.

Komerctiesību nozares pamats ir 2000. gadā pieņemtais Komerclikums. Līdz ar likuma spēkā stāšanos 2002. gadā uzsāktā Komerctiesību reforma ir noritējusi veiksmīgi. Tomēr

joprojām Komerclikumā ietvertais regulējums ir aprobežots ar sabiedrību tiesībām un atsevišķām papildu normām. Komercedarījumu regulējums, kas tika svītrots no likuma sākotnējā projekta tā pieņemšanas gaitā, joprojām nav pieņemts, komercedarījumi pakļauti vispārīgajiem Civillikuma noteikumiem.

Civilprocesuālo tiesību nozares pamats ir 1998. gadā pieņemtais CPL. Ārējo apstākļu dinamisko pārmaiņu rezultātā (piemēram, Latvijas iestāšanās ES) likums ir strauji novecojis.

Citi nozīmīgākie nozares normatīvie akti ir likums „Par uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību maksātspēju”, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums, Zemesgrāmatu likums, Patentu likums u.c.

Arī civiltiesību attīstību būtiski ietekmē ES īstenotās iniciatīvas, kuru vadlīnijas noteiktas Hāgas programmā brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai ES, kas aizstāja līdz šim spēkā esošo tā saukto "Tamperes programmu". Tā ietekmē noris uz savstarpējās atzīšanas principu balstītu instrumentu izveidi, kā arī tiesiskās sadarbības mehānismu starp ES dalībvalstīm pilnveidošana. Šajā jomā tiesiskā regulējuma pamatu veido virkne regulu tiesu iestāžu nolēmumu savstarpējās atzīšanas un izpildes nodrošināšanas jomā, tiesiskās palīdzības sniegšanā, sadarbībā pierādījumu iegūšanā u.c.

Specifisko civiltiesību aspektos politiku īsteno ministrijas padotības iestādes – UR, PV, MNA, VZD, TA Zemesgrāmatu departaments. Ministrijas Dzimtsarakstu departaments uzrauga normatīvo aktu ievērošanu civilstāvokļa aktu reģistrācijā, kā arī metodiski vada pašvaldību dzimtsarakstu nodaļas.

Ministrijas ietvaros ir izveidota pastāvīgā Civilprocesa darba grupa, kuras mērķis ir izvērtēt visus nepieciešamos grozījumus CPL un regulāri (aptuveni reizi gadā) sagatavot likumprojektus „Grozījumi Civilprocesā”.

#### 1.3.4.3. Būtiskās problēmas

- Civillikumā ietvertais tiesiskais regulējums nespēj pilnībā apmierināt sabiedrības attīstības radītās vajadzības.

Latvijā ir spēkā 1937. gadā pieņemtais Civillikums, kurā ietvertais regulējums kopumā ir saglabāts nemainīgs. Likumā lietotā terminoloģija ir novecojusi. Atsevišķas Civillikumā ietvertās normas ir pilnībā zaudējušas savu aktualitāti un praksē netiek piemērotas. Savukārt citos gadījumos nepieciešamā normatīvā regulējuma iztrūkst. Piemēram, Civillikumā nav ietverts regulējums izmaiņām civilstāvokļa reģistros sakarā ar dzimuma maiņu, regulējums saistībā ar neregistrētām partnerattiecībām utt.

Kopumā jautājums par civiltiesību modernizācijai nepieciešamo normatīvā regulējuma izmaiņu apjomu, kā arī tās īstenošanas metodoloģiskajiem paņēmieniem, ir tiesībspolitiska rakstura. Tā sekmīgai un izsvērtai risināšanai nepieciešams izstrādāt civiltiesību attīstības koncepciju. Nepieciešams izvērtēt arī Civillikuma atsevišķo daļu savstarpējo saskaņotību.

- Civilprocesuālais regulējums ir komplicēts un neizmanto mūsdienu tehnoloģiju iespējas.

Dinamiskā procesuālo normu attīstība dažādu ārējo apstākļu ietekmē, tajā skaitā ieviešot ES regulējumu pārrobežu lietās un iekļaujot speciālajos likumos virkni procesuālo normu, ir radījusi situāciju, ka pastāv ļoti daudz izņēmumu no vispārējā – CPL noteiktā regulējuma. Tas arī kavē viendabīgas tiesu prakses nostiprināšanos un mazina sabiedrības uzticību tiesu varai.

Vienlaikus pastāv objektīva nepieciešamība vienkāršot procesuālās normas rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzības jautājumos, ieviest jaunus institūtus (mediācija, rakstveida process), izmantot mūsdienu tehnoloģiju iespējas (audio, video konferences).

**uzdevums:  
izstrādāt un  
īstenot  
civiltiesību  
attīstības  
politiku**

**uzdevums:  
novērst  
nepilnības  
CPL un tā  
piemērošanā**

- Valsts reģistru iespējas tiek izmantotas nepilnīgi.

Kustamo lietu reģistrāciju veic dažādām ministrijām padoti reģistri: autotransporta – SM, ganāmpulku – ZM u. c. Šie reģistri paredzēti savu specifisko funkciju izpildei, taču lietu tiesību efektīvai īstenošanai tos iespējams izmantot kā publiskos reģistrus. Lai to izdarītu, sadarbojoties iesaistītajām ministrijām, reģistros nepieciešams ieviest vienotus principus un tehnoloģiskos risinājumus.

- Noteiktā kārtībā nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanai valsts un pašvaldību vajadzībām ir neefektīva.

Noteiktā kārtībā nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanai valsts un pašvaldību vajadzībām ir neefektīva, laukietilpīga, nenodrošina tiesiskās palāvības principu ievērošanu un iesaistīto pušu interešu līdzsvarotu ievērošanu, vienlaikus radot būtiskus šķēršļus valsts un pašvaldību interešu īstenošanai. Nekustamā īpašuma atsavināšanas akti, kā arī grozījumi procedūrā ir tikuši apstrīdēti ST.

- Dzimtsarakstu sistēmas infrastruktūra neatbilst mūsdienu prasībām.

Neraugoties uz dzimtsarakstu reģistru politikas dalīto kompetenci starp ministriju un vietējām pašvaldībām, kā arī ieilgušo administratīvi teritoriālo reformu, ir izveidots veiksmīgs sadarbības mehānisms, kas pierādījis savu efektivitāti.

Turpmākai attīstībai politikas līmenī nepieciešams definēt dzimtsarakstu sistēmas attīstības prioritātes, izveidot vienotu civilstāvokļa aktu reģistrācijas IS, lai atjaunotie dzimtsarakstu reģistra dati nekavējoties tiktu ievadīti valsts nozīmes reģistros, attīstīt saistītos pakalpojumus (piemēram, valsts reģistru datu sinhronizāciju, uzvārdu maiņu, tūlītēju pabalstu piešķiršanu u. c.).

**uzdevums:**  
**pilnveidot**  
**valsts reģistru**  
**izmantošanas**  
**iespējas**

**uzdevums:**  
**pilnveidot**  
**procedūras**  
**īpašuma**  
**atsavināšanai**  
**valsts un**  
**pašvaldību**  
**vajadzībām**

**uzdevums:**  
**attīstīt**  
**dzimtsarakstu**  
**sistēmas**  
**infrastruktūru**  
**un**  
**pakalpojumus**

#### 1.3.4.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Izstrādāt un īstenot civiltiesību attīstības politiku:

- sagatavot koncepciju par neregistrēto partnerattiecību tiesisko regulējumu;
- sagatavot koncepciju par Civillikuma atsevišķo daļu savstarpējo saskaņotību;
- veikt pētījumus par Civillikuma mantojuma, lietu un saistību tiesību daļu modernizācijas nepieciešamību.

2. Novērst nepilnības CPL un tā piemērošanā:

- nodrošināt CPL pastāvīgās darba grupas darbu, iesaistot tajā atzītus tiesībzinātniekus, kā arī tiesnešus un citus ekspertus, un sagatavot likumprojektu „Grozījumi Civilprocesa likumā”;
- organizēt tiesībzinātnieku un praktiķu diskusijas par aktuālajiem civilprocesa jautājumiem.

3. Pilnveidot valsts reģistru izmantošanas iespējas:

- veikt pētījumu par kustamo lietu un ar tām saistīto tiesību reģistrācijas papildu pielietojuma iespējām.

4. Pilnveidot procedūras īpašuma atsavināšanai valsts un pašvaldību vajadzībām:

- izstrādāt koncepciju par īpašumu atsavināšanu valsts un pašvaldību vajadzībām.

5. Attīstīt dzimtsarakstu sistēmas infrastruktūru un pakalpojumus:

- izstrādāt civilstāvokļa aktu reģistrācijas sistēmas attīstības koncepciju;
- izveidot vienotu civilstāvokļa aktu reģistrācijas IS.

### 1.3.5. Komerctiesību politika

Komerctiesību<sup>1</sup> politikas **virsmērķis**: komercdarbībai labvēlīga tiesiskā vide.

Labvēlīga tiesiskā vide ir stabila, droša un elastīga. Šādā vidē tiesiskais regulējums ir pastāvīgs un tā izmaiņas – paredzamas. Tajā tiek nodrošināta *pacta sunt servanda* principa īstenošana, turklāt publiskie reģistri nodrošina uzticamas ziņas. Komercdarījumiem labvēlīgu tiesisko vidi raksturo skaidrība, efektivitāte, ātrums un atbilstība vispārpieņemtajiem starptautiskajiem principiem un tradīcijām.

#### 1.3.5.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Skaidra komerctiesību attīstības politika.
2. Efektīvs un skaidrs normatīvais regulējums.
3. Plašs publisko pakalpojumu klāsts un vienkāršas procedūras.

#### 1.3.5.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrijas kompetencē ir vispārīgais komerctiesību regulējums – Komerclikums, kā arī atsevišķu speciālo jomu – maksātnespējas un rūpnieciskā īpašuma aizsardzības – regulējums.

Komerčiālo, kā arī civiltiesisko apgrozību kopumā būtiski ietekmē politikas jomas, kas atrodas citu ministriju kompetencē: konkurence un patērētāju tiesības (Ekonomikas ministrija), darba tiesības (Labklājības ministrija), autortiesības (KM), specifiska uzņēmējdarbības regulācija – lauksaimniecība, augu šķirņu aizsardzības un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jautājumi (ZM), transports un sakari (SM), veselība (Veselības ministrija), finanšu tirgus, nodokļi, muiža (FM). Atsevišķu saimnieciskās darbības subjektu (pašvaldības, valsts iestādes, zemnieki, fiziskas personas) reģistrāciju veic citu ministriju pakļautībā esošas iestādes. Rūpnieciskā īpašuma jomas regulējuma attīstību un tendences pārsvarā nosaka starptautiskie un ES tiesību akti.

Sabiedrību tiesību attīstībā būtiska nozīme ir ES direktīvām, kas harmonizē dalībvalstu tiesisko regulējumu nolūkā novērst ierobežojumus un veicināt brīvību veikt uzņēmējdarbību, jo īpaši saistītās administratīvās procedūras, koordinēt garantijas, kas tiek prasītas no sabiedrībām nolūkā aizsargāt dalībnieku un trešo personu intereses. Aktīvi tiek attīstītas pārrobežu komercdarbības formas, tādas kā, piemēram, Eiropas komercsabiedrība (*SE*).

Komerctiesību politikas ieviešanu veic ministrijas padotības iestādes: UR veic komersantu, komercčīlu, biedrību, nodibinājumu, politisko organizāciju, masu informācijas līdzekļu, arodbiedrību un šķīrējtiesu reģistrāciju; MNA sertificē maksātnespējas procesa administratorus, uzrauga administratoru darbību, apmierina maksātnespējīgo komersantu darbinieku prasījumus, sedz maksātnespējas procesa administrācijas izmaksas; PV veic ekspertīzi un reģistrē izgudrojumu patentus, preču zīmes, dizainparaugus u.c.

Komerclikums stājās spēkā 2002. gada 1. janvārī. Pieņemot Komerclikumu, likumdevējs no likumprojekta teksta izslēdza tajā sākotnēji ietvertu sadaļu, kas paredzēja atsevišķu tiesisko regulējumu komercdarījumiem. Ar 2005. gada 16. novembra rīkojumu Nr. 731 MK atbalstīja koncepciju „Par komercdarījumu tiesisko regulējumu” un tajā ietvertu risinājuma variantu, kas paredzēja Komerclikuma papildināšanu ar komercdarījumu tiesiskā regulējuma sadaļu atbilstoši likuma sākotnējai iecerei. Koncepcijas īstenošanai 2006. gada martā ministrijas ietvaros tika izveidota darba grupa ar uzdevumu izstrādāt likumprojektu „Grozījumi Komerclikumā”.

<sup>1</sup> Stratēģijas kontekstā termins ‘komerctiesības’ lietots plašākā izpratnē, ietverot sabiedrību tiesības, komercdarījumu tiesisko regulāciju, rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, maksātnespējas regulējumu un citus jautājumus, kas regulē vai veicina komerciālo apgrozību.

### 1.3.5.3. Būtiskās problēmas

- Nav vienotas izpratnes par turpmākajiem komerciesību attīstības principiem.

Līdz ar Komerclikuma spēkā stāšanos 2002. gadā uzsāktā komerciesību reforma ir noritējusi veiksmīgi. Tomēr likums kopš tā pieņemšanas 2000. gadā ir ticis vairākkārt (septiņas reizes) grozīts. Grozījumi ne vienmēr ir atbildeši likumā ietvertajai idejai. Vairāki grozījumi vēlāk faktiski tikuši atcelti. Lai nodrošinātu arī turpmāku komerciesību regulējama kvalitatīvu un stabilu attīstību, nepieciešams apzināt Komerclikuma ieviešanas rezultātus un noteikt pamatprincipus, uz kuriem balstāma turpmākā komerciesību attīstība.

- Komercdarījumiem tiek piemērots vispārīgais civiltiesību regulējums.

Komerclikums stājās spēkā 2002. gada 1. janvārī. Pieņemot Komerclikumu, likumdevējs no likumprojekta teksta izslēdza tajā sākotnēji ietverto sadaļu, kas paredzēja atsevišķu tiesisko regulējumu komercdarījumiem.

Šobrīd darījumiem komerciesiskās apgrozības ietvaros joprojām piemēro Civillikuma noteikumus, kas attiecas uz visiem privāttiesību subjektiem un nespēj pilnībā nodrošināt vienkāršu un ātru komercdarījumu noslēgšanu un izpildi. Civiltiesībās dominē sociāli vājāku, tiesiski un saimnieciski nepieredzējušu personu aizsardzības princips, kas dažkārt nav savietojams ar komerciālajā apgrozībā nepieciešamo operativitāti.

Ar 2005. gada 16. novembra rīkojumu Nr. 731 MK atbalstīja koncepciju „Par komercdarījumu tiesisko regulējumu” un tajā ietverto risinājuma variantu, kas paredzēja Komerclikuma papildināšanu ar komercdarījumu tiesiskā regulējuma sadaļu atbilstoši likuma sākotnējai iecerei. Koncepcijas īstenošanai 2006. gada martā ministrijas ietvaros tika izveidota darba grupa ar uzdevumu izstrādāt likumprojektu „Grozījumi Komerclikumā”.

Vienlaikus nepieciešams risināt jautājumu par iespējamu nepieciešamību atsevišķi regulēt noteiktus moderno darījumu veidus, proti, līzings, franšīze un faktoringu u. c.

- Nepieciešams pilnveidot normatīvo regulējumu komerciesību nozarē.

Neraugoties uz nepieciešamību izstrādāt komerciesību attīstības pamatnostādnes, pastāv vairākas problēmas, kuras to aktualitātes dēļ nepieciešams risināt atsevišķi.

Nepieciešams izpētīt spēkā esošā koncernu darbības regulējuma koncernu neefektīvas piemērošanas iemeslus, lai nodrošinātu tā galvenā mērķa efektīvu īstenošanu – nepieļaut pārmērīgu tirgus koncentrāciju un aizsargāt mazākuma akcionārus.

Vērtspapīru regulējuma jomā atšķiras Komerclikumā un Finanšu instrumentu tirgus likumā lietotā terminoloģija, turklāt vieni un tie paši tiesību institūti tiek regulēti dažādi, kas dažkārt apgrūtina piemērojamās tiesību normas noteikšanu. Nepieciešams izstrādāt koncepcijas par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu ieviešanai nepieciešamos likumprojektus. Nav izstrādāts Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma pārejas noteikumos prasītais normatīvais regulējums fiziskajām personām – saimnieciskās darbības veicējiem, kas nav komersanti.

Uz kapitālsabiedrībām, kurās valstij vai pašvaldībai ir izšķiroša ietekme, vienlaikus attiecas gan Komerclikuma un ar to saistīto aktu prasības, gan atsevišķi normatīvie akti, kas kopumā vērsti uz valsts iestāžu darbības regulēšanu. Piemēram, no vienas puses šādas kapitālsabiedrības pienākums ir darboties saskaņā ar komerciālā izdevīguma principiem utt., bet no otras puses

**uzdevums:  
nodrošināt  
sistemātisku  
un viendabīgu  
komerciesību  
attīstību.**

**uzdevums:  
izstrādāt  
komercdarīju  
mu tiesisko  
regulējumu**

**uzdevums:  
pilnveidot  
normatīvo  
regulējumu  
komerciesību  
nozarē**

vienlaikus tās pienākums ir ievērot Publisko iepirkumu likumā noteikto kārtību iepirkumu īstenošanai. Minētais samazina šo kapitālsabiedrību konkurētspēju attiecībā pret citiem komersantiem.

- Nepieciešams nodrošināt informācijai sabiedrības vajadzībām atbilstošus publiskos pakalpojumus.

Komersanti un sabiedrība kopumā izvirza aizvien augstākas prasības attiecībā uz valsts sniegtajiem pakalpojumiem. Jānodrošina pakalpojumu elektroniska pieejamība, dažādu reģistru savstarpēja sadarbība, uz klientu vērstu, mūsdienu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu nodrošināšana UR, MNA, PV.

- Nepieciešams turpināt politikas izstrādi un pilnveidot tās īstenošanu rūpnieciskā īpašuma aizsardzības jomā.

Intelektuālā īpašuma aizsardzības pamatnostādnes tika izstrādātas 1995. gadā, paredzot uzdevumus laika posmam līdz 2005. gadam. Šobrīd tiek izstrādātas pamatnostādnes intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai un nodrošināšanai 2007. – 2011. gadam, kas ietvers rūpnieciskā īpašuma aizsardzības jautājumus. PV ierobežotā administratīvā un finansiālā kapacitāte neļauj pilnvērtīgi īstenot rūpnieciskā īpašuma aizsardzības politiku, t. sk. veikt informēšanas pasākumus un apmācību, nodrošināt pieeju informācijai. Ņemot vērā PV darbības specifiku, iespējams, jāizvērtē tās juridiskais statuss. Nepieciešams nodrošināt 2006. gadā darbu uzsākušās intelektuālā īpašuma aizsardzības padomes efektīvu darbību.

- Nepieciešams pilnveidot maksātnespējas procesu.

2006. gadā MK atbalstīja ministrijas izstrādāto Maksātnespējas likumprojektu, kas risina līdzšinējā normatīvā regulējuma piemērošanas gaitā identificētās problēmas. Līdzšinējais regulējums neveicina maksātnespējas atjaunošanu maksātnespējas un ierobežotas maksātnespējas gadījumā, maksātnespējas process dažkārt tiek izmantots savstarpējās konkurences mazināšanai, iesniedzot nepamatotus maksātnespējas pieteikumus, ir nepilnīgi noteikts maksātnespējas procesa subjektu loks.

Lai padarītu maksātnespējas procesu caurskatāmāku, nepieciešams izveidot publiski pieejamu maksātnespējas reģistru. Jāturpina apzināt citu valstu pieredzi tādu jautājumu risināšanā kā fiziskās personas maksātnespēja un tiesiskās aizsardzības process. Nepieciešams kompleks risinājums maksātnespējas administratoru darba uzlabošanai, tajā skaitā administratoru atlīdzības, sertifikācijas, darbības uzraudzības turpmākai pilnveidošanai.

#### 1.3.5.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Nodrošināt sistemātisku un viendabīgu komercietību attīstību:
  - veikt pētījumu par Komerclikuma ieviešanas rezultātiem.
2. Izstrādāt komercdarījumu tiesisko regulējumu:
  - izstrādāt likumprojektu „Grozījumi Komerclikumā”, kas papildina Komerclikumu ar komercdarījumu tiesisko regulējumu.
3. Pilnveidot normatīvo regulējumu komercietību nozarē:
  - saskaņot Komerclikumā un Finanšu instrumentu tirgus likumā ietverto normatīvo regulējumu un tajos lietoto terminoloģiju;
  - veikt pētījumus par koncernu tiesiskā regulējuma neefektīvas piemērošanas iemesliem; mazākuma akcionāru interešu ievērošanas tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem un problēmām; par efektīvu mehānismu ieviešanu, lai novērstu komercietību pārkāpumus;
  - veikt pētījumu par publisko tiesību prasību piemērošanas robežām kapitālsabiedrību, kurās valstij vai pašvaldībai ir izšķiroša ietekme, darbībā;

**uzdevums:  
attīstīt  
publiskos  
pakalpojumus**

**uzdevums:  
attīstīt  
rūpnieciskā  
īpašuma  
aizsardzību**

**uzdevums:  
īstenot  
izmaiņas  
maksātnespēja  
s tiesiskajā  
regulējumā**

- izstrādāt koncepcijas par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu ieviešanai nepieciešamos likumprojektus;
  - izstrādāt Fizisko personu saimnieciskās darbības likumu.
4. Attīstīt publiskos pakalpojumus:
- izstrādāt UR un PV pakalpojumu attīstības plānus;
  - attīstīt UR darbu, lai komersanta reģistrāciju vai izslēgšanu būtu iespējams veikt viena iestādes apmeklējuma ietvaros, paplašināt UR reģionālo nodaļu funkcijas;
  - attīstīt UR un PV elektroniskos pakalpojumus (t. sk. pieteikumu elektronisku iesniegšanu un apstrādi), nodrošināt informācijas atkalizmantošanas principa ievērošanu.
5. Attīstīt rūpnieciskā īpašuma aizsardzību:
- izstrādāt intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pamatnostādnes;
  - attīstīt PV tehnisko infrastruktūru un aprīkojumu;
  - izstrādāt plānu sabiedrības informēšanai un izglītošanai par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību; izveidot konsultatīvos punktus reģionos.
6. Īstenot izmaiņas maksātnespējas tiesiskajā regulējumā:
- ieviest Maksātnespējas likumu, t. sk. izveidot un uzturēt maksātnespējas reģistru;
  - veikt pētījumu par fizisko personu maksātnespējas un parādnieka tiesiskās aizsardzības procesu ieviešanas termiņiem un iespējām.

### 1.3.6. Nekustamā īpašuma tiesību politika

Nekustamā īpašuma tiesību politikas **virsmērķis**: nekustamo īpašumu īpašnieku, valdītāju un lietotāju tiesību un interešu droša, efektīva un uzticama aizsardzība.

#### 1.3.6.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Vienkārša, ērta, efektīva darījumu ar nekustamo īpašumu veikšana.
2. Uzticami un pilnīgi ar nekustamo īpašumu saistīto publisko reģistru dati.

#### 1.3.6.2. Darbības vide un esošā situācija

Zemes politikas jautājumi ir dažādu ministriju kompetencē – īpašuma tiesību un īpašuma objektu reģistrācija un novērtēšana ir ministrijas kompetencē, nekustamā īpašuma nodoklis – FM, ģeodēzija un kartogrāfija – AIM. Tas pats attiecināms arī uz īpašuma tiesību aprobežojumiem, piemēram, infrastruktūra – SM kompetencē, vides aizsardzība – VIDM, pieminekļi – KM, aizsardzības intereses – AIM, lauksaimniecība – ZM, valsts un pašvaldību attīstības intereses, attīstība un plānošana – RAPLM un pašvaldību kompetencē. Tiek paredzēts, ka nākotnē RAPLM būs zemes politiku koordinējošā institūcija.

Ministrijas kompetencē ir īpašuma tiesību un īpašuma objektu reģistrācija un novērtēšana. Ministrijai padotās institūcijas nodrošina nekustamā īpašuma politikas ieviešanu: VZD uztur NĪVKR, VAR un nodrošina nekustamā īpašuma kadastrālo novērtēšanu; LVM sniedz mērniecības pakalpojumus un zemes robežu uzmērīšanu bijušajiem īpašniekiem, represētajām personām un invalīdiem; TA veic zemesgrāmatu nodaļu organizatorisko vadību.

Šīs jomas veiksmīga attīstība nākotnē visciešākajā mērā ir atkarīga no sekmīgas zemes reformas un privatizācijas pabeigšanas, kā arī administratīvi teritoriālās reformas ieviešanas

#### 1.3.6.3. Būtiskās problēmas

- Nekustamā īpašuma tiesību attīstību būtiski ietekmē zemes privatizācijas pabeigšana.
- Nekustamā īpašuma jomas regulācijā būtisku lomu ieņem tiesību akti, kas nosaka nekustamā īpašuma privatizācijas kārtību. Ņemot vērā to, ka faktiski ir

**uzdevums:**  
**izvērtēt**  
**nekustamā**  
**īpašuma tiesiskā**

beigusies valsts īpašuma konversijas reforma un tuvākajā laikā likumu par zemes privatizāciju normas būs tikai daļēji piemērojamas, būtu nepieciešams izvērtēt nekustamā īpašuma tiesiskā regulējuma problēmas un risinājumus valstij, kura pabeigusi pārejas periodu.

- Ar nekustamo īpašumu saistīto tiesību nostiprināšanas u.c. līdzīgas procedūras ir sarežģītas un laikietilpīgas.

Saskaņā ar Pasaules Bankas 2006. gada pētījumu, nekustamā īpašuma reģistrācijai Latvijā nepieciešams laiks līdz 54 dienām, no tām piecas dienas – kadastra izziņas saņemšanai, reģistrācijai zemesgrāmatā – vidēji 15 dienu.

2005. gadā MK apstiprināja „Pasākumu plānu problēmu novēršanai nekustamo īpašumu darījumu jomā”, lai pilnveidotu tiesisko regulējumu un administratīvās procedūras, kas saistītas ar darījumu ar nekustamo īpašumu. Tajā paredzēti pasākumi gan izmaiņām normatīvajā regulējumā, gan klientu apkalpošanas infrastruktūras pārkārtošana, kurā šobrīd iesaistīts gan VZD, gan zemesgrāmatu nodaļas, gan zvērināti notāri. Nekustamā īpašuma reģistrācijai nepieciešamas izziņas no dažādām valsts iestādēm, kuras pašām iestādēm būtu iespējams iegūt elektroniski. No 2006. gada 1. septembra zemesgrāmatu nodaļas nepieprasa Kadastra izziņas personām, kuras veic darījumus dzīvokļa īpašuma gadījumā, bet nepieciešamos datus saņem elektroniski. Sarežģītās procedūras un to izmaksas attur nekustamo īpašumu ieguvējus no darījumu reģistrēšanas zemesgrāmatā, kas nelabvēlīgi ietekmē sabiedrības uzticību publiskajiem reģistriem.

- Zemesgrāmatu nodaļu organizatoriskā struktūra nav racionāla.

Zemesgrāmatu nodaļu organizatoriskā struktūra nenodrošina adekvātu noslodzes un darba sadalījumu – būtiski atšķiras noslodze dažādās zemesgrāmatu nodaļās, piemēram, Rīgā viens tiesnesis gadā pieņem 8221 lēmumu, Daugavpilī 6982, Aizkrauklē un Jūrmalā ap 5400, citās nodaļās 2600 – 3500. Nodaļu ģeogrāfiskais izvietojums ir ērts klientam, bet nav ekonomisks. Par zemesgrāmatu nodaļu pakalpojumiem iekasētā valsts un kancelejas nodeva nav piesaistīta zemesgrāmatu uzturēšanas segšanai un attīstībai.

Lai gan pēc būtības UR un zemesgrāmatu nodaļu veiktie procesi ir līdzīgi, šo publisko reģistru amatpersonu statuss ir atšķirīgs – zemesgrāmatu tiesneši ir piederīgi tiesu sistēmai, UR valsts notāri – izpildvarai (civildienestam). Līdz ar to nepieciešams izvērtēt un ieviest efektīvāko pakalpojumu sniegšanas modeli.

- Nepieciešams nostiprināt praksē kadastrālo vērtību noteikšanas sistēmu un nodrošināt NĪVKR datu kvalitātes uzlabošanu.

2006. gadā spēkā stājās Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums. Likums konceptuāli grozīja līdzšinējo kārtību un paredzēja sistēmisku pieeju līdz šim fragmentāri risinātiem jautājumiem. Tomēr joprojām nav vienota atbalsta kadastrālās vērtības noteikšanas sistēmai, tā ieviesta nepilnīgi.

Zemes reformas gaitā, atgūstot īpašumtiesības vai iegūstot tās privatizācijas ceļā, NĪVKR 13 gadu laikā uzkrāts liels informācijas apjoms. Ņemot vērā to, ka liels daudzums datu uzkrāts nozares veidošanās pirmsākumos, nepieciešams veikt uzkrāto datu kvalitātes novērtēšanu. Pamatojoties uz šo novērtējumu, nepieciešamības gadījumā jāizstrādā pasākumu plāns datu kvalitātes uzlabošanai.

- Piešķirtais budžeta finansējums ir nepietiekams zemes īpašumu robežu noteikšanai, robežu plānu sagatavošanai un reģistrēšanai NĪVKR bijušajiem zemes īpašniekiem un to pirmās šķiras mantiniekiem.

1993. gada 26. oktobra MK noteikumos Nr. 16 „Par zemes reformas un zemes

**regulējuma  
attīstības  
iespējas**

**uzdevums:  
uzlabot  
nekustamo  
īpašumu  
reģistrācijas  
sistēmas  
efektivitāti un  
vienkāršot  
reģistrācijas  
procedūras**

**uzdevums:  
nostiprināt  
kadastrālās  
vērtības  
noteikšanas  
sistēmu un  
uzlabot kadastra  
datu kvalitāti**

privatizācijas darbu finansēšanas kārtību” ir noteikts konkrēts to personu loks, kurām ir tiesības saņemt valsts apmaksātus robežu noteikšanas, robežu plānu sagatavošanas un reģistrēšanas NĪVKR pakalpojumus. Veicot VZD reorganizāciju, lai nodrošinātu valsts saistību izpildi, robežu noteikšana, zemes robežu plānu sagatavošana ir nodota LVM. Līdz šim piešķirtais finansējums nav bijis pietiekams, lai visām attiecīgajām personām tiktu nodrošināta iespēja saņemt šo pakalpojumu savlaicīgi.

- Nav definētas publiskās varas funkcijas un uzdevumi ar nekustamo īpašumu atsavināšanu un reģistrāciju saistīto profesiju darbības uzraudzībā. Nav konceptuāli atrisināts nekustamā īpašuma individuālo vērtētāju, inventarizētāju, mākleru un mērnieku statuss, atbildība, uzraudzība. VZD veic būvju kadastrālo uzmērīšanu (inventarizāciju), tomēr nepieciešams izvērtējums, vai tai jābūt publiskās varas funkcijai.
- Nav vienota procesa nekustamo īpašumu lietošanas tiesību apgrūtinājumu un aprobežojumu noteikšanai un vienotas IS minētās informācijas fiksēšanai.

Apgrūtināto teritoriju, nekustamo objekta apgrūtinājumu un lietošanas tiesību aprobežojumu noteikšana un reģistrēšana ir dažādu ministriju (ZM, VIDM, RAPLM, KM, SM, u. c.) kā arī pašvaldību kompetencē.

Nav noteikti vienoti principi informācijas par apgrūtinātajām teritorijām, apgrūtinājumus izraisošiem objektiem sagatavošanai un uzkrāšanai, atšķiras datu formāti, detalizācijas pakāpe, precizitāte u. c., līdz ar to ir apgrūtināta informācijas apmaiņa. Nav izveidota vienota sistēma un koordinācijas instrumenti, lai būtu iespējams ērti iegūt visaptverošu informāciju par īpašuma apgrūtinājumiem un aprobežojumiem.

VZD ir uzdots veidot Maiņas zemju reģistru, lai organizētu īpaši aizsargājamās teritorijās esošo zemju maiņa pret līdzvērtīgu valsts zemi.

- Nav definētas VAR attīstības iespējas.

Šobrīd faktiski nav definēta VZD VAR nozīme valsts IS un kadastra sistēmas ietvaros, funkcionalitāte, regulējums, tehnoloģiskā attīstība. VAR nesatur visas valstī reģistrētās adreses. Administratīvo robežu pagaidu sistēma funkcionē bez sasaistes ar VAR IS. Ne visi valsts reģistri un IS izmanto VAR datus.

VAR funkcionē kopš 2000. gada bez izmaiņām programmatūrā, tiek izmantoti novecojuši risinājumi un tehniskie resursi, līdz ar to nav iespējams nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu datu nodošanu lietotājiem un publicēšanu, kā arī nodrošināt optimālu datu

- VZD infrastruktūras trūkumi traucē sniegt kvalitatīvus pakalpojumus.

VZD pārziņā esošās valsts IS nav savstarpēji integrētas. Kadastra IS ir izstrādātas 2000. gadā, teksta un grafiskie dati nav savstarpēji integrēti. Līdz ar to VZD pārziņā esošo datu apstrāde (t. sk. izsniegšana/publicēšana un apmaiņa ar citām institūcijām) nav efektīva un pietiekami kvalitatīva. Tas vienlaikus kavē VZD sniegto pakalpojumu attīstību kopumā.

VZD arhīvs nodrošina visu nekustamā īpašuma lietu un kadastra dokumentu glabāšanu. Tas atrodas 28 dažādās Latvijas vietās, arhīva telpas ir pārslogotas un neatbilst mūsdienīga arhīva prasībām. Apgrūtināta piekļuve arhīva materiāliem tieši ietekmē datu reģistrāciju, labošanu NĪVKR.

**uzdevums:  
izstrādāt un  
ieviest unificētu  
mērniecības,  
vērtēšanas un  
inventarizēšanas  
sistēmu**

**uzdevums:  
izveidot  
apgrūtināto  
teritoriju IS un  
pilnveidot VAR**

**uzdevums:  
attīstīt VZD  
infrastruktūru**

#### 1.3.6.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Izvērtēt nekustamā īpašuma tiesiskā regulējuma attīstības iespējas:
  - veikt pētījumu par nekustamā īpašuma tiesību aktualitāti un problēmām pēc zemes reformas pabeigšanas.
2. Uzlabot nekustamo īpašumu reģistrācijas sistēmas efektivitāti un vienkāršot reģistrācijas procedūras:
  - izstrādāt koncepciju ar nekustamo īpašumu saistīto tiesību nostiprināšanas procedūru vienkāršošanai;
  - izstrādāt koncepciju par zemesgrāmatu tiesnešu statusu, lai izveidotu efektīvu un institucionāli unificētu publisko reģistru sistēmu;
  - veikt pētījumu par NĪVKR un zemesgrāmatu nodaļu struktūras optimizācijas iespējām, nolūkā pakāpeniski izveidot vienotu klientu apkalpošanas sistēmu VZD un zemesgrāmatu nodaļās;
  - integrēt VZD un zemesgrāmatu nodaļu nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras.
3. Nostiprināt kadastrālās vērtības noteikšanas sistēmu un uzlabot kadastra datu kvalitāti:
  - nodrošināt sistemātisku, visā valstī vienlaicīgu un kvalitatīvu kadastrālo vērtību noteikšanu;
  - izvērtēt kadastrālās vērtības noteikšanas sistēmas sasaistes efektivitāti ar teritoriju plānojumu sistēmu;
  - izstrādāt pasākumu plānu uzkrāto kadastra datu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai, kā arī izveidot kadastra datu kvalitātes kontroles sistēmu;
  - pabeigt īpašumu uzmērīšanu un reģistrāciju bijušajiem īpašniekiem un viņu mantiniekiem.
4. Izstrādāt un ieviest unificētu mērniecības, vērtēšanas un inventarizēšanas sistēmu:
  - izstrādāt koncepciju par būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstību;
  - izstrādāt koncepciju par valsts un privāto funkciju nodalīšanu ar nekustamo īpašumu formēšanu saistītajās darbībās;
  - ieviest mērnieku un nekustamo īpašumu vērtētāju sertifikāciju;
  - veikt pētījumu par valsts lomu mērnieku, nekustamo īpašumu vērtētāju un mākleru uzraudzībā;
5. Izveidot apgrūtināto teritoriju IS un pilnveidot VAR:
  - veikt pētījumu par nekustamā īpašuma lietošanas apgrūtinājumu un aprobežojumu izveidošanas un fiksēšanas procesa efektivitāti un pilnveidošanas iespējām;
  - izstrādāt Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumprojektu;
  - izstrādāt un ieviest apgrūtināto teritoriju IS;
  - izstrādāt VAR IS attīstības koncepciju.
6. Attīstīt VZD infrastruktūru:
  - attīstīt kadastra IS (t. sk. vienotu reģistru, e-pakalpojumu un informācijas atkalizmantošanas attīstību, integrāciju ar zemesgrāmatu u.c.);
  - izstrādāt VZD arhīva attīstības koncepciju.

### 1.3.7. Starptautisko un ES tiesību politika<sup>2</sup>

Starptautisko un ES tiesību politikas **virsmērķi**:

- 1) efektīva Latvijas interešu pārstāvība starptautisko un ES tiesību aktu izstrādē;
- 2) efektīva ES tiesību aktu pārņemšanas sistēma un kvalitatīvi pārņemti ES tiesību akti;
- 3) efektīva Latvijas interešu aizstāvība tiesvedībā EKT.

#### 1.3.7.1. Vidējā termiņa prioritāte

Precīzi un argumentēti formulēts viedoklis un definētas valsts intereses starptautiskajās organizācijās un ES tiesību projektu izstrādē.

#### 1.3.7.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrija ir atbildīga par ES tiesību pārņemšanas valsts pārvaldē kontroli un koordinēšanu, iesaistoties problēmu, kas saistītas ar atbildīgo institūciju kompetences sadali, risināšanā, un uzrauga Valsts izpildes pasākuma datubāzi. Ministrija koordinē un uzrauga savlaicīgu nostāju (atbilžu) sagatavošanu Eiropas Komisijai par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 226., 227. un 228. pantā paredzētajām pārkāpuma procedūrām, kontrolējot, vai nostājas projektā paredzētie pasākumi ir atbilstoši un pietiekami, lai novērstu pārkāpuma procedūras turpināšanu, un vai nostājas projektā ietvertā juridiskā argumentācija ir atbilstoša un pietiekama. Turklāt ministrija kontrolē ES tiesību aktu pārņemšanas vai ieviešanas termiņa ievērošanu, uzrauga ES tiesību kvalitatīvu un precīzu pārņemšanu Latvijas nacionālajos tiesību aktos, kā arī nodrošina izmaiņu nacionālajā regulējumā atbilstību ES tiesību aktu prasībām. Ministrija izstrādā ES tiesību aktu pārņemšanas metodoloģiju.

Ministrija nodrošina kvalitatīvu Latvijas Republikas nostāju sagatavošanu un nodrošina Latvijas Republikas pārstāvību EKT izskatāmajās lietās.

Ministrija organizē visu ministriju pārstāvjiem ikmēneša sanāksmes par aktuāliem un problemātiskiem ES tiesību jautājumiem.

Ministrija ir atbildīga par starptautisko privāttiesību nacionālā regulējuma izstrādi.

Ministrija koordinē un kontrolē starptautiskā privāttiesību regulējuma atbilstību ES tiesību aktiem. Starptautiskās privāttiesības ir ministrijas kompetencē esoša tiesību nozare. Starptautisko publisko tiesību jautājumi ir ministrijas kompetencē gadījumos, kad ministrija ir atbildīgā iestāde par starptautisko publisko tiesību īstenošanu konkrētajā gadījumā un tas izriet no Latvijas Republikas tiesību aktiem, vai arī gadījumos, kad tā ir ministrijas iniciatīva.

Savas kompetences ietvaros ministrija piedalās starptautisko tiesību unifikācijas veicinošajās organizācijās – Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences, ANO Starptautiskās tirdzniecības tiesību komisijas (UNCITRAL), Starptautiskā privāttiesību unifikācijas institūta (UNIDROIT) u. c. organizācijās, kā arī šo organizāciju rīkotajās darba grupās un konferencēs.

Ministrija izstrādā un īsteno tiesību politiku Latvijā, ietverot tajā starptautisko privāttiesību jautājumus, kā arī nepieciešamības gadījumā – starptautisko publisko tiesību jautājumus.

Katra ministrija pārstāv Latvijas starptautisko publisko tiesību intereses atbilstoši konkrētās ministrijas kompetencei tajās starptautiskajās organizācijās, kur Latvija ir dalībvalsts. Šobrīd valsts līmenī nav vienota mehānisma, kas noteiktu, kādā kārtībā Latvija pārstāv savas intereses starptautiskajās organizācijās un kādā veidā šis process tiek koordinēts, izņemot Latvijas interešu pārstāvību ES. Latvijas Republikas starptautisko līgumu noslēgšanas izpildes

<sup>2</sup> Stratēģijas izpratnē Starptautisko un ES tiesību politikā ietvertas starptautiskās un ES tiesības, ES tiesību aktu pārņemšana, ES lietu un starptautiskās sadarbības koordinācija ministrijas kompetences jomās un Latvijas pārstāvība EKT.

un citi saistītie jautājumi ir regulēti tikai likumā „Par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem”. Šis likums satur novecojušas, praksei neatbilstošas tiesību normas, neņemot vērā Latvijas dalību ES.

Ministrija piedalās jaunu iniciatīvu izstrādē un darba grupās, kuras izveidojusi EP, ANO, Eiropas Patentu organizācija, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija, Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs (preču zīmju un dizainparaugu jomā) (OHIM) u. c.

Ministrija veido divpusējas attiecības ar citu valstu atbilstošajām ministrijām un institūcijām, kā arī piedalās sadarbības projektos ar attīstības valstīm un koordinē Latvijas ekspertu dalību likuma varas misijās.

### 1.3.7.3. Būtiskās problēmas

- ES tiesību pārņemšanas kontrole ir nepilnīga.

Ministrijas rīcībā nav piemērotu tehnisko līdzekļu ES tiesību pārņemšanas kontrolei. Lai pilnvērtīgi sekotu daudzskaitlīgo ES tiesību aktu pārņemšanas procesam, kas bieži notiek vairākos posmos, nepieciešama atbilstoša IS.

Citu ministriju darbinieki slikti pārzina ES tiesību pārņemšanas metodoloģiju, kas Latvijā nav dokumentēta. Līdz ar to, pārņemot vai ieviešot ES tiesību aktus Latvijas nacionālajā tiesību sistēmā, ministrijas Latvijas tiesību aktos atšķirīgi transponē ES tiesību aktus, tas ir, ES tiesību akti tiek pārņemti nekvalitatīvi un neprecīzi.

Minēto problēmu rezultātā tiek kavēta ES tiesību aktu savlaicīga un kvalitatīva pārņemšana, kas ir par pamatu EK pārkāpuma procedūras ierosināšanai.

- Netiek nodrošināta konkurētspējīga Latvijas viedokļa sagatavošana EKT.

Līdzšinējās nelielās pieredzes dēļ nav nostabilizēta sistēma iesaistei EKT izskatāmajās lietās. Nav izstrādāti principi un prioritātes, pēc kurām Latvija iestājas EKT lietās. Nav atbilstošu resursu konkurētspējīga viedokļa sagatavošanai, līdz ar to nav iespēju piesaistīt ārējos speciālistus, turklāt Latvijā ir ierobežots augsta līmeņa ES tiesību ekspertu skaits. Nepilnīga valsts pārvaldes darbinieku kompetence par dokumentu sagatavošanu EKT.

- Nepilnīgi attīstīts starptautisko privāttiesību nacionālais regulējums.

Latvijā starptautisko privāttiesību regulējums ir sadrumstalots un ietverts dažādos tiesību aktos. Svarīgākā normatīvā bāze ir ietverta Civillikuma Ievadā un CPL. Savukārt atsevišķos speciālajos likumos (piemēram, Darba likumā, Jūras kodeksā, vairākos likumos apdrošināšanas jomā un citos likumos) var atrast dažas SPT normas atsevišķiem tiesību jautājumiem vai attiecībām.

Šobrīd Latvijā ir arī tādas starptautisko privāttiesību jomas, kurām Latvijā šobrīd vispār nav nacionālā starptautiski privāttiesiskā regulējuma, vai arī tas nav pietiekami izvērsti. Piemēram, CPL nenoteic, kādas lietas, kas saistītas ar ārvalsts elementu, ir piekritīgas Latvijai.

Nacionālais regulējums nav pietiekami atbilstošs personu privāttiesisko interešu nodrošināšanai, palielinoties personu mobilitātei, darba, uzņēmējdarbības un komercdarbības iespējām ārvalstīs.

Ministrija ir iesniegusi izskatīšanai MK koncepcijas projektu „Par starptautisko privāttiesību regulējumu”, paredzot šos jautājumus risināt, izstrādājot atsevišķu likumu.

- Nav noteikta koordinācijas mehānisma interešu definēšanai un viedokļa pārstāvībai starptautiskajās organizācijās.

Nav izveidota un normatīvi noregulēta koordinācijas sistēma Latvijas institūciju pārstāvniecībai starptautiskajās darba grupās un vienota viedokļa sagatavošanai. Piedaloties darba grupās, kurās tiek izstrādāti starptautisko

**uzdevums:  
pilnveidot ES  
tiesību  
pārņemšanas  
koordināciju,  
kontroli un  
metodoloģiju**

**uzdevums:  
pilnveidot  
Latvijas  
interesu  
pārstāvību  
EKT**

**uzdevums:  
izstrādāt  
starptautisko  
privāttiesību  
nacionālo  
regulējumu**

tiesību aktu projekti, katra ministrija darbojas atsevišķi, to paustā pozīcija netiek saskaņota ar citām ministrijām. ĀM veic šī darba tehnisko koordināciju. Nereti dažādu institūciju pārstāvju paustās Latvijas pozīcijas dažādās darba grupās ievērojami atšķiras.

Vairumam politikas jomu nav izstrādāti politikas plānošanas dokumenti, nav noteikti attīstības mērķi, principi, prioritātes un pasākumi. Tas traucē kvalitatīvi sagatavot viedokļus, kā arī aktīvi un savlaicīgi iesaistīties interesēm atbilstošajās darba grupās, ierosināt jaunas iniciatīvas. Nav izstrādāti principi un prioritātes, pēc kurām Latvija iesaistās starptautisko organizāciju un starptautisko tiesību aktu izstrādes darba grupās.

Patlaban ES tiesību aktu izstrādē lielākā uzmanība tiek pievērsta pozīcijām, kas tiek gatavotas saistībā ar Padomes darba grupām, nevis tad, kad tiek uzsākta projekta izstrāde. Līdz ar to viedokļu sagatavošana notiek īsos termiņos, nepietiekami iesaistot citu ministriju pārstāvjus, privāto sektoru, NVO, nepietiekami analizējot Latvijas intereses, sagaidāmo ietekmi uz nacionālo tiesību sistēmu, ieviešanas iespējamību un citu valstu pieredzi. Ne vienmēr viedokļu sagatavošanā tiek iesaistīti darbinieki, kuri vēlāk gatavos attiecīgos nacionālos tiesību aktu projektus. Nepieciešama kvalitatīva sākotnējo pozīciju sagatavošana un saskaņošana ar citām ministrijām. Šāda saskaņošana būtu nepieciešama arī būtisku pozīcijas vai darba grupas viedokļa izmaiņu gadījumā. Pozīciju virzību ministrijās koordinē vecāko referentu līmeņa ierēdņi, kuri nav tiesīgi un kompetenti pieņemt lēmumus par visas nozares un starpnozaru jautājumiem.

Latvijas aktīva dalība starptautiskajās organizācijās izvirza nepieciešamību nodrošināt efektīvus mehānismus starptautisko saistību izpildes kontrolei. Šobrīd nav vienotas sistēmas un pieejas, kā tiek apzinātas starptautiskās saistības, kontrolēta to izpilde, sniegta informācija par šo saistību izpildi. Starptautisko konvenciju parakstīšana, ratificēšana, nepieciešamo tiesību aktu projektu izstrāde un informācijas sniegšana ir katras ministrijas atbildībā un nereti balstās vien šo ministriju institucionālajā atmiņā.

- Nepieciešams pārorientēties no saņēmējvalsts uz donorvalsts statusu – piedalīties likuma varas misijās.

Ministrijai nav ieviesti atbilstoši mehānismi un trūkst institucionālās kapacitātes Latvijas pārstāvniecībai likuma varas misijās – trūkst ES prasībām atbilstošu ekspertu, nav izveidota viņu darba atbalsta sistēma Latvijā, finansējuma darba vietas saglabāšanai. Ekspertus nepieciešams apmācīt pirms misijām.

**uzdevums:  
pilnveidot  
pozīciju  
izstrādes un  
saskaņošanas  
mehānismus**

**uzdevums:  
izveidot  
efektīvu  
atbalsta  
sistēmu likuma  
varas misijām**

#### **1.3.7.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi**

1. Pilnveidot ES tiesību pārņemšanas koordināciju, kontroli un metodoloģiju:

- nodrošināt ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveidi;
- izstrādāt rokasgrāmatu par ES tiesību pārņemšanas un piemērošanas metodoloģiju;
- koordinēt un uzlabot ministriju sadarbību ar Saeimu ES tiesību pārņemšanas savlaicīguma un kvalitātes nodrošināšanā.

2. Pilnveidot Latvijas interešu pārstāvību EKT:

- sagatavot metodiskos materiālus valsts pārvaldes darbiniekiem par nostājas projekta sagatavošanu EKT izskatāmajās lietās un veikt darbinieku informēšanu un apmācību.

3. Izstrādāt starptautisko privāttiesību nacionālo regulējumu:

- izstrādāt Starptautisko privāttiesību likumu.

4. Pilnveidot pozīciju izstrādes un saskaņošanas mehānismus:
  - izstrādāt un ieviest koordinācijas mehānisma pilotprojektu vienota Latvijas viedokļa sagatavošanai dalībai starptautiskajās organizācijās un tiesību aktu izstrādes darba grupās, par kurām atbildīga ir ministrija;
  - pēc ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveides izstrādāt prasību specifikāciju starptautisko saistību izpildes kontroles IS.
5. Izveidot efektīvu atbalsta sistēmu likuma varas misijām:
  - izstrādāt pasākumu plānu dalībai likuma varas misijās un nodrošināt šādu misiju veikšanu.

### 1.3.8. Tiesu sistēmas politika

Tiesu sistēmas politikas **virsmērķis**: efektīvs un uzticams tiesas process.

#### 1.3.8.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Skaidra tiesu sistēmas attīstības politika turpmākajiem 10-15 gadiem.
2. Būtiskāko efektīvas un kvalitatīvas tiesu darbības šķēršļu novēršana.

#### 1.3.8.2. Darbības vide un esošā situācija

Tiesu sistēmas politika aptver tiesu iekārtas uzbūvi, tiesu darbības nodrošināšanu, tiesu spriedumu izpildi, alternatīvas strīdu risināšanas iespējas un ar tiesu sistēmai piederīgajām personām saistītos jautājumus.

Ministrija izstrādā tiesu iekārtas un tiesu sistēmas attīstības politiku, nodrošina brīvo juridisko profesiju institūtu darbību reglamentējošo tiesību aktu izstrādi un darbības uzraudzību.

Ministrija nodrošina starptautisko tiesisko sadarbību. Tiesiskās palīdzības lūgumi no Latvijas tiesām ar ministrijas starpniecību tiek nosūtīti citu valstu centrālajām vai kompetentajām iestādēm. Ministrija, saņemot tiesiskās palīdzības lūgumus no ārvalstīm, izvērtē to atbilstību un nodod izpildei attiecīgajai tiesai.

TA organizē un nodrošina rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un zemesgrāmatu nodaļu administratīvo darbu – nodrošina tiesu un zemesgrāmatu nodaļu darba organizācijas pārbaudes, kārtu tiesnešu un tiesu darbinieku personāla lietas, apkopo un analizē statistikas datus, nodrošina tiesas ar materiāliem un tehniskajiem līdzekļiem un veic citus ar tiesu darba organizāciju saistītus jautājumus.

TNA apsaimnieko ministrijas nekustamos īpašumus, ir uzsākta tiesu ēku pārņemšana TNA valdījumā, lai racionāli izmantotu īpašumu apsaimniekošanai pieejamos resursus. TNA attīsta būvniecības un IS infrastruktūras projektus (t. sk. TIS). Ministrijā ir izstrādāts koncepcijas projekts par esošās tiesu infrastruktūras attīstību.

Tiesu darba vajadzībām izveidota TIS, kas nodrošina administratīvo tiesu, apgabaltiesu un rajonu (pilsētu) tiesu lietu tiesvedības un lietvedības elektronisku uzskaiti un atspoguļojumu, tiesu statistikas uzskaiti.

Ministrijas kompetencē ir zvērinātu tiesu izpildītāju, zvērinātu notāru un advokātu darbību reglamentējošo normatīvo aktu izstrāde. Ministrija savu kompetenci šajā jomā īsteno kopā ar šo profesiju pārstāvības institūcijām – Latvijas Zvērinātu notāru padomi, Latvijas Zvērinātu advokātu padomi un Zvērinātu tiesu izpildītāju padomi.

Ministrija mērķsadarbības projekta „Strīdu izšķiršanas sistēmas izveide un praktizējošo juristu apmācība” ietvaros 2006./2007. gadā ir uzsākts darbs pie alternatīvu strīdu izskatīšanas metožu ieviešanas.

Ministrijas pakļautībā esošais VTEB ir vadošā iestāde tiesu ekspertīžu veikšanā. Ekspertīžu veikšanu nodrošina arī Tiesu medicīnas ekspertīžu birojs un Valsts Policijas

Kriminālistikas pārvalde. Lai pilnveidotu tiesisko regulējumu, 2006. gadā ir pieņemts „Tiesu ekspertu likums”, kas definē profesionāla valsts un privātā tiesu eksperta statusu, reglamentē tiesu ekspertu sertifikācijas un resertifikācijas kārtību, paredz noteikt ekspertu kompetences kritērijus. Likums paredz izveidot publisku tiesu ekspertu reģistru.

JPA slēdz juridiskās palīdzības līgumus ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, izskata personu juridiskās palīdzības pieprasījumus, apsaimnieko valsts budžeta līdzekļus, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai, kā arī izmaksā valsts kompensācijas cietušajiem un uztur valsts kompensāciju reģistru.

### 1.3.8.3. Būtiskās problēmas

- Politikas plānošanas dokumentos nav definēta tiesu iekārtas attīstības politika turpmākajiem 10-15 gadiem.

MK ir apstiprinājis Tiesu iekārtas likumprojektu. Tajā noteiktas paaugstinātas tiesneša amata pretendenta izvirzāmās prasības, nosakot, ka tiesneša amata pretendents var būt persona, kura ir ne tikai saņēmusi valsts atzītu augstākās izglītības diplomu tiesību zinātnē, bet arī ir ieguvusi maģistra grādu tiesību zinātnē. Likumprojektā paredzēta arī Tieslietu padomes kā konsultatīvas un koordinējošas institūcijas izveide, kas konceptuālā līmenī risinās tiesu sistēmas attīstības jautājumus. Nav vienotas izpratnes par tiesu pakļautību labas pārvaldības, informācijas atklātības un pieejamības principiem, klientu apkalpošanas un darba likumdošanas jautājumiem.

Lai nodrošinātu ātru un taisnīgu tiesas procesu samērīgos termiņos, nepieciešams izvērtēt, vai procesu nav iespējams optimizēt, mainot konkrētus tiesas procesa elementus. Piemēram, izvērtējot lietu piekritību pirmās vai otrās instances tiesai, samērību starp 1. līmeņa tiesu skaitu un 2. un 3. līmeņa tiesu skaitu, iespēju veidot tīru trīs instanču sistēmu – rajona (pilsētas) tiesa (1. instance), apgabaltiesa (tikai apelācija), AT (tikai kasācija), funkciju un pienākumu sadali starp tiesnešiem, tiesnešu palīgiem un tiesu darbiniekiem. Pretējā gadījumā lietu izskatīšanas ilgums tiesās (civildajās un it īpaši administratīvajās lietās) neatbilst iesaistīto pušu vajadzībām – bieži pēc tiesas lēmuma strīdu vairs nav iespējams atrisināt pēc būtības. Nav analītiska pētījuma par tiesu nodevām un to ietekmi uz tiesvedības procesu, ņemot vērā, ka salīdzinājumā ar citām ES valstīm šī nodeva ir samērā neliela.

- Trūkst tiesu infrastruktūras attīstības politikas turpmākajiem 10-15 gadiem.

Lai konceptuāli vienotos par infrastruktūras, personāla un administrēšanas attīstības prioritātēm, infrastruktūras jautājumu risināšanā būtu jāsadarbojas ministrijai, TA, TNA, ĢP un AT, tomēr šī koordinācija ir fragmentāra un nepietiekama.

Tiesu teritoriālais nosegums nav ekonomisks, tādējādi tērējot resursus to administrēšanai un mazinot tiesu kvalitāti (maz darbinieku, nepietiekams lietu skaits). Nesamērīgs 1. līmeņa tiesu skaits pret 2. un 3. līmeni. Reģionos nav pieejamas administratīvās tiesas. Tiesu noslogojums ir teritoriāli nevienmērīgs.

Plānojot finansējumu tiesu darbības nodrošināšanai, līdz šim nav aprēķinātas tiesas procesa pašizmaksas.

Nav noteikts tiesu ēku un darba vietu standarts, nomas maksas par tiesu iestāžu izmantotajām ēkām nenosedz apsaimniekošanas, investīciju un renovācijas izmaksas.

Ir izveidota un funkcionē TIS, bet jāatrisina finansēšanas, uzturēšanas un

**uzdevums:  
definēt tiesu  
sistēmas  
attīstības  
politiku**

**uzdevums:  
attīstīt tiesu  
infrastruktūru**

tālākas attīstības jautājumi. Nav konceptuāli atrisināta portāla [www.tiesas.lv](http://www.tiesas.lv) attīstība. Nepieciešams nodrošināt Latvijas apgabaltiesas ar tehniku videokonferenču organizēšanai.

- Nepietiekami resursi tiesu personālpolitikas attīstībai.

Lai nodrošinātu pašreiz strādājošo apgabaltiesu tiesnešu darbu, papildus nepieciešamas 27 tiesnešu palīgu amata vietas un 17 tiesas sēžu sekretāru amata vietas. Katram tiesas priekšsēdētājam nepieciešams gan priekšsēdētāja palīgs, gan tiesneša palīgs. Tiesu darbinieku darba samaksa ir neatbilstoša viņu veicamajiem pienākumiem un noteiktajai atbildībai par paveikto. Personāla mainība un trūkums būtiski ietekmē lietu savlaicīgu un kvalitatīvu noformēšanu. Ir grūtības aizpildīt administratīvo tiesnešu amatu vietu vakances.

Tiesnešu tālākizglītības programmas, pamatojoties uz 2005. gadā noslēgto līgumu, īsteno TA sadarbībā ar Latvijas Tiesnešu mācību centru. Lai apmācības sistēmu pilnveidotu, tā jāpalielina gan kvantitatīvā, gan kvalitatīvā ziņā, sasniedzot vismaz 2% no personāla izmaksām. Tas risināms ar individuālas apmācības programmu izstrādi, tiesu darbinieku apmācību, datu bāzes izveidi par katra tiesneša apgūtajiem kursiem u. c.

Tiesnešiem un tiesu darbiniekiem nav pietiekamas apmācības iespējas par situācijām, kad jāpiemēro plašs normatīvo aktu klāsts – likumi, regulas, starptautiskās tiesības u. c., trūkst svešvalodu zināšanu, nepieciešama apmācība par kriminālprocesu, cilvēktiesībām un bērnu tiesībām, un sodu sistēmu kopīgi ar izmeklēšanas iestādēm, par tiesu ekspertīžu darbu u. c.

Nav vienotu pamatprincipu visu juridisko profesiju ētikas regulējumam un nav efektīvi ieviesti esošie darbības ētikas uzraudzības mehānismi.

- Starptautiskās tiesiskās sadarbības institucionālais mehānisms ir efektīvs situācijā, kad tiesiskā sadarbības intensitāte ir salīdzinoši zema

Tiesiskās palīdzības lūgumu par tiesu dokumentu izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu civillietās jautājumus patlaban izlemj ministrija. Pieaugot personu mobilitātei, tiesās aizvien vairāk nākas saskarties ar pārrobežu strīdiem, nepieciešamību atzīt citu valstu tiesu spriedumus un procesuālos dokumentus. Ministrijas starpniek institūcijas loma šajā procesā ar laiku var būt kavējošs faktors efektīvam un ātram tiesas procesam. Nepieciešams nodrošināt pārskatāmu statistiku tiesiskās palīdzības lūgumu izpildē un IS atbalstu, jo ES ietvaros tiesiskās sadarbības lūgumu izpilde ir saistīta ar pastāvīgiem informēšanas pasākumiem.

Spriedumu legalizāciju veic ministrija, lai gan citu dokumentu legalizācija ir ĀM kompetencē.

- Nav stabila tiesu spriedumu izpildes kontroles mehānisma.

Nav pilnīga, saprotama un efektīva mehānisma tiesas spriedumu izpildes kontrolei un analītiska pētījuma par galvenajiem riska faktoriem, līdz ar to vērojama sabiedrības uzticības spējai nodrošināt tiesas spriedumu izpildi krīze.

Nav izveidoti mehānismi ST un Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu izpildei, it sevišķi nepieciešamo grozījumu veikšanai tiesību aktos. Nav ieviesti starptautisko organizāciju noteikto civiltiesisko ierobežojumu piespiedu izpildes mehānismi.

Netiek pilnībā izmantoti valsts nozīmes publiskie reģistri, lai tajos fiksētu nolēmumu izpildi. Naudas sodu un procesuālo piespiedu līdzekļu naudas maksājumu formā izpildei nav vienota kontroles un piedziņas mehānisma

**uzdevums:**  
**attīstīt tiesu**  
**cilvēkresursu**  
**kapacitāti**

**uzdevums:**  
**uzlabot**  
**starptautiskās**  
**tiesiskās**  
**sadarbības**  
**institucionālo**  
**mehānismu**

**uzdevums:**  
**attīstīt tiesu**  
**lēmumu**  
**izpildes**  
**kontroli**

valsts mērogā. Nav analīzes par spriedumu izpildi civillietās.

Veicot tiesu izpildītāju reformu, nav izvērtēti visi riski un paredzēti pasākumi tās mērķtiecīgai ieviešanai. Tā rezultātā ir neadekvāti liels sūdzību skaits par tiesu izpildītāju darba kvalitāti, kompetenci, reģionālo nasegumu, bieži tiek ierosinātas disciplinārlietas un kriminālprocesi saistībā ar tiesu izpildītāju darbu. Nepieciešams ieviest racionālu un efektīvu tiesu izpildītāju darbības uzraudzības un kvalitātes kontroles sistēmu.

Nav pilnībā īstenotas tiesu komunikācijas vadlīnijas, kas tika izstrādātas ANO Attīstības programmas un ministrijas projekta „Tiesu sistēmas komunikācijas stiprināšana” ietvaros 2005. gadā, kas nepieciešamas sabiedrības izglītošanai par tiesu darbību un uzticības veicināšanai pret tiesām.

- Alternatīvo strīdu izšķiršanas veidi ir nepilnīgi un neapmierina sabiedrības vajadzības.

Paralēli civilprocesā un kriminālprocesā tiek attīstīta alternatīvo strīdu izšķiršana un izlīgums, līdz ar to pēc būtības līdzīgiem procesiem veidojot atšķirīgas sistēmas. Ņemot vērā ārpusstiesas strīdu izšķiršanas institūta aizvien pieaugošo lomu tiesību politikā arī ES līmenī, nepieciešams konceptuāli izšķirties par vienotu modeli un nosacījumiem, izvērtējot arī institucionālos risinājumus.

Šķīrējtiesu darbību šobrīd regulē CPL, tomēr likumā ietvertais regulējums neatbilst sabiedrības vajadzībām un paša likuma raksturam.

Sabiedrībai nav pietiekamas izpratnes par šķīrējtiesu institūta būtību un atšķirībām no valsts tiesām. Tādēļ šķīrējtiesas bieži tiek jauktas ar valsts tiesām, šo pārpratumu rezultātā radot personai nelabvēlīgas sekas. Šķīrējtiesu procesu objektivitāte bieži ir apšaubāma. Izplatīta ir prakse, kad komersants sadarbības partneriem vai pat patērētājiem piedāvā slēgt līgumus, kas paredz jurisdikciju paša komersanta dibinātai un faktiski kontrolētai šķīrējtiesai. Izsakot piekrišanu šādam līgumam, kas parasti saistīts ar minēto izpratnes trūkumu vai nevienlīdzīgo līdzēju stāvokli un nespēju ietekmēt līguma noteikumus, līdzēja tiesību aizsardzības iespējas tiek apdraudētas. Patērētāju tiesību aizsardzības likumā paredzētie noteikumi attiecībā uz šķīrējtiesas klauzulas iekļaušanu līgumā ar patērētāju ne vienmēr ir efektīvi īstenojami praksē.

- Neapmierinošs brīvo juridisko profesiju regulējums un darbība.

Nepieciešams notariāta funkciju un institucionālā modeļa izvērtējums, jo aizvien aktualizējas diskusijas par zvērinātu notāru sniegto pakalpojumu kvalitāti, viņu pieejamību reģionos, profesijas prestižu un zvērināta notāra atbildību. Tajā skaitā izvērtējama iespēja samazināt zvērināta notāra funkcijas vienkāršās ar valsts pārvaldes funkcijām saistītās procedūrās un noteikt zvērinātiem notāriem tiesības papildus sniegt kompleksu juridisko pakalpojumu.

Atjaunotajā 1937. gada Notariāta likumā ietvertais tiesiskais regulējums ir novecojis un nepārskatāms, līdz ar to ir nepieciešams izstrādāt jaunu Notariāta likuma projektu.

Pastāvošā prakse, notariāli apliecinot tulku parakstu īstumu, nav likumiski pamatota, kā arī šādā veidā apliecinātu tulkojumu nevar uzskatīt par publisku dokumentu, tāpēc jāizvērtē jautājums par zvērinātu tulku institūta ieviešanu.

Normatīvā regulējuma neviendabīgas attīstības rezultātā Latvijas Republikas Advokatūras likumā iekļautās normas neatbilst citos normatīvajos aktos noteiktajam regulējumam attiecībā uz advokātu darbību. Nav vienotas

**uzdevums:  
attīstīt  
alternatīvos  
strīdu  
izšķiršanas  
veidus**

**uzdevums:  
pilnveidot  
brīvo juridisko  
profesiju  
regulējumu**

izpratnes par Latvijas Zvērinātu advokātu padomes lomu, pilnvarām un atbildību advokatūras uzraudzībā, advokatūras sistēmas pilnveidošanā, disciplinārbildības jomā, jauno pretendentu atlasē. Sabiedrības vajadzībām neatbilst advokātu pakalpojumu kvalitāte, tiek diskutēts par profesionālo ētiku. Esošais normatīvais regulējums nenodrošina kvalitatīvu un ekonomiski efektīvu valsts nodrošināto aizstāvību.

Aktuāls ir jautājums par juridisko pakalpojumu sniegšanu papildus reglamentēto brīvo juridisko profesiju pārstāvjiem. Pašlaik juridiskos pakalpojumus (izņemot likumā noteiktos) var sniegt jebkura persona, kura ieguvusi attiecīgu augstskolas diplomu, un pat persona, kurai nav attiecīgās izglītības. Rezultātā juridisko pakalpojumu saņēmēji nereti tiek maldināti par pakalpojumu sniedzēja kvalifikāciju, un viņiem tiek sniegts nekvalitatīvs juridiskais pakalpojums, kam var būtiskas nelabvēlīgas sekas. Minēto iemeslu dēļ daudzviet ārvalstīs pastāv jurista profesijas reglamentācija, kuras pamatā ir regulāra eksaminācija.

Nepieciešams pārskatīt brīvās profesijas reglamentējošos normatīvos aktus un izvērtēt, vai ir nepieciešami tajos iekļautie konkurences ierobežojumi

- Nepietiekama VTEB institucionālā un administratīvā kapacitāte.

VTEB ierobežotās kapacitātes dēļ nespēj nodrošināt ekspertīžu veikšanu adekvātos termiņos (atsevišķi ekspertīžu veidi – dokumentu, rokrakstu – ilgāk kā trīs mēnešus), ekspertīzes procedūras nav akreditētas atbilstoši starptautiskajiem standartiem, trūkst telpu laboratorijām un tehnoloģiskā aprīkojuma. VTEB nepietiek resursu, lai ieviestu jaunākās ekspertīžu metodes un nodrošinātu vispusīgu ekspertīzei iesūtīto pierādījumu izpēti.

- Nepilnīgi nodrošināta valsts juridiskās palīdzības sistēmas funkcionēšana.

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēma civillietās sāka funkcionēt 2005. gada jūnijā, administratīvajās lietās – no 2006. gada 1. janvāra. Ņemot vērā, ka juridiskās palīdzības sniedzēji ir neapmierināti ar atlīdzības apmēru par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu, ir nepietiekams juridiskās palīdzības sniedzēju skaits un ieinteresētība. Latvijas juristu aprindās reti sastopams *pro bono* juridiskās palīdzības institūts. Nav pietiekami pieejama valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība reģionos; likums paredz pašvaldību iesaisti juridiskās palīdzības sniegšanā, taču tam netika paredzēts finansējums. Nav izveidota efektīva izdevumu piedziņas sistēma. Vienkāršos juridiskās palīdzības sniegšanas gadījumos administratīvie pasākumi aizņem vairāk cilvēkresursu un izmaksā dārgāk nekā pati juridiskā konsultācija.

**uzdevums:  
uzlabot tiesu  
ekspertīžu  
kvalitāti un  
kapacitāti**

**uzdevums:  
uzlabot  
juridiskās  
palīdzības  
ekonomisko  
efektivitāti**

#### 1.3.8.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Definēt tiesu sistēmas attīstības politiku:

- izstrādāt tiesu iekārtas attīstības pamatnostādnes;
- sadarbojoties ar augstākās izglītības institūcijām, veicināt specializētu maģistratūras studiju programmu izstrādi tiesnešiem.

2. Attīstīt tiesu infrastruktūru:

- izstrādāt tiesu ēku standartus;
- izstrādāt tiesu izvietojuma un infrastruktūras attīstības koncepcijas;
- veikt pētījumu par tiesas procesa izmaksām un finanšu plānošanas metodiku;
- nodrošināt adekvātu finansējumu tiesu ēku uzturēšanai;
- izvērtēt ieviesto TIS moduļu darbu un ietekmi uz tiesas procesu efektivitāti un izstrādāt TIS un portāla [www.tiesas.lv](http://www.tiesas.lv) finansēšanas, uzturēšanas un attīstības metodiku;

- veikt tiesu infrastruktūras un IS uzlabošanas pasākumus.
3. Attīstīt tiesu cilvēkresursu kapacitāti:
    - izstrādāt koncepciju par tiesu darba organizatorisko modeli un personāla lomu procesos un tiesu saimnieciskajā darbībā;
    - palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku skaitu, kā arī atalgojumu atbilstoši apstiprinātajam plānam;
    - izstrādāt tiesnešu un tiesu darbinieku apmācības attīstības koncepciju, izstrādāt jaunas mācību programmas un nodrošināt apmācību veikšanu;
    - izstrādāt tiesību aktu grozījumus, lai ierobežotu juridisko profesiju pārstāvju darbību, ja veikti ētikas pārkāpumi;
    - nodrošināt izvērstu juridisko profesiju biedrību pārstāvju, tiesībzinātnieku, politiķu un ekspertu diskusiju par juridisko profesiju ētikas jautājumiem.
  4. Uzlabot starptautiskās tiesiskās sadarbības institucionālo mehānismu:
    - izvērtēt pastāvošos tiesu starptautiskās sadarbības mehānismus un iespējas tos optimizēt.
  5. Attīstīt tiesu lēmumu izpildes kontroli:
    - nodrošināt starptautisko organizāciju noteikto sankciju izpildi;
    - nodrošināt zaudējumu atlīdzību nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām;
    - veikt pētījumu par valsts nozīmes reģistru izmantošanas iespējām tiesas spriedumu izpildei un kontrolei;
    - izstrādāt koncepciju par piedziņu valsts labā un ieviest visu spriedumu kontroles un atskaišu sistēmu;
    - īstenot tiesu komunikācijas vadlīnijas.
  6. Attīstīt alternatīvos strīdu izšķiršanas veidus:
    - izstrādāt koncepciju par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību;
    - izstrādāt šķīrējtiesu likuma projektu.
  7. Pilnveidot brīvo juridisko profesiju regulējumu:
    - veikt pētījumu par zvērināta notāra pakalpojumu pieejamību, izstrādāt koncepciju par notariāta funkcijām un jaunu Notariāta likumu;
    - izstrādāt koncepciju par advokatūras lomu un funkcijām un jaunu Advokatūras likumu;
    - izstrādāt koncepciju par zvērinātu tulku institūcijas izveidi;
    - ieviest zvērinātu notāru, advokātu un tiesu izpildītāju sistemātiskas kvalifikācijas pārbaudes sistēmu;
    - izstrādāt koncepciju par valsts testamentu reģistra izveidi;
    - uzturēt zvērinātu notāru vestos reģistrus un noteikt kārtību zvērinātu notāru, advokātu un tiesu izpildītāju dokumentu nodošanai Valsts arhīvā;
    - veikt pētījumu par jurista profesijas reglamentācijas iespējām.
  8. Uzlabot tiesu ekspertīžu kvalitāti un kapacitāti:
    - akreditēt VTEB ekspertīzēs izmantotās metodes atbilstoši starptautiskajam standartam ISO 17025, pakāpeniski palielināt akreditēto ekspertīžu jomu skaitu un nodrošināt resursus ekspertīžu veikšanai;
    - izveidot tiesu ekspertu reģistru un ieviest vienotu tiesu ekspertu sertifikāciju valstī.
  9. Uzlabot juridiskās palīdzības ekonomisko efektivitāti:
    - izstrādāt koncepciju par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos;
    - palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju taksēs valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai.

### 1.3.9. Tiesību aktu kvalitātes un pieejamības politika

Tiesību aktu kvalitātes politikas **virsmērķis**: stabils tiesiskais regulējums, kas efektīvi īsteno nospraustos mērķus.

Tiesību aktu pieejamības politikas **virsmērķis**: tiesību aktu teksti ērti pieejami ikvienam.

#### 1.3.9.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. Paaugstināt pārvaldes iestādēs izstrādāto tiesību aktu projektu kvalitāti.
2. Nodrošināt elektronisku bezmaksas piekļuvi aktuālam tiesību aktu konsolidētajam tekstam.

#### 1.3.9.2. Darbības vide un esošā situācija

Dažādās izstrādes stadijās tiesību aktu projektu kvalitātes nodrošināšanu īsteno ministrija, VK, kā arī Saeimas Juridiskais birojs.

Atbilstoši 2002. gada 12. marta MK noteikumos Nr. 111 „Ministru kabineta kārtības rullis” noteiktajam tiesību aktus izskatīšanai MK ir tiesīgs iesniegt katrs kabineta loceklis. Līdz ar to visu nozaru ministrijas un citas institūcijas nodrošina tiesību aktu projektu izstrādi atbilstoši kompetencei. Ministrijas uzdevums ir izvērtēt šo institūciju izstrādātos tiesību aktu projektus un sniegt atzinumus par to atbilstību nacionālajai tiesību sistēmai, starptautiskajām saistībām, kā arī izvērtēt to atbilstību juridiskās tehnikas prasībām.

VK Juridiskais departaments veic tiesību aktu projektu kvalitātes pēckontroli un metodiski vada ministriju darbu, organizējot ministriju juridisko dienestu vadītāju sanāksmes par jautājumiem, kas saistīti ar tiesību aktu projektu izstrādi.

Saeimas Juridiskais birojs sniedz juridisku palīdzību Saeimas komisijām likumprojektu sagatavošanā 2. un 3. lasījumam, kā arī izvērtē likumprojektus un par tiem iesniegtos priekšlikumus.

Likumu, MK noteikumu, kā arī citu tiesību aktu izsludināmo versiju publicēšanu nodrošina LV.

#### 1.3.9.3. Būtiskās problēmas

- Valsts pārvaldē izstrādātie tiesību aktu projekti nav pietiekami kvalitatīvi. Īstena vai šķietama nepieciešamība reaģēt uz notikumu dinamisko attīstību, kā arī nepietiekamie resursi nepieciešamo pirmslikumdošanas izpēti pasākumu veikšanai rada situāciju, ka tiesību aktu projekti nereti tiek izstrādāti bez nopietnas iepriekšējās izpēti un sagaidāmās ietekmes modelēšanas. Bieži iztrūkst politikas plānošanas dokumentu, uz kuriem būtu jābalsta attiecīgo tiesību aktu projektu izstrāde. Nepastāv arī tiesībpolitikas jautājumu zinātniska izpēte.

Tiesību aktu projektu izstrādē bieži savlaicīgi netiek uzklaustas visas ieinteresētās puses. Tiesību aktu projektus ministrijās bieži gatavo nevis juristi, bet gan attiecīgās profesionālās nozares speciālisti, kuriem nav pietiekamu zināšanu juridiskajā tehnikā un tiesību zinātnē kopumā, kā arī nav pastāvīgas pieredzes tiesību aktu projektu izstrādē.

Likumdošanas izstrādes koordinācija ir nepietiekama – katra ministrija, izstrādājot attiecīgu projektu vai iesniedzot priekšlikumus pie Saeimā izskatāma likumprojekta, var ierosināt grozījumus jebkurā tiesību aktā. Iespējama situācija, ka vairākas ministrijas paralēli izstrādā savstarpēji nesaskaņotus grozījumus vienā tiesību aktā. Šajā gadījumā tiesiskais regulējums kļūst neviendabīgs, tiek izjaukta tā iekšējā sistēma.

Normatīvo aktu projektu anotācijas tiek aizpildītas formāli un virspusēji, kā rezultātā vairumā gadījumā anotācijas nevar izmantot tiesību normu

**uzdevums:**  
**paaugstināt**  
**pārvaldes**  
**iestādēs**  
**izstrādāto**  
**tiesību aktu**  
**projektu**  
**kvalitāti**

iztulkošanai, proti, lai noskaidrotu ar konkrētu priekšrakstu saistīto likumdevēja nodomu vai pašas normas mērķi. Nekvalitatīvi tiek aizpildīta arī anotācijas III sadaļa par akta īstenošanai nepieciešamo finansējumu, jo īpaši pašvaldību vajadzībām, kas mazina pieņemto aktu īstenošanas efektivitāti.

Neapmierinoša ir arī iekšējo normatīvo aktu izstrādes procesa un izstrādāto tiesību aktu kvalitāte. Pārvaldes iestāžu amatpersonām nereti ir nepietiekama izpratne par iekšējo normatīvo aktu būtību, noteikto kārtību to izstrādei un saskaņošanai.

- Pastāvošie likumdošanas procesa metodoloģiskie risinājumi nepietiekami atbilst mūsdienu vajadzībām.

Tiesību sistēma Latvijā veidota laikā, kad likumdošanas procesā dominēja nacionālās tiesības. Tā nenodrošina pietiekami efektīvus risinājumus, kad likumdošanas procesā ir vairākas iesaistītās puses gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Daļība ES un citās starptautiskās institūcijās, pieaugoša iedzīvotāju mobilitāte, pārrobežu tiesiskās attiecības izvirza nepieciešamību izvērtēt noteikto likumdošanas procesa kārtību, it īpaši risinot tādus jautājumus kā starptautisko privāttiesību un nacionālo tiesību mijiedarbība, tiesību normu hierarhija un tiesiskuma uzraudzība, iespēja efektīvāk pārņemt dažādas tehniska rakstura ES tiesību normas, fakultatīvais deleģējums likumos u. c.

- Tiesību piemērotāju zināšanas un prasmes tiesību normu iztulkošanas un piemērošanas jautājumos ir nepietiekamas.

Valsts pārvaldes darbinieku biežās mainības, atbilstošas apmācības trūkuma un nepietiekamās kompetences dēļ likuma piemērotāji nereti nespēj pareizi interpretēt un piemērot augstas abstrakcijas pakāpes tiesību normas. Līdz ar to Latvijas tiesību sistēmā aizvien pieaug tendence noregulēt visus jautājumus pēc iespējas detalizēti un kazuistiski, aprakstot iestādes rīcību konkrētās situācijās. Tas savukārt rada nepieciešamību bieži grozīt un papildināt tiesību aktus, kas neveicina tiesisko paļāvību.

- Latvijā nav apzinātas tiesību aktu kodifikācijas metodes pielietojuma iespējas Latvijas tiesību sistēmā.

Pasaulē ir pazīstama un tās dažādajās izpausmēs tiek plaši pielietota tiesību aktu kodifikācijas (konsolidācijas) metode. Līdztekus Latvijā pazīstamajai radniecīgu tiesību normu apvienošanai kodeksos iespējama, piemēram, arī bieži grozītu normatīvo aktu atkārtota izdošana konsolidētā redakcijā vienkāršotā likumdošanas procedūrā u. tml.

- Nav nodrošināta likumprojektu izstrādes koordinācija ar Saeimu.

Noteiktā kārtība neparedz iespēju ministrijām savlaicīgi izteikt savu viedokli par priekšlikumiem Saeimā izskatāmajiem likumprojektiem, kuru avots ir ārpus izpildvaras vai kuri tiek iesniegti Saeimas komisijām, neveicot saskaņošanu MK. Šādiem priekšlikumiem var būt būtiska ietekme uz tiesību sistēmu, ministriju kompetencē esošajiem jautājumiem, turklāt var tikt nepietiekami izvērtēta ieviešanas iespējamība. Saeimas izdarītajām izmaiņām likumprojektos neseko atbilstošas izmaiņas to anotācijās, kas apgrūtina vēlāku tiesību normu vēsturiskās iztulkošanas metodes pielietojumu. Konceptuāli priekšlikumi dažkārt tiek iesniegti arī likumprojekta 3. lasījumam. Nav vienotas izpratnes par juridisko tehniku, nav aktīvas sadarbības likumprojektu izstrādes gaitā starp ministriju, VK, Saeimas Juridisko biroju un Saeimas komisijām.

- Iedzīvotājiem nav nodrošināta ērta bezmaksas tiesību aktu pieejamība. Konsolidēts spēkā esošo normatīvo aktu teksts ir pieejams tikai komerciālās

**uzdevums:**  
**izvērtēt**  
**normatīvo**  
**aktu sistēmas**  
**attīstības**  
**iespējas**

**uzdevums:**  
**veicināt tiesību**  
**normu pareizu**  
**izpratni un**  
**piemērošanu**

**uzdevums:**  
**izpētīt**  
**kodifikācijas**  
**metodes**  
**pielietojuma**  
**iespējas**  
**Latvijā**

**uzdevums:**  
**pilnveidot**  
**sadarbību ar**  
**Saeimu**  
**likumdošanas**  
**jautājumos**

datu bāzēs (NAIS, LV u. c.). Oficiālā tiesību aktu publikācija ir laikraksta „Latvijas Vēstnesis” publikācija papīra formātā, kas turklāt netiek konsolidēta. Papildus LV nodrošina iespēju bez maksas elektroniski aplūkot nekonsolidētu tiesību aktu tekstu. Neraugoties uz dažādu komersantu piedāvātajiem pakalpojumiem šajā jomā, iedzīvotājiem netiek nodrošināta elektroniska bezmaksas piekļuve aktuālām tiesību aktu konsolidētajam tekstam.

Nepieciešams veicināt normatīvo aktu pieejamību sabiedrībai, nodrošinot elektronisku, autentisku oficiālo publikāciju, vienlaikus nodrošinot arī normatīvo aktu konsolidēto versiju pieejamību. Ņemot vērā oficiālās publikācijas īstenošanas valsts pienākuma raksturu, arī institūcijai, kas nodrošina oficiālās publikācijas, ir jābūt valsts institūcijai. Tā kā valsts funkciju īstenošana nav savienojama ar uzņēmējdarbības veikšanu, nepieciešams veidot valsts budžeta finansētu valsts aģentūru tieslietu ministra pārraudzībā.

Latvija ir viena no trīs ES dalībvalstīm, kas nav pievienojusies ES dalībvalstu tiesību aktu bezmaksas pieejas sistēmai „N-Lex”.

Dažāda ranga normatīvie akti (likumi, MK noteikumi, pašvaldību saistošie noteikumi, ES direktīvas, regulas u. c.) nav atrodami vienuviet, bet ir pieejami dažādos plašsaziņas līdzekļos un mājas lapās. Tāpat nav pieejami (vai atrodami dažādos gadījuma rakstura avotos) materiāli, kas nepieciešami tiesību aktu iztulkošanai – koncepcijas, anotācijas, Saeimas komisiju un sēžu protokoli utt.

**uzdevums:  
nodrošināt  
ērtu  
bezmaksas  
pieeju tiesību  
aktiem**

#### **1.3.9.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi**

1. Paaugstināt pārvaldes iestādēs izstrādāto tiesību aktu projektu kvalitāti:
  - sadarbībā ar VK izstrādāt tiesību aktu izstrādes rokasgrāmatu un tiesību aktu projektu izstrādes IS;
  - izstrādāt likumprojektu izstrādes koordinācijas koncepciju;
  - organizēt ministriju pārstāvjiem regulāras sanāksmes par tiesību metodoloģijas jautājumiem, nodrošinot savstarpēju koordināciju ar VK;
  - izveidot iekšējo normatīvo aktu izstrādes rokasgrāmatu.
2. Izvērtēt normatīvo aktu sistēmas attīstības iespējas:
  - veikt pētījumu par normatīvo aktu sistēmas attīstības iespējām.
3. Veicināt tiesību normu pareizu izpratni un piemērošanu:
  - veikt starpnozaru pētījumu par tiesību piemērošanas problēmām, kas saistītas ar kazuistisku normatīvo regulējumu, un izstrādāt pasākumu plānu atklāto problēmu novēršanai.
4. Izpētīt kodifikācijas metodes pielietojuma iespējas Latvijā:
  - veikt pētījumu par kodifikācijas (konsolidācijas) metodes pielietojuma iespējām Latvijas tiesību sistēmā.
5. Pilnveidot sadarbību ar Saeimu likumdošanas jautājumos:
  - vienoties ar Saeimu un VK par savstarpējas koordinācijas mehānismu likumprojektu izstrādē.
6. Nodrošināt ērtu bezmaksas pieeju tiesību aktiem:
  - pēc koncepcijas par nacionālo normatīvo aktu pieejamības veicināšanu un elektronisko versiju autentiskuma atzīšanu apstiprināšanas MK, izstrādāt atbalstītā risinājuma varianta īstenošanai nepieciešamos normatīvo aktu projektus;
  - nodrošināt iedzīvotājiem elektronisku bezmaksas piekļuvi aktuālām tiesību aktu konsolidētajam tekstam;
  - likvidēt LV un izveidot valsts aģentūru.

### 1.3.10. Tieslietu nozares kopējās iniciatīvas

**Mērķis:** kvalitatīva politikas izstrāde un īstenošana tieslietu jomā

#### 1.3.10.1. Vidējā termiņa prioritātes

1. motivētu, augsti kvalificētu un kompetentu ekspertu piesaistīšana darbam tieslietu sistēmā.
2. racionāla pieejamo cilvēkresursu un atbalsta infrastruktūras resursu izmantošana.

#### 1.3.10.2. Darbības vide un esošā situācija

Ministrija kopā ar tās padotības iestādēm izstrādā un īsteno politiku 9 rīcībpolitikās (sk.1.2. sadaļu).

Ministrija atbildīga ne vien par tieslietu jomas politikas izstrādi un īstenošanu, bet MK 2002. gada 12. marta noteikumos Nr. 111 „Ministru kabineta kārtības rullis” tai noteikta būtiska horizontāla funkcija - ministrija sniedz atzinumu par visiem valsts pārvaldē izstrādātajiem tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektiem, izvērtējot to atbilstību tiesību sistēmai. Tas rada nepieciešamību piesaistīt darbam ministrijā augsti kvalificētus juristus. Ierobežotā finansējuma dēļ nav iespējams motivēt augsti kvalificētus juristus izšķirties par labu darbam valsts pārvaldē, nevis privātajā sektorā. Nepietiekamā finansējuma dēļ augsta kadru mainība un kvalificētu ekspertu trūkums kavē efektīvu politiku ieviešanu arī ministrijas padotības iestādēs.

Tieslietu sistēmas IS un klientu apkalpošanas punkti veidoti dažādos laika periodos, savstarpēji nekoordinējot izvēlētos risinājumus, kas novedis pie sadrumstalotas infrastruktūras. Sistēmiski definējot attīstības principus, risinot problēmas pakāpeniski visas sistēmas ietvaros, pieejamos resursus iespējams izmantot racionālāk.

#### 1.3.10.3. Būtiskās problēmas

- Savstarpēji nekoordinēta līdzšinējo tieslietu sistēmas IS (TIS, NĪVKR IS, Datorizētās Zemesgrāmatas, VAR, Komercreģistra IS, Fizisko personu datu apstrādes sistēmu uzskaites IS, VPD klientu IS u.c.) projektu attīstība.

Katra ministrijas padotības iestāde savas IS un reģistrus līdz šim ir veidojusi neatkarīgi no citām. Starpinstitūciju sadarbība notikusi atsevišķu projektu ietvaros, lai nodrošinātu datu apmaiņu starp institūciju izveidotajām sistēmām. Ņemot vērā pieaugošo darba automatizāciju un iestāžu darba atkarību no citām institūcijām, rodas nepieciešamība pēc vienotas IS attīstības koordinācijas. Vienlaicīgi kopējas attīstības plānošana nodrošinātu sistēmu labāku integrāciju, kvalitatīvāku datu uzkrāšanu, lietderīgāku un pamatotāku finanšu līdzekļu izmantošanu, kā arī vairākām sistēmām kopīgos attīstības jautājumus: integrācija, klientu apkalpošanas infrastruktūra, dokumentu digitalizācija.

- Nav pietiekami attīstīta ministrijas un iestāžu sadarbība ar augstskolām. Liela nozīme piešķirama ministrijas un augstskolu sadarbībai. Ministrija, padotības iestādes un tiesas ir galvenā tiesību zinātņu studentu studiju prakses vieta. Tomēr līdz šim ministrijas un augstskolu sadarbība ir bijusi virspusēja. Studiju prakse organizēta formāli, nesasniedzot studiju prakses mērķus, un neattaisnojot prakses nodrošināšanai nepieciešamos ministrijas, iestāžu un tiesu resursu ieguldījumus. Minimāla ir ministrijas un augstskolu sadarbība studiju programmu attīstīšanā atbilstoši tieslietu nozares vajadzībām. Nav tikušas pilnvērtīgi izmantotas savstarpēji izdevīgas sadarbības iespējas (piemēram, zināšanu un pieredzes apmaiņā, tiesību

**uzdevums:**  
**vienoti koordinēt**  
**tieslietu nozares**  
**IS attīstību**

**uzdevums:**  
**attīstīt**  
**sadarbību ar**  
**augstskolām**

sistēmas attīstīšanā, iesaistīšana juridiskās palīdzības sniegšanā utt.). 2006. gadā ministrija ir uzsākusi sadarbības ar augstskolām pārvērtēšanu, noslēdzot vairākus jaunus sadarbības līgumus.

- Katra ministrijas padotības iestāde līdz šim ir veidojusi savus klientu apkalpošanas punktus.

Šādas infrastruktūras uzturēšana nav ekonomiska. Lai aptvertu plašāku teritoriju un lielāku iedzīvotāju īpatsvaru, nepieciešami būtiski ieguldījumi. Esošo klientu apkalpošanas infrastruktūru sākotnēji ir iespējams izmantot klientu informēšanai par tieslietu jautājumiem un ministrijas padotības iestāžu pakalpojumiem, bet nākotnē attīstīt universālos klientu apkalpošanas punktus.

- Nepietiekami izmantotas dažādu starptautisko fondu, tai skaitā ES, finansējuma iespējas infrastruktūras un attīstības projektu īstenošanai.

Ministrija līdz šim salīdzinoši pasīvi izmantojusi dažādu starptautisko fondu finansējuma iespējas, līdz ar to nepieciešams attīstīt administratīvo un projektu vadības kapacitāti.

- Nepietiekama administratīvā un institucionālā kapacitāte tieslietu nozares politiku īstenošanai.

Visām institūcijām ir nepieciešami būtiski papildu resursi to ikdienas darba nodrošināšanai:

1) algu palielinājums un sociālās aizsardzības (veselības apdrošināšana, brilles u.c.) pasākumi esošajiem strādājošajiem, lai atbilstu MK 2005. gada 20. decembra noteikumiem Nr. 995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas un Centrālās zemes komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju” un nodrošinātu konkurētspējīgu atalgojumu, lai samazinātu kadru mainību;

2) kritisko funkciju nodrošināšanai nepieciešamas papildu amata vietas;

3) nepieciešams atjaunot kritiski novecojušo biroju aprīkojumu (datorus, mēbeles, citu biroja tehniku, transporta līdzekļus) un papildināt ar jaunu, nodrošināt vienotas lietvedības un stratēģiskās vadības sistēmu, kā arī elektronisko dokumentu atbalsta ieviešanu un uzturēšanu;

4) inflācijas rezultātā ir pieauguši iestāžu uzturēšanas izdevumi (tālruņa, transporta, īres, kancelejas preču u. c. izmaksas).

#### 1.3.10.4. Vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi

1. Vienoti koordinēt tieslietu nozares IS attīstību:

- veikt centralizētu tieslietu nozares IS auditu un izstrādāt visu sistēmu attīstības plānus;
- izveidot UR, VZD u. c. iestāžu dokumentu digitalizācijas koncepciju;
- ieviest elektronisko dokumentu pieņemšanu un apmaiņu ministrijā un padotības iestādēs.

2. Attīstīt sadarbību ar augstskolām:

- noslēgt sadarbības līgumu ar Latvijas Policijas akadēmiju un Latvijas Universitāti.

3. Izveidot tieslietu nozares universālos klientu apkalpošanas punktus:

- izstrādāt ministrijas padotības iestāžu universālo klientu apkalpošanas punktu attīstības plānu;
- izstrādāt koncepciju par tieslietu informācijas un pakalpojumu centru izveidi.

4. Attīstīt kapacitāti dažādu finanšu avotu apgūšanai:

- piesaistīt projektu vadības speciālistus.

#### **uzdevums:**

**izveidot tieslietu nozares universālos klientu apkalpošanas punktus**

#### **uzdevums:**

**attīstīt kapacitāti dažādu finanšu avotu apgūšanai**

#### **uzdevums:**

**attīstīt tieslietu nozares administratīvo un institucionālo kapacitāti**

## 5. Attīstīt tieslietu nozares administratīvo un institucionālo kapacitāti:

– palielināt resursus visām institūcijām to ikdienas darba nodrošināšanai (algu palielinājums un sociālās aizsardzības pasākumi esošajiem strādājošajiem, kritisko funkciju nodrošināšanai nepieciešamās papildu amata vietas, kritiski novecojušā biroju aprīkojuma atjaunošana un papildināšana, inflācijas rezultātā pieaugošo iestāžu uzturēšanas izdevumu segšana). Tam nepieciešamais papildus finansējums norādīts 1. tabulā.

**1. tabula**  
**Nepieciešamais papildu finansējums darbības nodrošināšanai**

Institūcija	Gads	Nepieciešamais papildu finansējums darbības nodrošināšanai, tūkstoši latu									
		Esošās amata vietas				Jaunas amata vietas			Aprīkojums		Saimnieciskie izdevumi
		Skaitis	Algas un sociālā apdrošināšana	Sociālā aizsardzība	Apmācības u. c.	Skaitis	Algas un sociālā apdrošināšana	Sociālā aizsardzība	Nomaīņa	Papildus	
Datu valsts inspekcija	2007	23	65	4	6	23	165	6	9	150	143
	'08		75	4	6		190	6	9		143
	'09		86	4	6		218	6	9		143
Ieslodzījuma vietu pārvalde	2007	3 196	5 232							200	3 106
	'08		6 029							200	2 818
	'09		6 106							200	2 818
Uzņēmumu reģistrs	2007	178	1 003	35	12				30	38	42
	'08		1 062	40	12				35	38	46
	'09		1 077	45	12				40	38	50
Naturalizācijas pārvalde	2007	182	231	11	20				59	15	30
	'08		428	37	31				66	25	55
	'09		672	58	38				48	34	45
Patentu valde	2007	85	307	10	1	6	65	1	36		79
	'08		362	17			75	1	30		109
	'09		427	27			86	1	30		149
Reliģisko lietu pārvalde	2007	6	14			2	7				3
	'08		21				8				3
	'09		24				9				3
Valsts aģentūra „Maksātnešpējas administrācija”	2007	59	186	1	7					15	51
	'08		288	1	7	2	23		56	18	87
	'09		410	1	8	2	23		100	21	132
Valsts probācijas dienests	2007	430	5 019	59	26	19	184	10		253	699
	'08		5 351	59	16		212	15		126	452
	'09		5 785	59			243	19		100	489
Valsts zemes dienests	2007	1 859	1 800							400	93
	'08		2 070							400	95
	'09		2 381							400	95
Valsts tiesu ekspertīžu birojs	2007	58	749	6	0					23	20
	'08		824	8	1					25	40
	'09		906	11	1					27	64
Tiesu administrācija	2007	93								37	
	'08									37	
	'09									37	
Zemesgrāmatu nodaļa	2007	296	502		21	36	222			81	200
	'08		577		20		255				200
	'09		664		23		294				200
Juridiskās palīdzības administrācija	2007	35	38		65	25	298	7		38	315
	'08		83		30		343	7			375
	'09		139		30		394	7			375
Valsts valodas centrs	2007	20	118			10	37	2	11	15	38
	'08		118	2			43	2	11	2	38
	'09		118	2			49	2	11	2	38

Tieslietu ministrija	2007	195	1 087			72	706	8		164	351
	'08		1 579				1 057	8			504
	'09		1 816				1 216	9			580

#### 1.4. Ministrijas darbības spēju izvērtējums

Ministrijas kompetencē esošie jautājumi nosacīti iedalāmi šādās grupās:

**1. Likumdošana.** Ministrija ir atbildīga par valsts politikas izstrādi un īstenošanu valsts tiesību, administratīvo tiesību, civiltiesību, komerciesību un krimināltiesību, kā arī procesuālo tiesību jomā. Ministrija sniedz atzinumus par pārējo valsts pārvaldes iestāžu izstrādātajiem tiesību aktu projektiem. Ministrija koordinē un kontrolē Eiropas Kopienas tiesību pārņemšanu. Tā ir atbildīga par Latvijas pārstāvību EKT.

**2. Tiesu sistēma.** Ministrija ir atbildīga par valsts politikas izstrādi un īstenošanu tiesu sistēmas jomā. Ministrija finansiāli un materiāltehniski nodrošina tiesu darbu.

**3. Tieslietu nozaru politika.** Ministrija kopā ar tās padotības iestādēm izstrādā un īsteno valsts politiku pilsonības, datu aizsardzības, kriminālsodu un administratīvo sodu sistēmas un sodu izpildes, probācijas, maksātnešpējas, komersantu reģistrācijas, reliģisko lietu, valsts valodas lietošanas uzraudzības, nekustamā īpašuma politikas un tiesību reģistrācijas, rūpnieciskā īpašuma aizsardzības un tiesu ekspertīžu jautājumos. Ministrija organizē kriminālsodu izpildi un probācijas sistēmas darbību.

Ministrijā ir izveidoti 13 departamenti. Tās darba nodrošināšanai paredzētas 195 amata vietas, no kurām uz 2006. gada 1. septembri vakantas bija 16. Ministrijā ir kvalificētu cilvēkresursu trūkums, tā pamatā ir ministrijas prioritāšu maiņa, īpašu uzmanību pievēršot kvalitātes, plānošanas un attīstības jautājumiem, kā arī konkurētspējīgais (pat ar citām pārvaldes iestādēm) atalgojums. Ļoti būtiska ir vidējā līmeņa vadības kompetences un kapacitātes celšana. Ņemot vērā risināmo jautājumu horizontālo raksturu, vitāli svarīga ir ārējo ekspertu piesaistes iespēja.

Ministrijai nepieciešams papildināt administratīvo kapacitāti kritisko funkciju nodrošināšanai – politikas plānošanai un izvērtēšanai, normatīvo aktu ietekmes izvērtēšanai, tiesību aktu projektu izstrādei, ES tiesību pārņemšanai un dalībai EKT, citu institūciju sagatavoto tiesību aktu izvērtēšanai. Ministrijai trūkst speciālistu politikas un tiesību aktu izstrādei vēlēšanu, pilsonības, datu aizsardzības un informācijas atklātības jomā. Daļu ministrijas kompetences jomā esošo politikas dokumentu un likumu gatavo padotības iestādes. Pakāpeniski tiek samazināta padotības iestādēs izstrādājamo politikas plānošanas dokumentu un likumprojektu daļa, iestāžu pārziņā atstājot tikai to īstenošanas pasākumus, daļēji arī MK noteikumu izstrādi.

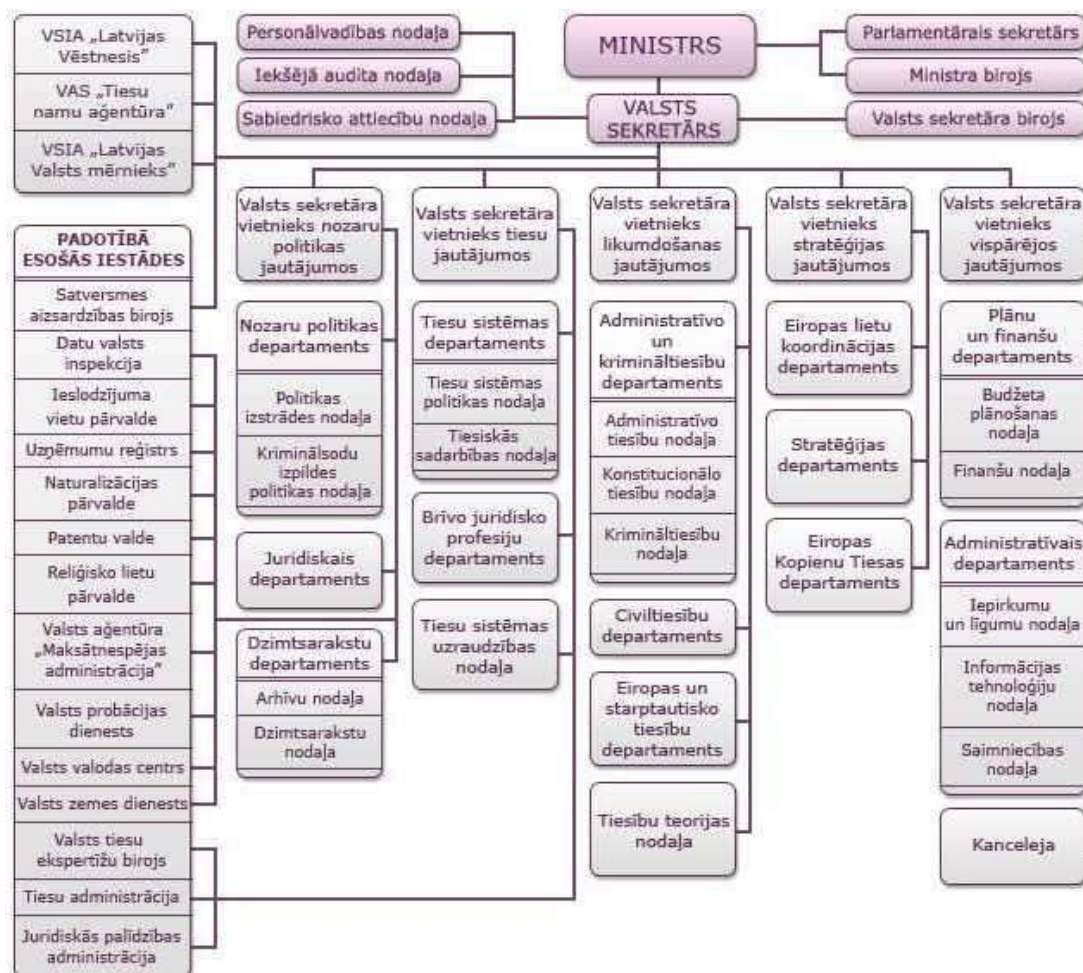
Ministrijas darba pilnveidošanai 2006. gadā PHARE projekta „Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas finansiālās pārvaldes procedūru optimizācija un uzlabošana” ietvaros tiek ieviesta stratēģijas ieviešanas, darbības un rezultatīvo rādītāju uzraudzības sistēma, kā arī uzsākta procesu sakārtošana.

Ministrijai ir jāpilnveido un atsevišķos gadījumos jāizveido efektīva tās kompetencē esošo normatīvo aktu (Civillikuma, CPL, Krimināllikuma un KPL, kā arī APL u. c.) ieviešanas kontroles sistēma, kas saistīta ar attīstības un tiesību aktu projektu izstrādes plānošanas procesu. Ministrija nav pietiekami ņēmusi vērā reģionālos aspektus un iespējas dažādu politikas jomu izstrādē un ieviešanā. Nepieciešams uzlabot ministrijas sadarbību ar NVO.

Ministrijas autoritāte tiesību sistēmas un tiesību aktu projektu kvalitātes jautājumos Saeimā un MK nav pietiekami augsta, tādēļ ne vienmēr tās pārstāvji tiek aicināti uz komisiju

sēdēm, tās viedoklis ne vienmēr tiek ņemts vērā. Ministrijai trūkst kapacitātes, lai pilnvērtīgi sekotu likumdošanas iniciatīvām citās ministrijās un Saeimā.

Lai celtu citu institūciju sagatavoto tiesību aktu projektu izvērtēšanas kvalitāti, nepieciešams ieviest kvalitātes pēckontroles sistēmu, kas saistīta ar personāla apmācību un procesu uzlabošanu.



**Ministrijas struktūra un padotās institūcijas**

#### 1.4.1. Vidējā termiņa pasākumi ministrijas kapacitātes uzlabošanai

1. Izstrādāt ministrijas personāla politiku, kas nodrošina kvalifikācijas, kompetences, motivācijas un kapacitātes pieaugumu.
2. Palielināt darbinieku skaitu kritisko funkciju veikšanai.
3. Nodrošināt atbilstošus darba apstākļus ministrijā strādājošajiem, iekārtot klientu apkalpošanas centru un grāmatu krātuvi.
4. Celt ministrijas ekspertu kompetenci ES tiesībās (stažēšanās Latvijas pārstāvniecībā ES, sadarbība ar citām ES dalībvalstīm).
5. Veidot sadarbību ar reģionu attīstības plānošanas institūcijām.

Ministrijas kapacitātes uzlabošanai nepieciešamais finansējums un detalizēts atšifrējums norādīts 1. tabulā.

## 2. MINISTRIJAS ĪSTENOTĀS BUDŽETA PROGRAMMAS

Ministrijas finansējumu plānots pārvaldīt piecās budžeta programmās:

1. **„Tieslietu politikas izstrāde”**, kas nodrošina ministrijas darbu – politikas un tiesību aktu projektu izstrādi, ieviešanas koordināciju un izvērtēšanu, budžeta plānošanu visās ministrijas īstenotajās politikās, kā arī ES un starptautisko tiesību politikas un Likumdošanas kvalitātes politikas ieviešanu un dzimtsarakstu nodaļu uzraudzību.
2. **„Tiesu sistēma”**, kas nodrošina tiesu sistēmas darbu – tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojumu, sociālo aizsardzību un apmācību, tiesu administrēšanu, materiāltehnisko aprīkojumu. Šajā programmā iekļauta tiesu infrastruktūras un IS attīstība, juridiskās palīdzības nodrošināšana, tiesu ekspertīžu veikšana, TA, JPA un VTEB darbība.
3. **„Kriminālsodu izpilde”**, kuras ietvaros tiek īstenota kriminālsodu (brīvības atņemšana un piespiedu darbs) un drošības līdzekļa (apcietinājums) izpilde, notiesāto resocializācija, notiesāto personu uzraudzība sabiedrībā un palīdzība cietušajiem. Šīs funkcijas veic IEVP, VPD un JPA.
4. **„Tieslietu politikas ieviešana”** finansē ministrijas padotībā esošo reģistru un iestāžu darbību Komerctiesību politikas (UR, MNA, PV), Nekustamā īpašuma politikas (VZD, Zemesgrāmatu nodaļas), Konstitucionālo tiesību politikas (NP, DVI) un Tiesību aktu pieejamības politikas (LV) ieviešanai.
5. **„Satversmes aizsardzība”** nodrošina ārējās izlūkošanas, pretizlūkošanas un klasificētās informācijas aizsardzības funkcijas, ko veic SAB.

Šādu budžeta struktūru plānots ieviest no 2008. gada. 2007. gadā tiks izmantota 2006. gada budžeta struktūra, kas sastāv no 20 budžeta programmām un 12 apakšprogrammām.

Atsevišķu budžeta programmu ietvaros izdalītas apakšprogrammas (sk. 3. tabulu) tikai budžeta plānošanas un kontroles nepieciešamībai. Tādējādi tās uztveramas kā instruments izvirzītās politikas sasniegšanai, nevis kā rīcības plāna pastāvīga sastāvdaļa.

Paredzjamie programmu politikas un darbības rezultatīvie rādītāji vidējam termiņam atspoguļoti atbilstoši esošā (A variants) un papildus nepieciešamā (B variants) finansējuma apjomam.

Atsevišķas rīcībpolitikas (darbības virziena) īstenošanai var tikt izmantotas vairākas budžeta programmas, piemēram, politikas plānošanu, ieviešanas koordināciju, novērtēšanu un tiesību aktu izstrādi veic ministrija, savukārt iestāžu darbība tiek finansēta no citas programmas. 2. tabulā norādīti būtiskākie rīcības virzieni (galvenās funkcijas) katras rīcībpolitikas ieviešanai un budžeta programma, kurā tie iekļauti (atbilstoši iekrāsots). Atsevišķa rīcības virziena (vai galvenās funkcijas) nodrošināšanu visbiežāk veic atsevišķa iestāde (vai departaments).

2. tabula

## Rīcības virzieni rīcībpolitiku ieviešanai un tiem atbilstošās budžeta programmas

Rīcībpolitika	Rīcības virzieni / galvenās funkcijas					Budžeta programma
<i>Tieslietu ministrijas darbība</i>	Politikas un tiesību aktu izstrāde, ieviešanas koordinācija un novērtēšana					<b>Tieslietu politikas izstrāde</b>
<b>Administratīvo tiesību politika</b>						
<b>Civiltiesību politika</b>		Dzimtsarakstu nodaļu uzraudzība				
<b>Starptautisko un ES tiesību politika</b>		Dalība ES un starptautisko tiesību izstrādes grupās, Latvijas pozīciju (viedokļa) gatavošana	ES tiesību (direktīvu) ieviešanas koordinācija	Latvijas pārstāvēšana EKT		
<b>Tiesību aktu kvalitātes un pieejamības politika</b>		Tiesību aktu metodoloģijas izstrāde	Atzinumu sniegšana par normatīvo aktu projektiem	Tiesību aktu publicēšana, pieejamības nodrošināšana		
<b>Konstitucionālo tiesību politika</b>		Pilsonības piešķiršana un zaudēšana	Personas datu aizsardzības un informācijas atklātības kontrole	Reliģisko lietu koordinēšana	Satversmes aizsardzība	<b>Satversmes aizsardzība</b>
<b>Komerctiesību politika</b>		Saimnieciskās darbības subjektu reģistrēšana	Maksātspējas administrēšana un uzraudzība	Rūpnieciskā īpašuma aizsargāšana		<b>Tieslietu politikas ieviešana</b>
<b>Nekustamā īpašumu tiesību politika</b>		Zemesgrāmatu uzturēšana	NĪVKR un VAR uzturēšana			
<b>Krimināltiesību politika</b>		Brīvības atņemšanas sodu un apcietinājuma izpildīšana	Notiesāto resocializācija	Notiesāto personu uzraudzība sabiedrībā	Kompensācijas izmaksu cietušajiem administrēšana	<b>Kriminālsodu izpilde</b>
<b>Tiesu sistēmas politika</b>	Tiesu administrēšana, materiāli tehniskās bāzes nodrošināšana	Tiesu ekspertīžu veikšana	Juridiskās palīdzības sniegšanas administrēšana		<b>Tiesu sistēma</b>	

**3. tabula**

**Stratēģijā paredzēto un 2006. gada budžeta programmu savstarpējā saistība**

<b>Stratēģijā paredzētās</b>		<b>Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam</b>	
<b>Nr.</b>	<b>Programmas (apakšprogrammas) nosaukums</b>	<b>Programmas (apakšprogrammas) kods</b>	<b>Programmas (apakšprogrammas) nosaukums</b>
<b>1.</b>	<b>Tieslietu politikas izstrāde</b>	01.01.00	<i>Ministrijas vadība un administrācija</i>
<b>2.</b>	<b>Tiesu sistēma</b>		
2.1.	Tiesas un to administrācija	(daļēji) 36.01.00	<i>Tiesu administrācija</i>
		(daļēji) 36.02.00	<i>Apgabaltiesas un rajonu (pilsētu) tiesas</i>
2.2.	Tiesnešu un tiesu darbinieku sociālā aizsardzība	(daļēji) 36.04.00	<i>Veselības un dzīvības apdrošināšana</i>
		36.05.00	<i>Tiesnešu izdienas pensija</i>
2.3.	Juridiskās palīdzības nodrošināšana	45.00.00	Juridiskās palīdzības nodrošināšana
2.4.	Tiesu ekspertīžu birojs	11.00.00	Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība
2.5.	Atlīdzība tiesu izpildītājiem	01.02.00	<i>Atlīdzība tiesu izpildītājiem par izpildu darbībām</i>
2.6.	Zaudējumu atlīdzība	18.00.00	Zaudējumu atlīdzība nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām
<b>3.</b>	<b>Kriminālsodu izpilde</b>		
3.1.	Ieslodzījuma vietas	24.00.00	Ieslodzījuma vietas
3.2.	Valsts probācijas dienests	34.00.00	Probācijas dienests
<b>4.</b>	<b>Tieslietu politikas ieviešana</b>		
4.1.	Naturalizācija	05.00.00	Naturalizācija
4.2.	Datu aizsardzība	27.00.00	Datu aizsardzība
4.3.	Reliģiskās lietas	28.00.00	Reliģiskās lietas
4.4.	Uzņēmumu reģistrs	02.00.00	Uzņēmumu reģistra attīstība
4.5.	Patentu valde	16.00.00	Patentu valde
4.6.	Maksātnespējas administrācija	35.00.00	Maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumu apmierināšana
4.7.	Valsts zemes dienests	42.00.00	Valsts zemes dienests
4.8.	Zemesgrāmatas	(daļēji) 36.01.00	<i>Tiesu administrācija</i>
		(daļēji) 36.02.00	<i>Apgabaltiesas un rajonu (pilsētu) tiesas</i>
		(daļēji) 36.04.00	<i>Veselības un dzīvības apdrošināšana</i>
4.9.	Valsts valodas centrs	08.00.00	Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana
<b>5.</b>	<b>Satversmes aizsardzība</b>	43.00.00	Satversmes aizsardzība

**4. tabula**

**2006. gada finansējuma sadalījums stratēģijā paredzētajā budžeta struktūrā**

1. budžeta programma „Tieslietu politikas izstrāde”	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam (lati)		Kopā (lati)
	Ministrijas vadība un administrācija		
	01.01.00		
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>		<b>4 329 847</b>	<b>4 329 847</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem		3 346 811	3 346 811
Dotācija īpašiem mērķiem			
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi		2 500	2 500
Ārvalstu finanšu palīdzība		980 536	980 536
<i>Izdevumi kopā</i>		<b>4 329 847</b>	<b>4 329 847</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>		<b>3 054 751</b>	<b>3 054 751</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>		<b>3 038 554</b>	<b>3 038 554</b>
t.sk. atalgojumi		1 192 382	1 192 382
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā			
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>			
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>		<b>16 197</b>	<b>16 197</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem			
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem			
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās		16 197	16 197
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>		<b>1 275 096</b>	<b>1 275 096</b>
kapitālie izdevumi		163 096	163 096
investīcijas		1 112 000	1 112 000

2. budžeta programma „Tiesu sistēma”	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam (lati)					Kopā (lati)
	Tiesas (daļēji)	Juridiskās palīdzības nodrošināšana	Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība	Atlīdzība tiesu izpildītājiem par izpildu darbībām	Zaudējumu atlīdzība nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām	
	<i>36.00.00</i>	<i>45.00.00</i>	<i>11.00.00</i>	<i>01.02.00</i>	<i>18.00.00</i>	
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>18 134 901</b>	<b>1 555 301</b>	<b>617 374</b>	<b>305 377</b>	<b>20 000</b>	<b>20 632 953</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	18 028 701	1 555 301	606 874	305 377	20 000	20 516 253
Dotācija īpašiem mērķiem						
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	106 200		10 500			116 700
Ārvalstu finanšu palīdzība						
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>18 134 901</b>	<b>1 555 301</b>	<b>617 374</b>	<b>305 377</b>	<b>20 000</b>	<b>20 632 953</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>17 539 104</b>	<b>1 483 081</b>	<b>425 235</b>	<b>305 377</b>	<b>20 000</b>	<b>19 772 797</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>17 539 104</b>	<b>1 483 081</b>	<b>423 895</b>	<b>305 377</b>		<b>19 751 457</b>
t.sk. atalgojumi	10 254 086	157 433	277 603			10 689 122
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā						
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>						
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>			<b>1 340</b>		<b>20 000</b>	<b>21 340</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem						
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem					20 000	20 000
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās			1 340			1 340
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>595 797</b>	<b>72 220</b>	<b>192 139</b>			<b>860 156</b>
kapitālie izdevumi	320 397	72 220	192 139			584 756
investīcijas	275 400					275 400

## 4. tabulas turpinājums

3. budžeta programma „Kriminālsodu izpilde”	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam (lati)		Kopā (lati)
	Ieslodzījuma vietas	Probācijas dienests	
	24.00.00	34.00.00	
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>21 618 825</b>	<b>3 211 089</b>	<b>24 829 914</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	20 918 825	3 211 089	24 129 914
Dotācija īpašiem mērķiem			
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	700 000		700 000
Ārvalstu finanšu palīdzība			
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>21 618 825</b>	<b>3 211 089</b>	<b>24 829 914</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>20 449 625</b>	<b>3 036 114</b>	<b>23 485 739</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>20 402 538</b>	<b>3 036 114</b>	<b>23 438 652</b>
t.sk. atalgojumi	10 979 725	1 489 396	12 469 121
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā			
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>			
<b>Subsidijas un dotācijas</b>	<b>47 087</b>		<b>47 087</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem	47 087		47 087
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem			
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās			
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>1 169 200</b>	<b>174 975</b>	<b>1 344 175</b>
kapitālie izdevumi	159 200	174 975	334 175
investīcijas	1 010 000		1 010 000

4. budžeta programma „Tieslietu politikas ieviešana”	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam (lati)				
	Uzņēmumu reģistra attīstība	Naturalizācija	Valsts valodas funkciju atjaunošana un nostiprināšana	Patentu valde	Datu aizsardzība
	02.00.00	05.00.00	08.00.00	16.00.00	27.00.00
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>1 634 058</b>	<b>838 635</b>	<b>92 712</b>	<b>553 079</b>	<b>283 868</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 604 058	833 635	89 312	532 379	276 368
Dotācija īpašiem mērķiem					
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	30 000	5 000	3 400	20 700	7 500
Ārvalstu finanšu palīdzība					
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>1 634 058</b>	<b>838 635</b>	<b>92 712</b>	<b>553 079</b>	<b>283 868</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>1 269 418</b>	<b>838 635</b>	<b>92 412</b>	<b>540 579</b>	<b>276 948</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>1 269 418</b>	<b>838 635</b>	<b>92 412</b>	<b>530 579</b>	<b>276 948</b>
t.sk. atalgojumi	652 299	452 500	50 989	310 645	84 926
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā					
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>					
<b>Subsidijas un dotācijas</b>				<b>10 000</b>	
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem					
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem					
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās				10 000	
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>364 640</b>		<b>300</b>	<b>12 500</b>	<b>6 920</b>
kapitālie izdevumi	364 640		300	12 500	6 920
investīcijas					

## 4. tabulas turpinājums

4. budžeta programma „Tieslietu politikas ieviešana” (turpinājums)	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam ( latī )				Kopā (latī)
	Reliģiskās lietas	Maksātne- spējīgo darba devēju darbinieku prasījumu apmierināšana	Tiesas (daļēji)	Valsts zemes dienests	
	28.00.00	35.00.00	36.00.00	42.00.00	
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>55 000</b>	<b>1 759 101</b>	<b>2 609 389</b>	<b>12 727 850</b>	<b>20 553 692</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	55 000	1 662 474	1 909 389	6 536 338	13 498 953
Dotācija īpašiem mērķiem					
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi		96 627	700 000	6 184 519	7 047 746
Ārvalstu finanšu palīdzība				6 993	6 993
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>55 000</b>	<b>3 048 523</b>	<b>2 609 389</b>	<b>12 727 850</b>	<b>21 843 114</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>54 000</b>	<b>3 036 923</b>	<b>2 353 709</b>	<b>11 887 496</b>	<b>20 350 120</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>54 000</b>	<b>1 286 536</b>	<b>2 353 709</b>	<b>11 847 386</b>	<b>18 549 623</b>
t.sk. atalgojumi	31 100	402 426	1 528 305	6 604 793	10 117 983
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā					
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>				<b>37 045</b>	<b>37 045</b>
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>		<b>1 750 387</b>		<b>3 065</b>	<b>1 763 452</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem		1 002 170			1 002 170
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem		748 217			748 217
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās				3 065	13 065
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>1 000</b>	<b>11 600</b>	<b>255 680</b>	<b>840 354</b>	<b>1 492 994</b>
kapitālie izdevumi	1 000	11 600	255 680	440 354	1 092 994
investīcijas				400 000	400 000

5. budžeta programma „Satversmes aizsardzība”	Atbilstoši 2006. gada budžeta likumam (latī)		Kopā (latī)
	Satversmes aizsardzība		
	43.00.00		
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>		<b>3 540 555</b>	<b>3 540 555</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem		3 540 555	3 540 555
Dotācija īpašiem mērķiem			
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
Ārvalstu finanšu palīdzība			
<i>Izdevumi kopā</i>		<b>3 540 555</b>	<b>3 540 555</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>		<b>3 540 555</b>	<b>3 540 555</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>		<b>3 540 555</b>	<b>3 540 555</b>
t.sk. atalgojumi			
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā			
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>			
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>			
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem			
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem			
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās			
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>			
kapitālie izdevumi			
investīcijas			

## 2.1. Budžeta programma „Tieslietu politikas izstrāde”

### 2.1.1. Situācijas raksturojums

Programma nodrošina ministrijas darbu – politikas un tiesību aktu projektu izstrādi, ieviešanas koordināciju un izvērtēšanu, budžeta plānošanu visās ministrijas īstenotajās politikās, kā arī citas ministrijas funkcijas – dalību ES un starptautisko tiesību izstrādes grupās un Latvijas viedokļa sagatavošanu, ES tiesību ieviešanas koordināciju, Latvijas pārstāvību EKT, starptautiskās tiesiskās palīdzības un likuma varas misiju nodrošināšanu, atzinumu sagatavošanu par citu institūciju izstrādātajiem tiesību aktu projektiem un tiesību aktu metodoloģijas izstrādi, pašvaldību dzimtsarakstu nodaļu darba uzraudzību un metodisko vadību.

Vidējā termiņā būtiskākās prioritātes rīcībpolitiku īstenošanai ir:

- 1) izstrādāt skaidru tiesību un politikas jomu attīstības vīziju, plānus un ar tiem saistītos tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus, it sevišķi konstitucionālo, krimināltiesību, civiltiesību un tiesu rīcībpolitikā;
- 2) veikt esošo politikas ieviešanas instrumentu izvērtējumu un novērst būtiskākos tiesību aktu un to ieviešanas trūkumus visās rīcībpolitikās.

### 2.1.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

#### Politikas plānošanas dokumenti:

- Administratīvo sodu likumprojekta koncepcija (projekts);
- Koncepcija „Par starptautisko privāttiesību regulējumu” (projekts);
- Koncepcija par komercdarījumu tiesisko regulējumu (MK 2005. gada 16. novembra rīkojums Nr. 731);
- Koncepcija „Par Eiropas Savienības tiesību aktu pārņemšanas un ieviešanas kontroles sistēmu” (MK 2004. gada 17. novembra rīkojums Nr. 893);
- Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija (2002);
- Komerclikuma projekta koncepcija (MK 1997. gada 29. jūlija sēdes protokollēmums (prot. Nr. 42, 37. §).

#### Normatīvie akti:

- Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību;
- Konvencija par bērnu tiesībām;
- Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija;
- Vispārējā cilvēktiesību deklarācija;
- Latvijas Republikas Satversme;
- Maksātspējas likums (projekts);
- Patentu likums (projekts);
- Tiesībsarga likums;
- Civilstāvokļa aktu likums;
- Kriminālprocesa likums;
- Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums;
- Biedrību un nodibinājumu likums;
- Valsts pārvaldes iekārtas likums;
- Administratīvā procesa likums;
- Komerclikums;
- Koncernu likums;
- Civilprocesa likums;

- Krimināllikums;
- Reliģisko organizāciju likums;
- Saeimas vēlēšanu likums;
- Pilsonības likums;
- Saeimas kārtības rullis;
- Ministru kabineta iekārtas likums;
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
- Sodū izpildes kodekss;
- Civillikums;
- Zemesgrāmatu likums;
- MK 2005. gada 20. decembra noteikumi Nr. 989 „Kārtība, kādā tiek sagatavots un apstiprināts Latvijas Republikas nostājas projekts un nodrošināta Latvijas Republikas pārstāvība Eiropas Kopienas Tiesā”;
- MK 2005. gada 16. augusta noteikumi Nr. 596 „Latvijas Republikas nacionālo pozīciju Eiropas Savienības jautājumos izstrādes, apstiprināšanas un pārstāvēšanas kārtība”;
- MK 2005. gada 16. augusta instrukcija Nr. 6 „Latvijas nacionālo pozīciju Eiropas Savienības jautājumos un ar tām saistīto instrukciju izstrādes un informācijas aprites kārtība”;
- MK 2003. gada 29. aprīļa noteikumi Nr. 243 „Tieslietu ministrijas nolikums”;
- MK 2002. gada 12. marta noteikumi Nr. 111 „Ministru kabineta kārtības rullis”.

### 2.1.3. Programmas mērķi un rezultāti

#### Mērķi:

1. Efektīva un kvalitatīva politikas un tiesību aktu projektu izstrāde ministrijas kompetences jomās.
2. Tiek sasniegti ministrijas rīcībpolitiku vidējā termiņa mērķi.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā:

- 1) visās ministrijas kompetences jomās būs noteikta skaidra attīstības vīzija un izstrādāti galvenie politikas plānošanas dokumenti;
- 2) būs ieviesta pastāvīga politiku un tiesību aktu īstenošanas plānošana, uzraudzība un izvērtēšana;
- 3) tiks sasniegtas rīcībpolitiku vidēja termiņa prioritātes.

### 2.1.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti

5. tabula  
Politikas rezultāti

Politika / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Konstitucionālo tiesību politika</b>				
Nepilsoņu un bezvalstnieku skaits, tūkstoši	418.4	348 / 340	318 / 313	285 / 280
<b>Administratīvo tiesību politika</b>				
Iesniegumu par apstrīdētājiem administratīvajiem aktiem skaits (tieslietu nozarē)	130 (2006)	180	220	220

## 5. tabulas turpinājums

Politika / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Krimināltiesību politika</b>				
Notiesāto personu skaits gadā, <b>tūkstoši</b>	11.2	13	13.4	13.5
Atkārtoti notiesāto personu īpatsvars kopējā notiesāto skaitā	33.5%	35% / 35%	38% / 33%	42% / 31%
<b>Komerctiesību politika</b>				
Gada laikā reģistrēto jauno komercsabiedrību skaits, <b>tūkstoši</b>	12.1	14	15	16
<b>Nekustamā īpašuma tiesību politika</b>				
Nekustamā īpašuma darījumu skaits gadā, <b>tūkstoši</b>	97	115	124	134
<b>Starptautisko un ES tiesību politika</b>				
To gadījumu īpatsvars, kad ES Padomē nolemtais atbilst Latvijas pozīcijai	72% (no 2004)	72%	72%	72%
Notificēto direktīvu īpatsvars*	99.16% (2006)	99.1%	99.1% / 99.4%	99.1% / 99.5%

\* rādītāja vērtība tiks noteikta, sākot ar 2007. gadu vai tas tiks aizstāts ar tādu, kas precīzāk apraksta politikas rezultātus.

\*\* informācija nav precīza, jo 2005. gadā mainīti noziedzīgu nodarījumu uzskaites principi.

6. tabula  
Darbības rezultāti

Rīcības virziens / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Politikas un tiesību aktu izstrāde, ieviešanas koordinācija un novērtēšana</b>				
Izstrādāto politikas plānošanas dokumentu skaits	7	7 / 24	7 / 17	7 / 7
Veikto pētījumu skaits	3	3 / 12	3 / 13	3 / 5
Izstrādāto normatīvo aktu projektu skaits	81	80 / 90	80 / 85	80 / 85
<b>Dzimtsarakstu nodaļu uzraudzība</b>				
Apstrādāto civilstāvokļa aktu otro eksemplāru skaits, <b>tūkstoši</b>	76	77	77	77
<b>Dalība ES un starptautisko tiesību izstrādes grupās</b>				
Ministrijas dalība ES un EK darba grupu sanāksmēs gadā, skaits	121	120	120	120
Ministrijas dalība starptautiskajos forumos gadā, skaits	35	35	35	35
<b>Latvijas pārstāvēšana EKT</b>				
EKT lietu, kurās Latvija piedalās, skaits	10	10	15	20
<b>Atzinumu sniegšana par normatīvo aktu projektiem</b>				
Sniegto atzinumu par citu ministriju normatīvo aktu projektiem skaits gadā	2 149	2 200	2 200	2 200

## 2.1.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

7. tabula  
Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībpol.
1.	Veikt pētījumu par vēsturisko un lakonisko Satversmes normu atbilstību mūsdienu demokrātiskas un tiesiskas valsts prasībām, vienlaikus nodrošinot izvērstu tiesībzinātnieku un politiķu diskusiju par šo jautājumu	2008	Konstit.*
2.	Veikt pētījumu par Satversmes normu piemērošanu un interpretāciju kontekstā ar ST judikatūru	2008	Konstit.
3.	Nodrošināt APL komentāru sagatavošanu	2007	Admin.
4.	Nodrošināt regulāras valsts pārvaldes iestāžu pārstāvju, tiesībzinātnieku, tiesnešu un citu ekspertu diskusijas par administratīvo procesu un tiesu praksi	no 2007	Admin.
5.	Veikt pētījumu par APL piemērošanu valsts pārvaldes iestādēs un tiesās, kļūdām un problēmām	2008	Admin.
6.	Veikt pētījumu par komersantu pienākumu noteiktos gadījumos savā darbībā piemērot administratīvā procesa principus, kā arī par šī pienākuma robežām	2008	Admin.
7.	Veikt pētījumu par citu valstu pieredzi un iniciatīvām cietušo aizstāvībai un taisnīguma atjaunošanai	2007	Kriminālt.
8.	Regulāri veikt pētījumus par atsevišķu Krimināllikuma Sevišķās daļas pantu piemērošanu un grozīšanas nepieciešamību	no 2007	Kriminālt.
9.	Nodrošināt Krimināllikuma un KPL pastāvīgo darba grupu darbu, iesaistot tajā atzītus tiesībzinātniekus, kā arī tiesnešus un citus ekspertus	no 2007	Kriminālt.
10.	Organizēt tiesnešu apmācību Krimināllikuma piemērošanas jautājumos un sagatavot Krimināllikuma piemērošanas rokasgrāmatu	2008	Kriminālt.
11.	Sagatavot tiesnešiem, prokuroriem un izmeklēšanas iestāžu darbiniekiem paredzētu KPL piemērošanas rokasgrāmatu	2008	Kriminālt.
12.	Organizēt tiesnešu, prokuroru un citu iesaistīto personu apmācību KPL piemērošanas un cilvēktiesību jautājumos	2008	Kriminālt.
13.	Veikt sabiedrības un atbildīgo institūciju informēšanu un apmācību par cietušo aizstāvību un taisnīguma atjaunošanu	no 2008	Kriminālt.
14.	Atjaunot vienotās dzimtsarakstu reģistrācijas IS koncepciju un noslēgt līgumu ar IEM par tās ieviešanu	2007	Civilt.
15.	Veikt pētījumu par kustamo lietu un ar tām saistīto tiesību reģistrācijas papildu pielietojuma iespējām	2007	Civilt.
16.	Nodrošināt CPL pastāvīgās darba grupas darbu, iesaistot tajā atzītus tiesībzinātniekus, kā arī tiesnešus un citus ekspertus, un sagatavot likumprojektu „Grozījumi Civilprocesa likumā	no 2007	Civilt.
17.	Organizēt tiesībzinātnieku un praktiķu diskusijas par aktuāliem civilprocesa jautājumiem	no 2007	Civilt.
18.	Veikt pētījumus par Civillikuma mantojuma, lietu un saistību tiesību daļu modernizācijas nepieciešamību	2008	Civilt.
19.	Veikt pētījumu par Komerclikuma ieviešanas rezultātiem	2007	Komerct.
20.	Veikt pētījumus par koncernu tiesiskā regulējuma neefektīvas piemērošanas iemesliem; mazākuma akcionāru interešu ievērošanas tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem un problēmām; par efektīvu mehānismu ieviešanu, lai novērstu komerciesību pārkāpumus	2007	Komerct.
21.	Veikt pētījumu par fizisko personu maksātspējas un parādnieka tiesiskās aizsardzības procesu ieviešanas termiņiem un iespējām	2007	Komerct.
22.	Veikt pētījumu par publisko tiesību prasību piemērošanas robežām kapitālsabiedrību, kurās valstij vai pašvaldībai ir izšķiroša ietekme, darbībā	2008	Komerct.
23.	Veikt pētījumu par nekustamā īpašuma lietošanas apgrūtinājumu un aprobežojumu izveidošanas un fiksēšanas procesa efektivitāti un pilnveidošanas iespējām	2007	Nek. īp. t

## 7. tabulas turpinājums

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībpol.
24.	Veikt pētījumu par valsts lomu mērnieku, nekustamo īpašumu vērtētāju un mākļu uzraudzībā	2008	Nek. īp. t.
25.	Veikt pētījumu par nekustamā īpašuma tiesību aktualitāti un problēmām pēc zemes reformas pabeigšanas	2008	Nek. īp. t.
26.	Izstrādāt un ieviest koordinācijas mehānisma pilotprojektu vienota Latvijas viedokļa sagatavošanai dalībai starptautiskajās organizācijās un tiesību aktu izstrādes darba grupās, par kurām atbildīga ir ministrija	2007	Starpt.
27.	Izstrādāt rokasgrāmatu par ES tiesību pārņemšanas un piemērošanas metodoloģiju	2007	Starpt.
28.	Koordinēt un uzlabot ministriju sadarbību ar Saeimu ES tiesību pārņemšanas savlaicīguma un kvalitātes nodrošināšanā	2007	Starpt.
29.	Pēc ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveides izstrādāt prasību specifikāciju starptautisko saistību izpildes kontroles IS	2009	Starpt.
30.	Sagatavot metodiskos materiālus valsts pārvaldes darbiniekiem par nostājas projekta sagatavošanu EKT izskatāmajās lietās un veikt darbinieku informēšanu un apmācību	2007, 2008	Starpt.
31.	Izstrādāt tiesību aktu izstrādes rokasgrāmatu	2007	T/a kval.
32.	Veikt starpnozaru pētījumu par tiesību piemērošanas problēmām, kas saistītas ar kazuistisku normatīvo regulējumu un izstrādāt pasākumu plānu atklāto problēmu novēršanai	2007	T/a kval.
33.	Vienoties ar Saeimu un VK par savstarpējas koordinācijas mehānismu likumprojektu izstrādē	2007	T/a kval.
34.	Veikt pētījumu par normatīvo aktu sistēmas attīstības iespējām	2007	T/a kval.
35.	Organizēt ministriju pārstāvjiem regulāras sanāksmes par tiesību metodoloģijas jautājumiem	no 2007	T/a kval.
36.	Veikt pētījumu par kodifikācijas (konsolidācijas) metodes pielietojuma iespējām Latvijas tiesību sistēmā	2008	T/a kval.
37.	Izstrādāt iekšējo normatīvo aktu izstrādes rokasgrāmatu	2008	T/a kval.
38.	Izstrādāt ministrijas padotības iestāžu universālo klientu apkalpošanas punktu attīstības plānu	2007	TM
39.	Izstrādāt ministrijas personāla politiku	2007	TM
40.	Ieviest elektronisko dokumentu pieņemšanu un apmaiņu ministrijā un padotības iestādēs	2007	TM
41.	Noslēgt sadarbības līgumu ar Latvijas Policijas akadēmiju un Latvijas Universitāti	2007	TM
42.	Izstrādāt visu tieslietu nozares IS attīstības plānus	2009	TM

\* šeit un turpmāk: Konstit. – Konstitucionālo tiesību politika, Admin. – Administratīvo tiesību politika; Kriminālt. – Krimināltiesību politika; Civilt. – Civiltiesību politika; Komerct. – Komerctiesību politika; Nek. īp. t. – Nekustamā īpašuma tiesību politika; Starpt. – Starptautisko un ES tiesību politika; Tiesu. p. – Tiesu sistēmas politika; T/a kval. – Tiesību aktu kvalitātes un pieejamības politika; TM – TM darbības spēja un nozares kopējās iniciatīvas

## 2.1.6. Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

8. tabula  
Izstrādājami politikas dokumenti un normatīvo aktu projekti

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībpol.
1.	Koncepcijas par pastāvīgo iestāžu statusa regulēšanu īstenošanai nepieciešamie normatīvo aktu projekti	2007	Konstit.
2.	Politikas plānošanas dokuments, lai veicinātu likumprojekta „Par Eiropas Padomes pilsonības konvencijas ratifikāciju” virzību Saeimā	2007	Konstit.
3.	Koncepcija par pārvaldes institucionālās organizēšanas iespēju paplašināšanu	2008	Konstit.

## 8. tabulas turpinājums

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībpol.
4.	Koncepcija par administratīvā procesa efektivitātes uzlabošanu	2007	Admin.
5.	Koncepcija par vienotu juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrāciju	2007	Admin.
6.	Administratīvo sodu procesa likuma koncepcija	2007	Admin.
7.	Administratīvo sodu likums	2009	Admin.
8.	Administratīvo sodu procesa likums	2009	Admin.
9.	Administratīvo sodu un Administratīvo sodu procesa likumu ieviešanas programma	2009	Admin.
10.	Kriminālsodu izpildes politikas pamatnostādnes	2007	Kriminālt.
11.	Kriminālsodu koncepcija	2008	Kriminālt.
12.	Cietušo politikas pamatnostādnes	2008	Kriminālt.
13.	Kriminālsodu izpildes likums	2009	Kriminālt.
14.	Koncepcija par izlīguma procesa attīstību	2009	Kriminālt.
15.	Koncepcija par pirmstiesas uzraudzības attīstību	2009	Kriminālt.
16.	Koncepcija par civilstāvokļa aktu reģistrācijas sistēmas attīstību	2008	Civilt.
17.	Koncepcija par neregistrēto partnerattiecību tiesisko regulējumu	2008	Civilt.
18.	Koncepcija par Civillikuma atsevišķo daļu savstarpējo saskaņotību	2008	Civilt.
19.	Koncepcija par īpašumu atsavināšanu valsts un pašvaldību vajadzībām	2009	Civilt.
20.	Likumprojekts „Grozījumi Komerclikumā”, kas papildina Komerclikumu ar komercdarījumu tiesisko regulējumu	2007	Komerct.
21.	Fizisko personu saimnieciskās darbības likums	2007	Komerct.
22.	Saskaņot Komerclikumā un Finanšu instrumentu tirgus likumā ietverto normatīvo regulējumu un lietoto terminoloģiju	2007	Komerct.
23.	Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pamatnostādnes	2007	Komerct.
24.	Koncepcijas par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu ieviešanai nepieciešamie likumprojekti	2007	Komerct.
25.	Koncepcija ar nekustamo īpašumu saistīto tiesību nostiprināšanas procedūru vienkāršošanai	2007	Nek. īp. t.
26.	Koncepcija par būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstību	2007	Nek. īp. t.
27.	Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumprojekts	2007	Nek. īp. t.
28.	Koncepcija par zemesgrāmatu tiesnešu statusu, lai izveidotu efektīvu un institucionāli unificētu publisko reģistru sistēmu	2008	Nek. īp. t.
29.	Koncepcija par valsts un privāto funkciju nodalīšanu ar nekustamo īpašumu formēšanu saistītajās darbībās	2008	Nek. īp. t.
30.	Starptautisko privāttiesību likums	2008	Starpt.
31.	Likumprojektu izstrādes koordinācijas koncepcija	2007	T/a kval.
32.	Normatīvo aktu projekti koncepcijas īstenošanai par nacionālo normatīvo aktu pieejamības veicināšanu un elektronisko versiju autentiskuma atzīšanu	2007	T/a kval.
33.	Ministrijas pakļautībā esošo iestāžu dokumentu digitalizācijas koncepcija	2007	TM
34.	Koncepcija par tieslietu informācijas un pakalpojumu centru izveidi	2008	TM

## 2.1.7. Jaunās politikas iniciatīvas

9. tabula  
Jaunās politikas iniciatīvas

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
1.	Izveidot vienotu civilstāvokļa aktu reģistrācijas IS	Civilt.	150	70	20
2.	ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveide	Starpt.	142	26	26
3.	Nodrošināt dalību likuma varas misijās	Starpt.	15	15	30
4.	Izveidot tiesību aktu projektu izstrādes IS	T/a kval.		100	100
5.	Starptautiska līmeņa konferenču organizēšana	TM	30	30	30
6.	Pētījumu veikšana un politikas plānošanas dokumentu izstrāde	TM	140	100	100
7.	Veikt centralizētu tieslietu nozares IS sistēmu auditu	TM	30	30	

## 9. tabulas turpinājums

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
8.	Ministrijas infrastruktūras optimizēšana un attīstīšana	TM	2 000	1 000	500
9.	Celt ministrijas administratīvo kapacitāti	TM	2 316	3 148	3 621
	<b>Kopā:</b>		<b>4 823</b>	<b>4 519</b>	<b>4 427</b>

## 1. Izveidot vienotu civilstāvokļa aktu reģistrācijas IS

Vienotas civilstāvokļa aktu reģistrācijas IS izstrāde, atbilstoši specifikācijai „Informācijas apmaiņa vienotā vidē starp Dzimtsarakstu departamentu, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Centrālo statistikas pārvaldi”. Vienota sistēma tiks lietota visās pašvaldību dzimtsarakstu nodaļās, nodrošinot to pieeju Iedzīvotāju reģistram un civilstāvokļa izmaiņas datu tūlītēja iekļaušanu Iedzīvotāju reģistrā, kā arī sasaisti ar citiem reģistriem papildus pakalpojumu attīstībai. Izmaksās iekļauta IS izstrāde, ieviešana un uzturēšana. Paredzamā ietekme – uzlabosies dzimtsarakstu nodaļu darbs, Iedzīvotāju reģistra datu kvalitāte un efektīvi pakalpojumi civilstāvokļa izmaiņu gadījumā.

## 2. ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveide

IS izstrāde ES tiesību pārņemšanas un pārkāpuma procedūru koordinācijai. Sistēma ietvers ES tiesību aktus, kas pārņemami nacionālajā tiesību sistēmā, paziņošanas pienākumus, atbildīgās ministrijas, termiņus, aktuālo informāciju par pārņemšanas procesu, nodrošinās iespēju regulāri izsūtīt atgādinājumus, kā arī informāciju par Eiropas Komisijas ierosinātajām pārkāpuma procedūrām un EKT lietām. Izmaksās iekļauta IS izstrāde, ieviešana un uzturēšana. Paredzamā ietekme – kvalitatīvāka un savlaicīga ES tiesību aktu pārņemšana.

## 3. Nodrošināt dalību likuma varas misijās

Nodrošina ekspertu apmācību, sagatavošanu darbam likuma varas misijās, normatīvajos aktos paredzēto pienākumu saglabāt atalgojumu un darba vietu eksperta prombūtnes laikā, administratīvos izdevumus, atbalsta sistēmas izveidi ministrijā

## 4. Izveidot tiesību aktu projektu izstrādes IS

Tiesību aktu projektu izstrādes instruments nodrošinātu automātisku tiesību akta struktūras, lietotās valodas, noformējuma prasību pareizības, kā arī citu juridiskās tehnikas noteikumu ievērošanas kontroli. Instruments nodrošinātu automātisku projekta struktūras pareizības, lietotās valodas, formālo noformējuma prasību ievērošanas un lietoto terminu pareizības kontroli (veidojot spēkā esošajos aktos definēto terminu datubāzi), uzziņas ( *help* ) likumdošanas tehnikas jautājumos. Izmaksās iekļauta IS izstrāde, ieviešana un uzturēšana. Tiesību aktu projektu izstrādes instruments uzlabos tiesību aktu projektu kvalitāti, samazinās projekta kvalitātes kontroles ietvaros veicamā darba apjomu, ļaus efektīvāk izmantot ministrijas resursus un ātrāk saskaņot projektus.

## 5. Starptautiska līmeņa konferenču organizēšana

Finansējums 3 starptautiska līmeņa konferenču organizācijai gadā. 2007. gadā paredzētas – Eiropas komercrēģistru konference, Eiropas Tiesu ekspertīžu asociācijas ikgadējā konference un Eiropas Patentu organizācijas konference.

## 6. Pētījumu veikšana un politikas plānošanas dokumentu izstrāde

Papildus nepieciešamais finansējums pētījumu veikšanai un dokumentu sagatavošanai politikas novērtēšanas un plānošanas vajadzībām. Finansējums plānots atbilstoši stratēģijā norādītajam veicamo pētījumu un izstrādājamo politikas plānošanas dokumentu skaitam Ietver ārējo ekspertu darba apmaksu, pētījumus.

## 7. Veikt centralizētu tieslietu nozares IS sistēmu auditu

Paredzēts novērtēt nozares institūciju IS stāvokli (standarta sistēmas un specifiskās sistēmas), vajadzības un integrācijas iespējas. Audita mērķis ir noteikt esošo situāciju, lai efektīvi plānotu to turpmāku attīstību, sadarbības nodrošināšanu ar citām IS un panāktu vienotu pieeju IS uzturēšanā un attīstībā ievērojot lietderīguma un efektīvas pārvalde principus. Izmaksās ietverts audits. Paredzamā ietekme – būs iespējams plānot efektīvu, vienotu nozares institūciju IS attīstību.

#### 8. Ministrijas infrastruktūras optimizēšana un attīstīšana

Telpu atjaunošana un iekārtošana Tērbatas ielā, klientu apkalpošanas centra un grāmatu lasītavas izveide, lietvedības, elektronisko dokumentu un stratēģiskās vadības sistēmu ieviešana un uzturēšana. Paredzamā ietekme – ministrijas departamentu racionāls izvietojums efektīvam darbam, uzlabota komunikācija starp ministrijas darbiniekiem, plašāka sabiedrības informētība par ministrijas darbību.

#### 9. Celt ministrijas administratīvo kapacitāti

Esošo strādājošo atalgojuma celšana, jauni darbinieki kritiskajām funkcijām, tiem nepieciešamais darba vietu aprīkojums, uzturēšanas izmaksu palielinājums atbilstoši 1. tabulai. Paredzamā ietekme – kvalitatīvāka politikas plānošana, samazinās darbinieku mainība.

### 2.1.8. Programmas ieviešanas sistēma

Programmu pilnībā īsteno ministrija – izstrādā tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus, pasūta pētījumus un veic citas organizatoriskas aktivitātes.

### 2.1.9. Programmas finansējums

10. tabula  
Programmas finansējums

(A variants)	Finansējums, latī 2006. gadā	% no ministrijas kopējā budžeta
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>4 329 847</b>	<b>5.86%</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 346 811	4.53%
Dotācija īpašiem mērķiem		
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	2 500	0.00%
Ārvalstu finanšu palīdzība	980 536	1.33%
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>4 329 847</b>	<b>5.86%</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>3 054 751</b>	<b>4.13%</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>3 038 554</b>	<b>4.11%</b>
t.sk. atalgojumi	1 192 382	1.61%
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā		
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>		
<b>Subsidijas un dotācijas</b>	<b>16 197</b>	<b>0.02%</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem		
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem		
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās	16 197	0.02%
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>1 275 096</b>	<b>1.73%</b>
kapitālie izdevumi	163 096	0.22%
investīcijas	1 112 000	1.51%

<i>Programmas amata vietu skaits</i>	<i>195</i>
--------------------------------------	------------

(B variants)	2006	2007	2008	2009
Papildus nepieciešams, tūkstoši latu		4 823	4 519	4 427
<b>Kopā, tūkstoši latu</b>	<b>4 330</b>	<b>9 153</b>	<b>8 849</b>	<b>8 757</b>

## 2.2. Budžeta programma „Tiesu sistēma”

### 2.2.1. Situācijas raksturojums

Programma nodrošina tiesu sistēmas politikas ieviešanu un tiesu sistēmas darbu – tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojumu, sociālo aizsardzību un apmācību, tiesu administrēšanu, materiāltechnisko nodrošinājumu.

Ministrija izstrādā tiesu iekārtas un tiesu sistēmas attīstības politiku, nodrošina starptautisko tiesisko sadarbību, nodrošina t. s. brīvo juridisko profesiju institūtu darbību reglamentējošo tiesību aktu izstrādi un darbības uzraudzību.

Politikas ieviešanu ministrija veic sadarbībā ar padotības iestādēm, kuru darbība tiek finansēta šīs budžeta programmas ietvaros. TA organizē un nodrošina rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un zemesgrāmatu nodaļu administratīvo darbu un nodrošina tiesas ar materiāliem un tehniskajiem līdzekļiem. TNA apsaimnieko ministrijas nekustamos īpašumus (galvenokārt tiesu ēkas). JPA apsaimnieko valsts budžeta līdzekļus, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai. VTEB ir vadošā iestāde tiesu ekspertīžu veikšanā.

Būtiskākās vidējā termiņā risināmās problēmas tiesu nozarē ietver tiesu attīstības politikas trūkumu. Nepietiekami tiesu cilvēkresursi, nepieciešams paaugstināt to kvalifikāciju; nepietiekoša un novecojusi tiesu infrastruktūra. Brīvo juridisko profesiju regulējums nenodrošina uzticamību un pakalpojumu kvalitāti.

### 2.2.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

#### Politikas plānošanas dokumenti:

- Konceptija „Par mediācijas ieviešanu” ( projekts);
- Konceptija valsts apmaksātās juridiskās palīdzības sistēmas izveidei Latvijā ( MK 2004. gada 9. marta rīkojums Nr. 156);
- Tiesu administrācijas konceptija ( MK 2003. gada 28. augusta rīkojums Nr. 547);
- Tiesnešu un tiesas darbinieku darba samaksas konceptija ( MK 2002. gada 19. decembra rīkojums Nr. 706);
- Tiesu ekspertīžu iestāžu attīstības konceptija 2002. – 2006. gadam ( MK 2002. gada 14. maija sēdes protokollēmums (prot. Nr. 20, 29. §);
- Konceptija par iespējamo tiesas piesēdētāju institūcijas reformu ( MK 2000. gada 4. jūlija sēdes protokollēmums (prot. Nr. 30, 3. §) );
- Konceptuālais ziņojums par tiesu izpildītāju institūta pārveidošanu ( MK 1998. gada 3. marta sēdes protokollēmums ( prot. Nr. 11, 38. §) ).

#### Normatīvie akti:

- Tiesu ekspertu likums;
- Bāriņiesu likums;
- likums “Par valsts kompensāciju cietušajiem”;
- Kriminālprocesa likums;
- Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums;
- Valsts probācijas dienesta likums;
- Tiesu izpildītāju likums;
- Administratīvā procesa likums;
- likums „Par Eiropas līgumu par juridiskās palīdzības pieprasījumu nosūtīšanu”;
- Civilprocesa likums;
- likums „Par bāriņtiesām un pagasttiesām”;

- Advokatūras likums;
- Notariāta likums;
- likums „Par tiesu varu”.

### 2.2.3. Programmas mērķi un rezultāti

**Mērķis:** taisnīgs, efektīvs ( ātrs ), objektīvs tiesas process.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā:

- 1) būs skaidra tiesu sistēmas attīstības politika turpmākajiem 10-15 gadiem;
- 2) tiks novērsti būtiskākie trūkumi efektīvai un kvalitatīvai tiesu darbībai, t. sk. atjaunota un papildināta tiesu infrastruktūra un nodrošināti cilvēkresursi.

### 2.2.4. Paredzami programmas politikas un darbības rezultāti

**11. tabula**  
**Politikas rezultāti**

Politika / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Tiesu sistēmas politika</b>				
Lietu izskatīšanas ilgums 1. instancē, <b>mēneši</b>				
civillietās	4.4	4.4 / 3.9	4.5 / 3.7	4.7 / 3.5
krimināllietās	5.4	5.4 / 4.9	5.6 / 4.3	5.7 / 4.0
administratīvajās lietās	8	8 / 7.3	8.2 / 7.1	8.4 / 6.9
Lietu izskatīšanas ilgums apelācijas instancē, <b>mēneši</b>				
civillietās	4.2	4.2 / 3.8	4.4 / 3.5	4.5 / 3.1
krimināllietās	7.9	7.9 / 7.4	8.1 / 7.2	8.3 / 6.8
administratīvajās lietās	8.9	8.9 / 8.1	9.1 / 7.8	9.3 / 7.5
Lietu uzkrājums gada beigās, <b>tūkstoši</b>				
rajonu (pilsētu) tiesās	18.4	18.5 / 17.8	18.7 / 17.5	19.0 / 17.1
apgabaltiesās tiesās	6.7	6.7 / 6.3	6.8 / 6.0	7.0 / 5.8
administratīvajās tiesās	4	4 / 3.8	4.2 / 3.7	4.1 / 3.5
Lietu īpatsvars, kurām apelācijas instancē ir mainīts spriedums				
civillietās	1.1%	1.1%	1.1%	1.1%
krimināllietās	4.4%	4.4%	4.4% / 4.2%	4.4% / 4.2%
administratīvajās lietās	21.8%	20% / 18%	19% / 16%	18% / 14%
Vidējais tiesu ekspertīzes ilgums, <b>dienas</b>	60	60 / 55	60 / 45	60 / 35

**12. tabula**  
**Darbības rezultāti**

Rīcības virziens / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Tiesu administrēšana, materiāli tehniskās bāzes nodrošināšana</b>				
Gada laikā izskatītās lietas, <b>tūkstoši</b>				
rajonu (pilsētu) tiesās	57.9	59.0 / 60.0	59.0 / 61.5	59.0 / 62.0
apgabaltiesās	10.3	10 / 10.2	10 / 10.4	10 / 10.5
administratīvajās tiesās	3.4	3.4 / 3.7	3.4 / 4.0	3.4 / 4.2
<b>Tiesu ekspertīžu veikšana</b>				
VTEB veikto ekspertīžu skaits, <b>tūkstoši</b>	3.6	3 / 3	3 / 3.3	3 / 3.6
VTEB akreditēto ekspertīžu jomu skaits	0	3 / 7	0 / 9	0 / 13
Ieviestas un apgūtas jaunas izpētes metodes tiesu ekspertīzē	0	0 / 7	0 / 9	0 / 9
<b>Juridiskās palīdzības sniegšanas administrēšana</b>				
Apmaksāto juridiskās palīdzības gadījumu skaits gadā, <b>tūkstoši</b>	16	19	27	38

## 2.2.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

**13. tabula**  
**Darbības spējas uzlabošanas pasākumi**

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībspol.
1.	Izstrādāt tiesu ēku standartus	2007	Tiesu p.
2.	Izvērtēt pastāvošos tiesu starptautiskās sadarbības mehānismus un iespējas tos optimizēt	2007	Tiesu p.
3.	Izstrādāt TIS un portāla www.tiesas.lv finansēšanas, uzturēšanas un attīstības metodiku	2007	Tiesu p.
4.	Veikt pētījumu par valsts nozīmes reģistru izmantošanas iespējām tiesas spriedumu izpildei un kontrolei	2007	Tiesu p.
5.	Sadarbojoties ar augstākās izglītības institūcijām, veicināt specializētu maģistratūras studiju programmu izstrādi tiesnešiem	2007	Tiesu p.
6.	Nodrošināt izvērstu juridisko profesiju biedrību pārstāvju, tiesībzinātnieku, politiķu un ekspertu diskusiju par juridisko profesiju ētikas jautājumiem	no 2007	Tiesu p.
7.	Īstenot tiesu komunikācijas vadlīnijas	no 2007	Tiesu p.
8.	Veikt pētījumu par tiesas procesa izmaksām un finanšu plānošanas metodiku	2008	Tiesu p.
9.	Izvērtēt ieviesto TIS moduļu darbu un ietekmi uz tiesas procesu efektivitāti	2008	Tiesu p.
10.	Veikt pētījumu par zvērināta notāra pakalpojumu pieejamību	2008	Tiesu p.
11.	Noteikt kārtību zvērinātu notāru, advokātu un tiesu izpildītāju dokumentu nodošanai Valsts arhīvā	2008	Tiesu p.
12.	Ieviest zvērinātu notāru, advokātu un tiesu izpildītāju sistemātiskas kvalifikācijas pārbaudes sistēmu	2008	Tiesu p.
13.	Veikt pētījumu par jurista profesijas reglamentācijas iespējām	2008	Tiesu p.

## 2.2.6. Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

**14. tabula**  
**Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti**

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībspol.
1.	Koncepcija par piedziņu valsts labā	2007	Tiesu p.
2.	Koncepcija par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību	2007	Tiesu p.
3.	Koncepcija par advokatūras lomu un funkcijām	2007	Tiesu p.
4.	Koncepcija par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos	2007	Tiesu p.
5.	Šķīrējtiesu likums	2007	Tiesu p.
6.	Tiesību aktu grozījumi, lai ierobežotu juridisko profesiju pārstāvju darbību, ja veikti ētikas pārkāpumi	2007	Tiesu p.
7.	Koncepcija par valsts testamentu reģistra izveidi	2007	Tiesu p.
8.	Tiesu iekārtas attīstības pamatnostādnes	2008	Tiesu p.
9.	Koncepcija par tiesas darba organizatorisko modeli un personāla lomu procesos un tiesu saimnieciskajā darbībā	2008	Tiesu p.
10.	Tiesnešu un tiesu darbinieku apmācības attīstības koncepcija	2008	Tiesu p.
11.	Koncepcija par notariāta funkcijām	2008	Tiesu p.
12.	Koncepcija par zvērinātu tulkus institūcijas izveidi	2008	Tiesu p.
13.	Tiesu izvietojuma un infrastruktūras attīstības koncepcijas, t. sk. par administratīvās tiesas pieejamību reģionos	2008, 2009	Tiesu p.
14.	Notariāta likums	2009	Tiesu p.
15.	Advokatūras likums	2009	Tiesu p.

## 2.2.7. Jaunās politikas iniciatīvas

15. tabula  
Jaunās politikas iniciatīvas

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
1.	Nodrošināt administratīvās tiesas pieejamību reģionos	Tiesu p.	pēc konc.		
2.	Nodrošināt adekvātu finansējumu tiesu ēku uzturēšanai	Tiesu p.	1 563	1 411	1 628
3.	Attīstīt tiesu infrastruktūru	Tiesu p.	300	200	500
4.	Attīstīt tiesu informācijas sistēmas	Tiesu p.	608	610	610
5.	Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojumu	Tiesu p.	4 281	5 936	6 898
6.	Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku skaitu	Tiesu p.	2 963	4 045	4 045
7.	Izstrādāt jaunas mācību programmas un nodrošināt tiesnešu un tiesu darbinieku apmācību	Tiesu p.	138	180	220
8.	Ieviest visu tiesu spriedumu kontroles un atskaišu sistēmu	Tiesu p.	pēc konc.		
9.	Ieviest koncepciju par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību	Tiesu p.	pēc konc.		
10.	Uzturēt zvērinātu notāru vestos reģistrus	Tiesu p.	100	100	100
11.	Izveidot tiesu ekspertu reģistru, tiesu ekspertu sertifikācijas komisiju un padomi	Tiesu p.	50	310	50
12.	Akreditēt VTEB ekspertizēs izmantotās metodes atbilstoši starptautiskajam standartam ISO 17025, palielināt akreditēto ekspertīžu jomu skaitu	Tiesu p.	1 006	821	730
13.	Palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju taksas valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai	Tiesu p.	331	1 055	1 055
14.	Starptautisko organizāciju sankciju izpildes nodrošināšana	Tiesu p.	50	50	50
15.	Nodrošināt zaudējumu atlīdzību nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām	Tiesu p.	30	53	80
16.	Celt tiesu sistēmas institūciju administratīvo kapacitāti	Tiesu p.	1 559	1 736	1 954
<b>Kopā:</b>			<b>12 979</b>	<b>16 507</b>	<b>17 920</b>

Pētījumu, politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādei nepieciešamais finansējums ietverts budžeta programmā „Tieslietu politikas izstrāde”.

### 1. Nodrošināt administratīvās tiesas pieejamību reģionos

Telpu noma, aprīkojums, personāls, apmācības, administratīvās izmaksas u.c. administratīvo tiesu pieejamībai reģionos. Administratīvo tiesu nepieciešamība reģionos un izmaksas tiks analizētas koncepcijā. Paredzamā ietekme – ātrāka lietu izskatīšana administratīvajā tiesā, uzlabojas tiesu reģionālā pieejamība.

### 2. Nodrošināt adekvātu finansējumu tiesu ēku uzturēšanai

MK 1999. gada 10. novembra rīkojuma Nr. 519 un Nr. 520 „Par valsts nekustamā īpašuma nodošanu Tiesu namu aģentūras valdījumā” un MK 1997. gada 12. februāra rīkojuma Nr. 70 „Par bezpeļņas organizāciju valsts akciju sabiedrību „Tiesu namu aģentūra” izpildes nodrošināšanai nepieciešami papildus finanšu līdzekļi telpu nomas līgumu slēgšanai Rēzeknes, Ventpils, Jēkabpils tiesas, Rīgas Kurzemes rajona un Valmieras rajona tiesas, kā arī Vidzemes apgabaltiesas un Zemgales apgabaltiesas darbības nodrošināšanai. Tāpat MK 2006. gada 15. jūnija rīkojuma Nr. 444 „Par telpu nomu Rīgā, Jēzusbaznīcas ielā 6, Administratīvās apgabaltiesas vajadzībām no 2007. gada līdz 2010. gadam” 4.punkts paredz likumprojektā par valsts budžetu attiecīgajam gadam paredzēt līdzekļus, kas nepieciešami nomas maksas segšanai. Paredzamā ietekme – efektīvāks tiesu darbs, īsāki lietu izskatīšanas termiņi rajonu tiesās un Administratīvajā apgabaltiesā.

### 3. Attīstīt tiesu infrastruktūru

Tiesu aprīkojums – mēbeles, datori, videokonferenču aparatūra u.c. infrastruktūra – apgabaltiesām un administratīvajām tiesām. Paredzamā ietekme – efektīvāks tiesu darbs, īsāki lietu izskatīšanas termiņi apgabaltiesās.

### 4. Attīstīt tiesu informācijas sistēmas

TIS uzturēšana un attīstība ar mērķi nodrošināt tās funkcionalitātes atbilstību spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un nodrošināt tiesu lietu gaitas un rezultātu reģistrāciju un vienotu uzskaiti. Uzlabot TIS funkcionalitāti ar lietotājiem ērtākām meklēšanas, datu apstrādes un dokumentu projektu sagatavošanas iespējām. Portāla [www.tiesas.lv](http://www.tiesas.lv) uzturēšanas un satura vadības modeļa pilnveidošana un attīstība. Tiks pilnveidots tiesu iestāžu IKT infrastruktūras nodrošināšanas un uzturēšanas modelis un radīts vienots kompetences un klientu servisa centrs TIS un tiesu IKT lietotājiem, datorizēto darba vietu uzturēšana. Paredzamā ietekme – efektīvāks tiesu darbs, īsāki lietu izskatīšanas termiņi, tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku apmierinātība ar darba apstākļiem, precīza statistika.

### 5. Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojumu

Tiesu darbinieku atalgojuma paaugstināšana uzsākta 2006. gadā, nosakot amatalgu 60% apmērā no MK 2004. gada 23. novembra noteikumos Nr. 960 "Prokuratūras un tiesu darbinieku darba samaksas noteikumi" noteiktās maksimālās darba algas mēnesī. 2007. gadā paredzēts amatalgu noteikt 80% apmērā. Izmaksas – esošo štata vietu atalgojuma palielinājums. Paredzamā ietekme – samazināsies tiesu darbinieku aiziešana no tiesām, paaugstināsies tiesas kompetence un efektīvāks tās darbs.

### 6. Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku skaitu

Tiks atrisināts izmeklēšanas tiesnešu pieejamības jautājums, jo pasākuma ietvaros plānots palielināt izmeklēšanas tiesnešu skaitu, tiks radīta iespēja nodrošināt papildu brīvdienas par darbu sestdienās un svētdienās, kā arī iespēja organizēt izmeklēšanas tiesnešu aizvietošanu to atvaļinājuma laikā. Tāpat paredzēts izmeklēšanas tiesnešus nodrošināt ar papildu personālu - tiesas sēžu sekretāriem. Tiks nodrošināta arī tulki pirmstiesas procesā izmeklēšanas tiesnesim vai tiesai piekritīgu jautājumu izlemšanā. (Papildus 14 tiesneši, 14 tiesnešu palīgi, 34 tulki, 34 tiesas sēžu sekretāri). Ar 2007. gada 1. jūliju rajonu (pilsētu) tiesām palielinot tiesnešu skaitu (katrā rajona (pilsētas) tiesā viens tiesnešu sastāvs) tiks nodrošināta iespēja maksātnespējas lietu savlaicīgai izskatīšanai, ievērojot to, ka jau šobrīd CPL nosaka vairāku kategoriju lietas, kuras ir jāizskata rajonu (pilsētu) tiesās saīsinātos termiņos.

### 7. Izstrādāt jaunas mācību programmas un nodrošināt tiesnešu un tiesu darbinieku apmācību

Sistemātiskas tiesnešu un tiesu darbinieku apmācību plānošanas, izpildes un analīzes sistēmas ieviešana, jaunu mācību materiālu izstrāde, papildus nepieciešamā personāla izmaksas, ārējo ekspertu darba apmaksas. Plānots līdz 2009. gadam sasniegt kopējo apmācību finansējumu 2% apmērā no atalgojuma. Paredzamā ietekme – ātrāks tiesas process, mazāks pārsūdzēto un apelācijas instancē mainīto spriedumu skaits.

### 8. Ieviest visu tiesu spriedumu kontroles un atskaišu sistēmu

IS un procesu attīstība tiesu spriedumu izpildes kontrolei. Risinājums un izmaksas tiks analizēti koncepcijā. Paredzamā ietekme – lielāks spriedumu īpatsvars tiek efektīvi izpildīts, palielinās tiesu darba efektivitāte un tiesu uzticamība.

### 9. Ieviest koncepciju par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību

Mediācijas procesa nodrošināšana – personāls, infrastruktūra, apmācība, metodiskie materiāli, uzraudzības nodrošināšana. Risinājums un izmaksas tiks analizēti koncepcijā. Paredzamā ietekme – samazinās tiesā izskatāmo lietu skaits un termiņi.

#### 10. Uzturēt zvērinātu notāru vestos reģistrus

Latvijas zvērinātu notāru padome ir izveidojusi zvērinātu notāru darbību reģistru (mantojuma lietu reģistru, atsaukto pilnvaru reģistru). Ministrija ir atbildīga par tā pārņemšanu un turpmāku uzturēšanu. Izmaksās iekļauta IS uzturēšana. Paredzamā ietekme – uzlabojas zvērinātu notāru darba kvalitāte, informācija pieejama citām institūcijām tām noteikto pienākumu izpildes nodrošināšanai.

11. Izveidot tiesu ekspertu reģistru, tiesu ekspertu sertifikācijas komisiju un padomi

Atbilstoši „Tiesu ekspertu likumam” jāizveido tiesu ekspertu reģistrs, kā arī jānodrošina to sertifikācija. Izmaksās iekļauta IS izstrāde, 3 štata vietas, kā arī sertifikācijas komisijas un padomes darba apmaksā. Paredzamā ietekme – uzlabosies tiesu ekspertu pakalpojumu kvalitāte, kā arī uzticamība tiesu ekspertīzēm. Mazāks pārsūdzēto un apelācijā mainīto tiesas spriedumu skaits.

12. Akreditēt VTEB ekspertīzēs izmantotās metodes atbilstoši starptautiskajam standartam ISO 17025, palielināt akreditēto ekspertīžu jomu skaitu VTEB telpu remonts, aparatūras iegāde ekspertīžu veikšanai, dalība Eiropas tiesu ekspertīžu institūciju asociācijā (*European Network of Forensic Science Institutions – ENFSI*) un akreditācijas izmaksas atbilstoši ISO 17025, 2 jaunas štata vietas. Paredzamā ietekme – uzlabosies tiesu ekspertīžu kvalitāte un uzticamība, samazināsies to veikšanas ilgums.

13. Palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju takse valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai

Palielināt līdz konkurētspējīgam līmenim juridiskās palīdzības sniedzēju takse, lai būtu iespējams piesaistīt palīdzības sniedzējus juridiskās palīdzības sniegšanai. Paredzamā ietekme – būs iespējams nodrošināt plānotos juridiskās palīdzības apjomus.

#### 14. Starptautisko organizāciju sankciju izpildes nodrošināšana

Iniciatīva paredz sankciju ieviešanas mehānismu, kas dod iespēju vienkāršā veidā konstatēt, vai pret kādu personu vai valsti LR pastāv kāda veida aizliegumi veikt civiltiesiskus darījumus. Izmaksās iekļauta tiesu izpildītāju izdevumu un amata atlīdzības segšana.

15. Nodrošināt zaudējumu atlīdzību nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām

Ņemot vērā pēdējo divu gadu tendences, zaudējumu atlīdzības kopējam apjomam ir tendence pieaugt par apmēram 45% gadā. Šī tendence saglabāsies apmēram 2-3 gadus, līdz nostabilizēsies tiesu prakse. Līdz ar to turpmākajos gados ir jāparedz pieaugumam atbilstošs finansējums.

#### 16. Celt tiesu sistēmas institūciju administratīvo kapacitāti

Esošo strādājošo atalgojuma celšana, jauni darbinieki kritiskajām funkcijām, tiem nepieciešamais darba vietu aprīkojums, uzturēšanas izmaksu palielinājums atbilstoši 1. tabulai VTEB un JPA.

### 2.2.8. Programmas ieviešanas sistēma

Politikas un tiesību aktu projektu izstrādi veic ministrija. Tiesu finanšu plānošanu, administrēšanu, materiāltehniskā aprīkojuma nodrošināšanu un IS uzturēšanu veic TA. Nekustamā īpašuma un IS projektu attīstību veic TNA. Infrastruktūras attīstībai tiks izmantota valsts un privātā partnerība.

VTEB veic tiesu ekspertīzes.

JPA apsaimnieko valsts budžeta līdzekļus, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai.

## 2.2.9. Programmas finansējums

16. tabula  
Programmas finansējums

(A variants)	Finansējums, latu 2006. gadā	% no ministrijas kopējā budžeta
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>20 632 953</b>	<b>27.93%</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	20 516 253	27.77%
Dotācija īpašiem mērķiem		
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	116 700	0.16%
Ārvalstu finanšu palīdzība		
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>20 632 953</b>	<b>27.93%</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>19 772 797</b>	<b>26.76%</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>19 751 457</b>	<b>26.73%</b>
t.sk. atalgojumi	10 689 122	14.47%
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā		
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>		
<b>Subsidijas un dotācijas</b>	<b>21 340</b>	<b>0.03%</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem		
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	20 000	0.03%
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās	1 340	0.00%
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>860 156</b>	<b>1.16%</b>
kapitālie izdevumi	584 756	0.79%
investīcijas	275 400	0.37%
<i>Programmas amata vietu skaits</i>	<i>1 923</i>	

(B variants)	2006	2007	2008	2009
Papildus nepieciešams, tūkstoši latu		12 979	16 507	17 920
<b>Kopā, tūkstoši latu</b>	<b>20 633</b>	<b>33 612</b>	<b>37 140</b>	<b>38 553</b>

## 2.3. Budžeta programma „Kriminālsodu izpilde”

### 2.3.1. Situācijas raksturojums

Programmas ietvaros tiek īstenota brīvības atņemšanas sodu un drošības līdzekļa – apcietinājums izpilde, notiesāto resocializācija, notiesāto uzraudzība sabiedrībā un palīdzība cietušajiem.

Politikas un tiesību aktu projektu izstrādi krimināltiesību politikā veic ministrija, tās pakļautībā ir kriminālsodu izpildes iestādes – IEVP un VPD; valsts kompensāciju izmaksu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem administrē JPA.

### 2.3.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

#### Politikas plānošanas dokumenti:

- Kriminālsodu izpildes politikas pamatnostādnes (projekts);
- Ar brīvības atņemšanas sodu notiesāto personu resocializācijas koncepcija (projekts);
- Ar brīvības atņemšanu notiesāto personu nodarbinātības koncepcija (projekts);
- Ieslodzīto veselības aprūpes koncepcija (projekts);

- Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādnes 2006. – 2010. gadam ( MK 2006. gada 15. jūnija rīkojums Nr. 443 );
- Konceptija par izmaiņām nosacītās notiesāšanas piemērošanā ( MK 2006. gada 14. jūlija rīkojums Nr. 527);
- Ieslodzījuma vietu attīstības koncepcija (MK 2005. gada 2. maija rīkojums Nr. 280);
- Valsts probācijas dienesta koncepcija ( MK 2003. gada 9. janvāra rīkojums Nr. 9);
- Sodū izcietušu personu sociālās rehabilitācijas valsts koncepcija ( MK 1998. gada 29.decembra sēdes protokollēmums ( prot. Nr. 69, 49. §)).

#### **Normatīvie akti:**

- likums "Par valsts kompensāciju cietušajiem";
- Kriminālprocesa likums;
- Valsts probācijas dienesta likums;
- Ieslodzījuma vietu pārvaldes likums;
- Krimināllikums;
- Sodū izpildes kodekss.

### **2.3.3. Programmas mērķi un rezultāti**

#### **Mērķi:**

1. Samazināta noziedzīgu nodarījumu izdarīšana.
2. Aizstāvēts cietušais un atjaunots taisnīgums;.
3. Taisnīgi, ātri, efektīvi sodīta un resocializēta notiesātā persona.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā:

- 1) tiks uzlabota brīvības atņemšanas vietu infrastruktūra un pārvaldība;
- 2) tiks ieviests efektīvs resocializācijas process brīvības atņemšanas vietās un ārpus tām;
- 3) tiks uzlabota cietušajiem sniegtā palīdzība.

### **2.3.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti**

**17. tabula**  
**Politikas rezultāti**

<b>Politika / Rādītājs</b>	<b>2005</b>	<b>2007 (A/B)</b>	<b>2008 (A/B)</b>	<b>2009 (A/B)</b>
<b>Krimināltiesību politika</b>				
Notiesāto personu skaits gadā, tūkstoši	11.2	13	13.4	13.5
Ar brīvības atņemšanu notiesāto personu īpatsvars kopējā notiesāto personu skaitā	23,6%	23% / 21%	22% / 18%	21% / 15%
Nosacīti notiesāto personu īpatsvars notiesāto personu skaitā	54,1%	50% / 48%	50% / 46%	50% / 45%
Personu, kuras saņēmušas valsts kompensāciju cietušajiem, skaits gadā	305 (2006)	995	2 310	3 000

**18. tabula**  
**Darbības rezultāti**

Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Brīvības atņemšanas sodu un apcietinājuma izpildīšana</b>				
Ieslodzīto (apcietināto un notiesāto) skaits, tūkstoši	7	6.4	6.2	6
<b>Notiesāto resocializācija</b>				
Resocializācijā iesaistīto notiesāto īpatsvars pret kopējo ar brīvības atņemšanu notiesāto skaitu	0%	0% / 25%	2% / 50%	2% / 75%
Resocializācijas programmu skaits	5	6 / 6	6 / 7	6 / 8
<b>Notiesāto personu uzraudzība sabiedrībā</b>				
Probācijas klientu skaits (uzraudzība), tūkstoši	0	8 / 10	8 / 14	8 / 14
Probācijas klientu skaits (piespiedu darbs), tūkstoši	2	2	2	2
<b>Kompensācijas izmaksu cietušajiem administrēšana</b>				
Personu, kuras saņēmušas valsts kompensāciju cietušajiem, skaits	305 (2006)	995	2 310	3 000

### 2.3.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

**19. tabula**  
**Darbības spējas uzlabošanas pasākumi**

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībpol.
1.	Veikt pētījumu par citu valstu pieredzi brīvības atņemšanas sodus izcietušo uzraudzībā un tās efektivitāti	2007	Kriminālt.
2.	Optimizēt IEVP darbību un organizatorisko struktūru	2007	Kriminālt.
3.	Izstrādāt cietuma infrastruktūras standartus	2007	Kriminālt.
4.	Izstrādāt sociālās rehabilitācijas centru attīstības plānu	2007	Kriminālt.

### 2.3.6. Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

**20. tabula**  
**Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti**

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībpol.
1.	Resocializācijas sistēmas attīstības koncepcija	2007	Kriminālt.
2.	Ar brīvības atņemšanu notiesāto nodarbinātības koncepcija	2007	Kriminālt.
3.	IEVP un VPD personāla politikas koncepcija	2007	Kriminālt.
4.	Programmas Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādņu 2006.–2010. gadam īstenošanai	2007	Kriminālt.
5.	Politikas plānošanas dokuments par ieslodzīto konvoja īstenošanas mehānismu	2007	Kriminālt.
6.	Nepilngadīgo brīvības atņemšanas un apcietinājuma izpildes politikas pamatnostādnes	2007	Kriminālt.

### 2.3.7. Jaunās politikas iniciatīvas

**21. tabula**  
**Jaunās politikas iniciatīvas**

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
1.	Attīstīt un nostiprināt izlīgumu	Kriminālt.	749	672	672
2.	Ieviest personu procesa virzītāju palīgu institūtu un speciālo aizsardzības likumu	Kriminālt.	334	302	302
3.	Notiesāto izglītības procesa un nodarbinātības nodrošināšana	Kriminālt.	2 365	3 159	3 265
4.	Attīstīt sociālās uzvedības korekcijas programmas un nodrošināt sociālās rehabilitācijas centru darbību	Kriminālt.	903	1 176	1 626
5.	Izveidot vienotu IEVP un VPD IS par notiesātajām personām	Kriminālt.	410	500	300
6.	Nodrošināt adekvātu ieslodzīto personu veselības aprūpi	Kriminālt.	6 664	4 487	4 600

## 21. tabulas turpinājums

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
7.	Nodrošināt ieslodzītos ar uzturu, higiēnas precēm, apģērbu, materiālo palīdzību pēc atbrīvošanās	Kriminālt.	925	685	685
8.	Īstenot ieslodzījuma vietu attīstības (infrastruktūras uzlabošanas) koncepciju, izmantojot valsts un privāto partnerību	Kriminālt.	1 500	2 500	2 500
9.	Ieviest apcietinājumā turēšanas kārtību	Kriminālt.	1 891	2 280	2 280
10.	Palielināt valsts kompensācijās cietušajiem izmaksājamo līdzekļu apmēru	Kriminālt.	283	905	1 910
11.	Atjaunot ieslodzījuma vietu aprīkojumu (pamatlīdzekļus)	Kriminālt.	1 324	2 824	2 824
12.	Izveidot cietušo valsts kompensācijas reģistru	Kriminālt.	57	14	14
13.	Celt kriminālsodu izpildes institūciju administratīvo kapacitāti	Kriminālt.	14 788	15 278	15 819
<b>Kopā:</b>			<b>32 193</b>	<b>34 782</b>	<b>36 797</b>

Pētījumu, politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādei nepieciešamais finansējums ietverts budžeta programmā „Tieslietu politikas izstrāde”.

#### 1. Attīstīt un nostiprināt izlīgumu

Izlīguma procesa nodrošināšanai paredzēts VPD centrālajā aparātā un struktūrvienībās pieņemt kopā 38 darbiniekus, kā arī piesaistīt 42 brīvprātīgos darbiniekus, līdz 2009. gadam palielināt brīvprātīgo skaitu līdz 100 cilvēkiem. Darba telpu un darba vietu iekārtošana, materiāltehniskais aprīkojums, sistematikas starpnieku apmācības, administratīvās izmaksas.

#### 2. Ieviest personu procesa virzītāju palīgu institūtu un speciālo aizsardzības likumu

IEVP gadā vidēji tiek ierosinātas 145 krimināllietas un šo lietu izskatīšanai pēc nepieciešamības tiek piesaistīti katrai lietai aptuveni 2 advokāti; aptuveni 15 tulku pakalpojumi, 5 eksperti un nopratināti aptuveni 180 liecinieki un cietušie. Speciālā aizsardzības likuma normu nodrošināšanai nepieciešams papildus ieviest 18 štata vietas, iegādāties aprīkojumu un veikt kameru remontu Matīsa cietumā liecinieku izvietošanai. “Organizētās noziedzības novēršanas, apkarošanas un samazināšanas valsts programmas 2005. – 2009. gadam” ietvaros tie iegādāts speciālais autotransports un aprīkots ar tehniku, iegādātas video novērošanas un noklausīšanās iekārtas utt. Paredzamā ietekme - Tiks nodrošināta liecinieku aizsardzība un radīti apstākļi efektīvai organizētās noziedzības novēršanai un apkarošanai.

#### 3. Notiesāto izglītības procesa un nodarbinātības nodrošināšana

Profesionālās pilnveides programmas ietvaros apmācīt 113 pedagogu darbam ieslodzījuma vietās. Darba samaksas paaugstināšana 13 pedagogiem Cēsu AIN 2. vakara vidusskolā. Darba samaksas nodrošināšana notiesātajiem, kuri nodarbināti 15 cietumu saimnieciskajos darbos līdz noteiktajam valstī minimālajam līmenim. Paredzamā ietekme – notiesāto veiksmīgāka integrācija sabiedrībā, samazinās atkārtoti veikto noziegumu skaits

#### 4. Attīstīt sociālās uzvedības korekcijas programmas un nodrošināt sociālās rehabilitācijas centru darbību

Sociālās uzvedības korekcijas programmu izstrāde, aprobācija un ieviešana, probācijas darbinieku apmācība darbam ar probācijas klientiem, t.sk., notiesātajiem brīvības atņemšanas iestādē. Programmu realizēšanai ieslodzījuma vietās 2007. gadā paredzēts pieņemt 28 jaunus darbiniekus, 2008. gadā – 10 darbiniekus un 2009. gadā – 18 darbiniekus; sociālās uzvedības korekcijas darbam ar notiesātajiem 2007. gadā - 30 jaunus darbiniekus, 2008. gadā – 11 un 2009. gadā – 10 darbiniekus. Patlaban

EQUAL projekta un VPD finansēto Sociālās rehabilitācijas centru darbības turpmākā finansēšana, kas sevī ietver centru pakalpojumu (personāla atalgojums, korekcijas programmu realizācija, probācijas klientu dzīvošana, ēdināšana, sanitārhygiēnisko u.c. preču nodrošināšana) apmaksu. Paredzamā ietekme – precīzāka resocializācijas pasākumu pielāgošana notiesātajiem, samazinās atkārtoti veikto noziegumu skaits.

5. Izveidot vienotu IEVP un VPD IS par notiesātajām personām

IS projektēšana, izstrāde un ieviešana vienotai informācijai par notiesātajām personām, to lietām un saņemtajiem pakalpojumiem. Nodrošināta integrācija ar IEM IS. Izmaksās ietverta sistēmanalīze, prasību formulēšana programmatūras izstrādei, iepirkuma organizēšanu, viena sistēmas administratora algošana, nepieciešamās datortehnikas iegāde, standarta programmatūras un atbilstošu licenču iegāde, programmas izstrādāšana, testēšana un ieviešana. Paredzamā ietekme – precīzāka resocializācijas pasākumu pielāgošana notiesātajiem, samazinās atkārtoti veikto noziegumu skaits.

6. Nodrošināt adekvātu ieslodzīto personu veselības aprūpi

Ieslodzīto nodrošināšanai ar kvalitatīvu veselības aprūpi izveidot Latvijas Cietumu slimnīcas Olaines cietumā un 15 Medicīnas daļas nodrošināt ar mūsdienīgām iekārtām. Papildus ieviest 370 štata vietas (medicīnas, apsardzes, uzraudzības personāls), sakarā ar Latvijas Cietumu slimnīcas izveidošanu Olaines cietumā. 15 ieslodzījuma vietu ārstniecības personāla darba samaksas paaugstināšana saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Ieslodzīto veselības stāvokļa kontroles pastiprināšana, veicot apsekošanu personām, kuras atrodas alkoholisko dzērienu reibumā vai narkotisko vielu ietekmē un to izolēšana. Paredzamā ietekme – Ieslodzīto veselības aprūpe atbildīs cilvēktiesību un veselības aprūpes institūciju prasībām. Samazināsies narkotisko vielu piedāvājums un pieprasījums, to radītie veselības traucējumi un noziedzība līmenis.

7. Nodrošināt ieslodzītos ar uzturu, higiēnas precēm, apģērbu, materiālo palīdzību pēc atbrīvošanās

15 bērnus, kas atrodas ar mātēm Ilģuciema cietumā nodrošināt ar viņa vecumam un veselības stāvoklim atbilstošu uzturu, higiēnas piederumiem, apģērbu, apaviem un mīksto inventāru, kā arī ar viņa aprūpei nepieciešamo aprīkojumu saskaņā ar spēkā esošajām normām. Nodrošināt 8000 ieslodzīto ar zobu sukām, zobu pastu, tualetes papīru, saimniecības ziepēm, tualetes ziepēm, higiēnas paketēm (sievietes) un apģērbu un apaviem atbilstoši sezonai saskaņā ar spēkā esošajām normām. Nodrošināt materiālo pabalstu Ls 45 apmērā aptuveni 3000 ieslodzītajiem gadā, kuri atbrīvojas no ieslodzījuma vietām. Paredzamā ietekme – cilvēktiesībām atbilstoša brīvības atņemšanas sodu izpilde.

8. Īstenot ieslodzījuma vietu attīstības (infrastruktūras uzlabošanas) koncepciju, izmantojot valsts un privāto partnerību

Tiks novērsta cietumu pārtikas bloku kritiskā situācija, Jelgavas cietuma rekonstrukcija, Centrālcietuma rekonstrukcijas pabeigšana, Valmieras cietuma rekonstrukcija, Cēsu cietuma rekonstrukcija, Enerģētisko objektu un komunikāciju rekonstrukcija. Izmaksās iekļautas – celtniecības un rekonstrukcijas, kā arī iekārtu izmaksas. Paredzamā ietekme – efektīvāka sodu izpildes režīma nodrošināšana, cilvēktiesībām atbilstoša sodu izpilde, vairāk IEVP resursu tiks novirzīts resocializācijai.

9. Ieviest apcietinājumā turēšanas kārtību

Izmeklēšanas cietumos ieviest papildus 328 štata vienības t.sk. 30 psihologus, 60 vienības priekšniekus, 20 sociālos darbiniekus, 218 uzraudzības personālu, kas nodrošinās Eiropas cietumu standartu prasības personāla un ieslodzīto attiecībā 1:2,

nodrošinot apcietināto personu tiesisko statusu un drošību. Paredzamā ietekme - Cilvēktiesībām atbilstoša brīvības atņemšanas sodu izpilde.

10. Palielināt valsts kompensācijās cietušajiem izmaksājamo līdzekļu apmēru Līdz 2008. gada 1. janvārim vienam vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir noteikts 5 minimālo mēneša darba algu apmērā, attiecīgi pēc šī datuma maksimālais apmērs būs 10 minimālās mēneša darba algas. Prognozējams, ka 2008. gadā maksimālas kompensācijas apmērs sasniegs 1200 LVL, kas salīdzinot ar citu ES dalībvalstu noteiktajiem kompensācijas apmēriem ir ievērojami mazāks. Likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” izstrādes darba grupa (2005) norādīja, ka šāds kompensācijas apmērs nav uzskatāms par “taisnīgu un atbilstīgu” un tā maksimālajam apjomam ir jābūt 20 minimālo mēnešalgu apmērā, lai cietušais varētu segt ārstēšanas izdevumus, kas radušies noziedzīga nodarījuma rezultātā, kompensētu darbības zudumu, kā arī personas nāves gadījumā nodrošinātu adekvātu atbalstu apgādājamiem. Paredzamā ietekme – taisnīgs un atbilstīgs kompensācijas mehānisms

11. Atjaunot ieslodzījuma vietu aprīkojumu (pamatlīdzekļus) Atbilstoši ES prasībām 15 cietumos modernizēt, atjaunot un renovēt esošos pamatlīdzekļus (ēku un telpu remonts, autotransports, apsardzes un sakaru iekārtas, biroja tehnika). Paredzamā ietekme – cilvēktiesībām atbilstoša brīvības atņemšanas sodu izpilde.

12. Izveidot cietušo valsts kompensācijas reģistru IS projektēšana, izstrāde un ieviešana (t.sk. sasaiste ar IEM veidoto cietušo reģistru), lai nodrošinātu vienotu uzskaiti par valsts kompensācijas izmaksāšanu cietušajiem, atteikumiem to izmaksāt, kā arī ziņām par regresa prasībām, tādējādi garantējot tiesību normām atbilstošu līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošanu. Izmaksās ietverta IS izstrāde, ieviešana un uzturēšana. Paredzamā ietekme – efektīvs piedziņas mehānisms, kas dod iespēju palielināt valsts kompensācijās apmēru.

13. Celt kriminālsodu izpildes institūciju administratīvo kapacitāti Esošo strādājošo atalgojuma celšana, jauni darbinieki kritiskajām funkcijām, tiem nepieciešamais darba vietu aprīkojums, uzturēšanas izmaksu palielinājums atbilstoši 1. tabulai IEVP un VPD.

### **2.3.8. Programmas ieviešanas sistēma**

Politikas un tiesību aktu projektu izstrādi veic ministrija. Ieslodzījuma vietu darbību nodrošina un attīsta IEVP. Infrastruktūras attīstībai tiks izmantota valsts un privātā partnerība. VPD īsteno notiesāto uzraudzību sabiedrībā, piespiedu darba izpildi, koordinē un veic ieslodzīto resocializāciju, kā arī organizē izlīgumu. JPA izmaksā valsts kompensācijas cietušajiem un uztur valsts kompensāciju reģistru.

### 2.3.9. Programmas finansējums

22. tabula  
Programmas finansējums

(A variants)	Finansējums, latī 2006. gadā	% no ministrijas kopējā budžeta
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>24 829 914</b>	<b>33.61%</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	24 129 914	32.66%
Dotācija īpašiem mērķiem		
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	700 000	0.95%
Ārvalstu finanšu palīdzība		
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>24 829 914</b>	<b>33.61%</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>23 485 739</b>	<b>31.79%</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>23 438 652</b>	<b>31.72%</b>
t.sk. atalgojumi	12 469 121	16.88%
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā		
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>		
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>	<b>47 087</b>	<b>0.06%</b>
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem	47 087	0.06%
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem		
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās		
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>1 344 175</b>	<b>1.82%</b>
kapitālie izdevumi	334 175	0.45%
investīcijas	1 010 000	1.37%
<i>Programmas amata vietu skaits</i>	3 626	

(B variants)	2006	2007	2008	2009
Papildus nepieciešams, tūkstoši latu		32 193	34 782	36 797
<b>Kopā, tūkstoši latu</b>	<b>24 830</b>	<b>57 023</b>	<b>59 612</b>	<b>61 627</b>

## 2.4. Budžeta programma „Tieslietu politikas ieviešana”

### 2.4.1. Situācijas raksturojums

Programma paredzēta ministrijas padotībā esošo reģistru un iestāžu darbības nodrošināšanai Konstitucionālo tiesību politikas ( NP, DVI. RLP ), Komerctiesību politikas (UR, MNA, PV), Nekustamo īpašumu politikas ( VZD, Zemesgrāmatu nodaļas) un Tiesību aktu pieejamības politikas ( LV) jomā.

Vidējā termiņā būtiskākais uzdevums ir procedūru vienkāršošana, kā arī pakalpojumu ātrāka sniegšana un daudzveidošana. Jāveic iestāžu darbības optimizēšana un jāuzlabo publisko reģistru datu kvalitāte.

### 2.4.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

#### Politikas plānošanas dokumenti:

- Konceptija "Par nacionālo normatīvo aktu pieejamības veicināšanu un elektronisko versiju autentiskuma atzišanu" (projekts);
- Konceptija par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu (MK 2006. gada 19. septembra rīkojums Nr. 711);

- Informatīvais ziņojums „Par vienotas apgrūtināto teritoriju, aizsargjoslu un to objektu informācijas sistēmas izveidi un vienotas kārtības noteikšanu izdevumu segšanai par nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu iezīmēšanu robežu plānā un ierakstīšanu zemesgrāmatā” ( MK 2006. gada 31. janvāra sēdes protokollēmums ( prot. Nr. 6, 33. §));
- Konceptija “neatkarīgo” jeb patstāvīgo iestāžu statusa regulēšanai (MK 2005. gada 18. maija rīkojums Nr. 322 );
- Latvijas Republikas Valsts zemes dienesta institucionālās attīstības koncepcija (MK 2005. gada 14. jūlija rīkojums Nr. 441);
- Maksātnespējas administrācijas koncepcija (MK 2001. gada 10. jūlija sēdes protokollēmums (prot. Nr. 32, 25. §) );
- Komerclikuma projekta koncepcija ( MK 1997. gada 29. jūlija sēdes protokollēmums ( prot. Nr. 42, 37. §)).

#### **Normatīvie akti:**

- Maksātnespējas likums (projekts);
- Patentu likums (projekts);
- Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums;
- Dizainparaugu likums;
- Fizisko personu datu aizsardzības likums;
- Komerclikums;
- likums „Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm”;
- Informācijas atklātības likums;
- Komerčķīlas likums;
- Aizsargjoslu likums;
- likums „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju”;
- Patentu likums;
- Pilsonības likums;
- likums „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību”;
- likumi „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”, „Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās”, „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos”, „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos”;
- Zemesgrāmatu likums.

### **2.4.3. Programmas mērķi un rezultāti**

#### **Mērķi:**

1. Ātras, vienkāršas procedūras iedzīvotājiem un ērti pakalpojumi.
2. Efektīvs institūciju darbs Komerctiesību, Nekustamā īpašuma, Konstitucionālo tiesību politikas un tiesību aktu pieejamības politikas ieviešanai.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā:

- 1) būs vienkāršas, efektīvas procedūras un plašs pakalpojumu klāsts;
- 2) sabiedrība būs informēta par savām tiesībām un pieejamajiem pakalpojumiem;
- 3) tiesību un pakalpojumu nodrošināšanai tiks taupīgi lietoti pārvaldes resursi;
- 4) būs uzticami un pilnīgi publisko reģistru dati.

## 2.4.4. Paredzami programmas politikas un darbības rezultāti

23. tabula  
Politikas rezultāti

Politika / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Konstitucionālo tiesību politika</b>				
Nepilsoņu un bezvalstnieku skaits, <b>tūkstoši</b>	418.4	348 / 340	318 / 313	285 / 280
Iedzīvotāju, kuri ir informēti par datu aizsardzības tiesībām, īpatsvars	26%	20% / 31%	18% / 36%	17% / 40%
Iedzīvotāju, kuri uzskata, ka personas dati ir apdraudēti, īpatsvars	81%	84% / 70%	86% / 62%	88% / 55%
<b>Komerctiesību politika</b>				
Komerscābiedrību skaits, <b>tūkstoši</b>	152	156	168	180
Komercedarbības uzsākšanai nepieciešamo dienu skaits	18	16	16 / 13*	16 / 13
Uzņēmumu sanācības īstenošanas ilgums, <b>gadi</b>	10	10 / 9	10 / 8	10 / 7
Latvijā reģistrēto Latvijas izcelsmes pieteicēju preču zīmju skaits	915	950	950	950
<b>Nekustamā īpašuma tiesību politika</b>				
Nekustamā īpašuma darījumu skaits, <b>tūkstoši</b>	97	115	124	134
Tiesas atcelto zemesgrāmatu lēmumu skaits pret 100 000 lēmumu	19	18	17 / 16	17 / 15
Nekustamā īpašuma darījuma reģistrācijas ilgums, <b>dienas</b>	54	52*	52 / 48	52 / 44

\* ņemot vērā tikai to procesu ietekmi, kuri ir ministrijas kompetencē

24. tabula  
Darbības rezultāti

Rīcības virziens / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>Pilsonības piešķiršana un zaudēšana</b>				
Gada laikā pilsonībā uzņemto personu skaits, <b>tūkstoši</b>	21.6	16 / 18	16 / 18	16 / 18
<b>Personas datu aizsardzības un informācijas atklātības kontrole</b>				
Gada laikā reģistrētas personas datu apstrādes sistēmas	687	690 / 2000	600 / 2500	500 / 2500
Personas datu apstrādes sistēmu pārbaudes, gadā	165	140 / 300	115 / 350	95 / 350
<b>Reliģisko lietu koordinēšana</b>				
Gada laikā (pār)reģistrētas reliģiskās organizācijas	97	100	100	100
<b>Saimnieciskās darbības subjektu reģistrēšana</b>				
Reģistrēti jauni uzņēmumi un komersanti gadā, <b>tūkstoši</b>	13.5	15	16	18
Reģistrētas jaunas komercķīlas gadā, <b>tūkstoši</b>	20.3	20	20	20
<b>Maksātspējas administrēšana un uzraudzība</b>				
Maksātspējas procesu skaits gadā	1239	1500 / 1300	1500 / 1300	1500 / 1300
Darbinieku prasījumu pieteikumu skaits gadā	1497	1087	1087	1087
Gadā pārbaudīto maksātspējas procesu skaits	124	105 / 117	120 / 130	135 / 143
<b>Rūpnieciskā īpašuma aizsargāšana</b>				
Gada laikā reģistrētais patentu skaits	769	600	550	500
Gada laikā reģistrētais preču zīmju skaits, <b>tūkstoši</b>	5.4	5	5	5
<b>Zemesgrāmatu uzturēšana</b>				
Zemesgrāmatā reģistrēto īpašumu kopskaits, <b>tūkstoši</b>	908	1063	1138	1214
Zemesgrāmatu nodaļās pieņemto lēmumu skaits gadā, <b>tūkstoši</b>	339	409	441	476

## 24. tabulas turpinājums

Ricības virziens / Rādītājs	2005	2007 (A/B)	2008 (A/B)	2009 (A/B)
<b>NĪVKR un VAR uzturēšana</b>				
Uzturēto kadastra objektu skaits, <b>tūkstoši</b>	5169	5412	5660	5960
Gada laikā apkopotie nekustamā īpašuma tirgus darījumu dati, <b>tūkstoši</b>	35	65	75	75 / 85
Gada laikā uzmērītās zemes robežas bijušajiem īpašniekiem un viņu mantiniekiem, skaits		0 / 4000	0 / 4000	0 / 4000
Uzturēto adresācijas objektu skaits, <b>tūkstoši</b>	1148	1185	1209	1245
VZD arhīvā glabājamās vienības, <b>tūkstoši</b>	3140	3308	3458	3555
<b>Tiesību aktu publiskošana, pieejamības nodrošināšana</b>				
Iedzīvotājiem pieejami konsolidēti tiesību aktu teksti			NAV / IR	

## 2.4.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

25. tabula  
Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībpol.
1.	Pārveidot DVI par pastāvīgu iestādi	2007	Konstit.*
2.	Izstrādāt UR un PV pakalpojumu attīstības plānus	2007	Komerct.
3.	Veikt pētījumu par NĪVKR un zemesgrāmatu nodaļu struktūras optimizācijas iespējām, nolūkā pakāpeniski izveidot vienotu klientu apkalpošanas sistēmu VZD un zemesgrāmatu nodaļās	2007	Nek. īp. t.
4.	Izstrādāt pasākumu plānu uzkrāto kadastra datu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai, kā arī izveidot kadastra datu kvalitātes kontroles sistēmu	2007	Nek. īp. t.
5.	Izvērtēt kadastrālās vērtības noteikšanas sistēmas sasaistes efektivitāti ar teritoriju plānojumu sistēmu	2009	Nek. īp. t.
6.	Likvidēt LV un izveidot valsts aģentūru	2007	T/a kval.

## 2.4.6. Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

26. tabula  
Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībpol.
1.	Koncepcija par informācijas atklātības politikas īstenošanu	2008	Konstit.
2.	VAR IS attīstības koncepcija	2007	Nek. īp. t.
3.	VZD arhīva attīstības koncepcija	2008	Nek. īp. t.

## 2.4.7. Jaunās politikas iniciatīvas

27. tabula  
Jaunās politikas iniciatīvas

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
1.	Attīstīt NP procedūras un tehnisko infrastruktūru un iegūt ALTE sertifikātu	Konstit.	94	86	84
2.	Veikt sabiedrības, tiesnešu un valsts pārvaldes institūciju informēšanu un apmācību par informācijas atklātību	Konstit.	115	38	38
3.	Ieviest riska faktoru analīzi un novēršanu personas datu aizsardzībā	Konstit.	464	340	340
4.	Nodot RLP funkcijas ministrijai un UR; VVC nodot IZM	Konstit.	18		

## 27. tabulas turpinājums

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Finansējums, tūkstoši latu		
			2007	2008	2009
5.	Ieviest koncepciju par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu	Komerct.	29	160	57
6.	Attīstīt UR darbu, lai komersanta reģistrāciju vai izslēgšanu būtu iespējams veikt viena iestādes apmeklējuma ietvaros, paplašināt UR reģionālo nodaļu funkcijas	Komerct.	50	73	106
7.	Attīstīt UR un PV elektroniskos pakalpojumus (t. sk. pieteikumu elektronisku iesniegšanu un apstrādi) un informācijas atkal izmantošanu	Komerct.	199	71	79
8.	Attīstīt PV tehnisko infrastruktūru un aprīkojumu	Komerct.	162	40	50
9.	Sabiedrības informēšana par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību; PV konsultatīvie punkti reģionos	Komerct.	54	50	50
10.	Ieviest maksātspējas likumu, t. sk. izveidot un uzturēt maksātspējas reģistru	Komerct.	282	215	206
11.	Nodrošināt maksātspējas administratoru atlīdzību	Komerct.		52	50
12.	Nodrošināt sistemātisku, visā valstī vienlaicīgu un kvalitatīvu kadastrālo vērtību noteikšanu	Nek. īp. t.	177	160	160
13.	Novērtēt un uzlabot kadastra datu kvalitāti	Nek. īp. t.	452	297	297
14.	Pabeigt īpašumu uzmērīšanu un reģistrāciju bijušajiem īpašniekiem un viņu mantiniekiem	Nek. īp. t.	720	720	720
15.	Ieviest mērnieku un nekustamo īpašumu vērtētāju sertifikāciju	Nek. īp. t.	26	11	11
16.	Izstrādāt un ieviest apgrūtināto teritoriju IS	Nek. īp. t.	pēc likuma		
17.	Attīstīt kadastra IS (t. sk. vienotu reģistru, e-pakalpojumu un informācijas atkal izmantošanas attīstību, integrāciju ar zemesgrāmatu u.c.)	Nek. īp. t.	844	661	322
18.	Integrēt VZD un zemesgrāmatu nodaļu nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras	Nek. īp. t.	330	120	60
19.	Ieviest tieslietu nozarē izmantoto nekustamo īpašumu vienotu finansēšanas modeli (VZD un PV nomas maksas)	Nek. īp. t.	142	217	217
20.	Izstrādāt jauno VAR programmatūru	Nek. īp. t.	25	150	120
21.	Iekārtot VZD arhīvam nepieciešamās telpas	Nek. īp. t.	pēc konc.		
22.	Nodrošināt elektronisku bezmaksas piekļuvi tiesību aktu konsolidētajam tekstam	T/a kval.		3 317	2 869
23.	Digitalizēt publiskajos reģistros uzkrāto papīra dokumentāciju	TM	pēc konc.		
24.	Celt politikas ieviešanas institūciju administratīvo kapacitāti	TM	6 397	7 247	8 359
<b>Kopā:</b>			<b>10 580</b>	<b>14 025</b>	<b>14 195</b>

Pētījumu, politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādei nepieciešamais finansējums ietverts budžeta programmā „Tieslietu politikas izstrāde”.

1. Attīstīt NP procedūras un tehnisko infrastruktūru un iegūt ALTE sertifikātu. Ieviest informācijas elektronisko apriti starp institūcijām (t.sk. IEM Soda reģistru) un NP IS iekļaut Integrētajā valsts IS, palielināt IS funkcionalitāti. Izveidot iekšējā audita/pretkorupcijas struktūrvienību 2007. gadā, uzstādīt un uzturēt videonovērošanas sistēmas pastāvīgajās eksaminācijas vietās, ieviest pārbaužu materiālu centralizētas sagatavošanas kārtību, nodrošināt regulāru eksaminācijas komisiju rotāciju, veikt latviešu valodas runas prasmes pārbaudes audio ierakstu, nodrošināt Pārvaldes līdzdalību ALTE darbā, 2007. gadā iegūt ALTE kvalitātes sertifikātu, organizēt ALTE sanākumi Rīgā 2009. gadā. Paredzamā ietekme – ātrāks un drošāks pilsonības iegūšanas process, nodrošināta Pilsonības likumā noteikto prasmes pārbažu atbilstība EP vispārpieņemtajiem standartiem.

2. Veikt sabiedrības, tiesnešu un valsts pārvaldes institūciju informēšanu un apmācību par informācijas atklātību

Iniciatīvas ietvaros paredzēts veikt apmācību seminārus, izdot informatīvos bukletus un izveidot atsevišķu sadaļu DVI mājas lapā, kā arī izveidot 6 papildus štata vietas regulārai informācijas atklātības politikas ievērošanas uzraudzībai un veicināšanai. Paredzamā ietekme – labāka informācijas atklātības ievērošana valsts pārvaldē.

3. Ieviest riska faktoru analīzi un novēršanu personas datu aizsardzībā

Iniciatīvas ietvaros paredzēts veikt pētījumu, lai noteiktu riska faktorus personas datu aizsardzībā, izstrādāt stratēģiju riska faktoru novēršanai un faktoru novēršanas metodoloģiju atsevišķām riska zonām. Izstrādāt IS drošības un audita rokasgrāmatu, kā arī specializētu audita programmatūru. Izveidot 13 jaunas štata vietas un veikt darbinieku apmācību regulāru preventīvu riska zonu pārbaužu veikšanai. Paredzamā ietekme – tiek novērsti būtiskākie personas datu aizsardzības riska faktori, iedzīvotāji uzticas privāto datu aizsardzībai.

4. Nodot RLP funkcijas ministrijai un UR; VVC nodot IZM

VVC padotības maiņa no ministrijas uz IZM, RLP reģistrācijas funkciju nodošana UR, pārējo – ministrijas nozaru politikas departamentam, izvērtējot citu kompetento institūciju piesaisti. Izmaksās iekļauta dokumentācijas nodošana Latvijas valsts arhīvam, UR programmatūras izmaiņas, kā arī ar RLP reorganizāciju saistītās izmaksas. Paredzamā ietekme – ātrāka reliģisko organizāciju reģistrācija, efektīvāka nozares resursu izmantošana.

5. Ieviest koncepciju par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu

Zemnieku un zvejnieku saimniecību reorganizācija – reorganizācijas pieteikumu izskatīšana, pieteikumu neiesniegušo zemnieku un zvejnieku saimniecību izslēgšana no reģistra. Izmaksās iekļautas 5 štata vietas, atalgojums, sociālā apdrošināšana, darba vietu aprīkojums, uzturēšanas izmaksas ( telpu noma, kancelejas un saimniecības preces, administratīvās izmaksas). Paredzamā ietekme – apzināta reālā situācija zemnieku un zvejnieku saimniecību sektorā, noteikts zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmākais statuss, pabeigta Komerclikuma reforma.

6. Attīstīt UR darbu, lai komersanta reģistrāciju vai izslēgšanu būtu iespējams veikt viena iestādes apmeklējuma ietvaros, paplašināt UR reģionālo nodaļu funkcijas

Procedūru uzlabošana, nepieciešamie pasākumi, lai arī UR reģionālās nodaļas varētu veikt biedrību, nodibinājumu, politisko organizāciju u.c. reģistrāciju. Izmaksās ietverta sistēmas izstrāde, štata vietas reģionālajās nodaļās, darba vietu aprīkojums, darbinieku apmācība, uzturēšanas izmaksas, administratīvās izmaksas, atalgojums, sociālā apdrošināšana. Paredzamā ietekme – samazinās privātpersonu laiks saimnieciskās darbības subjektu reģistrācijai, efektīvāka UR resursu izmantošana, uzlabota UR sniegto pakalpojumu pieejamība klientam.

7. Attīstīt UR un PV elektroniskos pakalpojumus (t. sk. pieteikumu elektronisku iesniegšanu un apstrādi) un informācijas atkal izmantošanu

Paredzēta sekojošu pakalpojumu attīstība UR – pieteikumu elektroniska iesniegšana un apstrāde, informācijas elektroniska izsniegšana, PV – preču zīmju meklēšanas programmatūra. Izmaksās ietverta preču zīmju meklēšanas programmatūras iegāde un ieviešana, viedkaršu, viedkaršu lasītāju iegāde, darbinieku apmācība, laika zīmoga pievienošana elektroniskajam parakstam. Paredzamā ietekme – samazinās privātpersonu laiks saimnieciskās darbības subjektu un preču zīmju reģistrācijai, informācijas ieguvei. Efektīvāka UR un PV resursu izmantošana.

8. Attīstīt PV tehnisko infrastruktūru un aprīkojumu

Patentu tehniskās bibliotēkas krājuma papildināšana, Patentu tehniskās bibliotēkas ēkas Rīgā, Šķūņu ielā 17 remonts. Tiks izstrādāti projekti ēkas fasādes krāsošanai,

logu nomaiņai, siltummezgla tālākai rekonstrukcijai, kurš daļēji rekonstruēts 2005. gadā). Paredzamā ietekme - nodrošināta efektīva PV resursu izmantošana.

9. Sabiedrības informēšana par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību; PV konsultatīvie punkti reģionos

Pasākumi sabiedrības informēšanai par patentu, preču zīmju reģistrācijas un citiem jautājumiem. Izmaksās iekļauta informatīvo materiālu sagatavošana, 2 štata vietas. Paredzamā ietekme – palielinās reģistrēto rūpnieciskā īpašuma objektu skaits.

10. Ieviest Maksātspējas likumu, t. sk. izveidot un uzturēt maksātspējas reģistru

Maksātspējas likuma ieviešanai MNA tiks izveidotas papildus 14 štata vietas, kas nodrošinās pārrobežu maksātspējas procesa, fizisko personu maksātspējas procesa un parādnieku tiesiskās aizsardzības ieviešanu, uzraudzību un pilnveidošanu. Maksātspējas reģistra (IS) izveide nodrošinās pastāvīgu informāciju par parādnieku tiesiskās aizsardzības procesiem un maksātspējas procesiem. Paredzamā ietekme – uzlabosies parādnieku maksātspējas atjaunošana un kreditoru interešu aizsardzība, maksātspējas process būs pārskatāmāks, atklātāks un pieejamāks.

11. Nodrošināt maksātspējas administratoru atlīdzību

Palielinot administratora atlīdzības apmēru, kas pašlaik ir pielīdzināma 5 minimālajām mēnešalgām saskaņā ar MK 2006. gada 14. marta noteikumiem Nr. 201 „Maksātspējas procesa administratora atlīdzības un administrācijas izmaksu segšanas kārtība”, tiek sekmēta administratora atlīdzības kā atalgojuma konkurētspēja darba tirgū, pakāpeniski tiek nodrošināts administratoru atlīdzības apmērs saskaņā likuma “Par uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību maksātspēju” 24. pantu, t.i., vismaz 10 minimālo mēnešalgu apmērā. Paredzamā ietekme – administratoru atlīdzības konkurētspēja darba tirgū, samazinās speciālistu trūkums, palielinās konkurence un uzlabojas sniegto pakalpojumu kvalitāte.

12. Nodrošināt visā valstī vienlaicīgu un kvalitatīvu kadastrālo vērtību noteikšanu

Politikas iniciatīva paredz pamatotu vērtību zonu izplatības, zemes un būvju bāzes vērtību un korekcijas koeficientu izstrādi (t.sk. tirgus izmaiņu korekcijas koeficienta izstrādi nekustamā īpašuma grupai), izstrādātās kadastrālo vērtību bāzes valsts pārskata sagatavošanu, vērtību zonējuma kartes projekta izstrādi, vērtību bāzes noformēšanu. Izmaksās ietvertas 22 štata vietu uzturēšana gadā. Paredzamā ietekme – uzticama informācija par kadastrālajām vērtībām

13. Novērtēt un uzlabot kadastra datu kvalitāti

Pētījums par zemes reformas laikā veikto zemes kadastrālās uzmērīšanas (ģeodēziskie un mērniecības darbi) datu kvalitāti paredz uzmērīt zemes īpašumu robežas ierobežotas teritorijas nogabalos pilsētas, ciematu un lauku apvidus teritorijā un izstrādāt koncepciju par datu kvalitātes uzlabošanu. Izmaksas sastāda pasūtījuma apmaksu par pētījuma veikšanu un koncepcijas izstrādi. Atzinumu sniegšana kļūdainu darbu labošanai, robežu strīdu izskatīšanai, zemes kadastrālās uzmērīšanas darbu pārbaude un kontrole. Izmaksās ietverta zemes kadastrālās uzmērīšanas darbu pārbaude un kontrole nodrošinot licencēto mērniecības darbu kvalitātes paaugstināšanos - 28 štata vietas gadā, ka arī pamatlīdzekļu: instrumentu, datortehnikas, programmatūras un autotransporta iegāde un apmācība. Paredzamā ietekme – uzticami NĪVKR dati, iespējams integrēt VZD un Zemesgrāmatas datus un procedūras.

14. Pabeigt īpašumu uzmērīšanu un reģistrāciju bijušajiem īpašniekiem un to mantiniekiem

Izmaksās ietverta zemes kadastrālās uzmērīšanas darbu reģistrācijas NĪVKR finansēšana bijušajiem īpašniekiem un to mantiniekiem, politiski represētajām

personām un I. grupas invalīdiem - 12 tūkstoši zemes vienības. Paredzamā ietekme - iespējams pabeigt zemes reformu.

15. Ieviest mērnieku un nekustamo īpašumu vērtētāju sertifikāciju

Tiek ieviesta mērnieku un vērtētāju sertifikācijas sistēma. Izmaksās ietverti izdevumi ministrijas izveidotās licencēšanas komisijas darbības nodrošināšanai - 1 štata vieta. Izdevumi licenču izsniegšanai un sertificēto personu darbības uzraudzībai - 3 ārštata darbinieki un 2 štata vienībām piemaksa un izdevumi programmatūras izstrādei sasaistītai ar sertificēto personu reģistra izveidi. Kadastrālo uzmērītāju licencēšana 2007. gadā; no 2008. - 2011. gadam pakāpeniska pāreja tikai uz sertificēšanu. Reģistra uzturēšana un lietvedības nodrošināšana - 1 štata vieta gadā. Izmaksās iekļauta programmatūras izstrāde. Paredzamā ietekme – lielāka uzticamība mērnieku un nekustamo īpašumu vērtētāju pakalpojumiem.

16. Izstrādāt un ieviest apgrūtināto teritoriju IS

IS, kas nodrošinās sabiedrību ar informāciju par visām valstī apgrūtinātajām teritorijām un apgrūtinājumus izraisošiem objektiem. Nākotnē iespējama sasaiste ar NĪVKR IS un Zemesgrāmatu. Izmaksās ietverta – IS izstrāde, ieviešana un uzturēšana, 2007. un 2008. gadā 8 štata vietas gadā un 2009. gadā 53 štata vietas gadā. Izmaksas tiks precizētas pēc likuma pieņemšanas. Paredzamā ietekme – aktuāla informācija par apgrūtinājumiem un kadastrālo vērtību, samazinās nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūru ilgums.

17. Attīstīt kadastra IS (t. sk. vienotu reģistru, e-pakalpojumu un informācijas atkal izmantošanas attīstību, integrāciju ar zemesgrāmatu u.c.)

Jaunas pilnveidotas NĪVKR IS izstrāde, kas sevī ietver vienotu datu apmaiņas sistēmu ar citām valsts un pašvaldību IS, vienotu NĪVKR datu publicēšanas/izplatīšanas sistēmu, nodrošinot NĪVKR datu izsniegšanas pakalpojumu optimizāciju atbilstoši e-pārvaldes principiem, vienotas VZD pasūtījumu apstrādes sistēmu, nodrošinot klientu apkalpošanas procedūru optimizēšanu un pakalpojumu pieņemšanu jebkurā VZD birojā. Izmaksās ietverti programmnodrošinājuma izstrādes, tehniskā nodrošinājuma, standarta programmatūras licenču iegādes, uzstādīšanas un ekspluatācijas izdevumi. Paredzamā ietekme – uzticamāki NĪVKR dati, ātrākas nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras, iespējama integrācija ar Zemesgrāmatu un jauni pakalpojumi.

18. Integrēt VZD un zemesgrāmatu nodaļu nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras

Atteikšanās no Kadastra izziņu izsniegšanas to iesniegšanai Zemesgrāmatā, automatizēta Zemesgrāmatas datu pievienošana Kadastra IS, automatizēta NĪVKR IS datu pievienošana Zemesgrāmatas reģistram, VZD un Zemesgrāmatu reģistru sistēmu sasaiste, lai nodrošinātu pieeju otras sistēmas datiem. Izmaksās ietverta – programmnodrošinājuma izstrāde, Zemesgrāmatas un NĪVKR IS reģistrēto nekustamo īpašumu salīdzināšana un vienādošana nekustamo īpašumu līmenī un Zemesgrāmatas un NĪVKR IS reģistrēto būvju īpašumu sastāva salīdzināšana un vienādošana. Paredzamā ietekme – ātrākas nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras, efektīvāka VZD un Zemesgrāmatu nodaļu resursu izmantošana.

19. Ieviest tieslietu nozarē izmantoto nekustamo īpašumu vienotu finansēšanas modeli (VZD un PV nomas maksas)

Nomas maksu nodrošināšana VZD un PV ēkām, nodrošinot apsaimniekotāja izmaksas ēku uzturēšanai un atjaunošanai. Paredzamā ietekme – efektīva nekustamo īpašumu apsaimniekošana, īpašumu infrastruktūras attīstība.

20. Izstrādāt jauno VAR programmatūru

VAR IS modernizācija paredz pāreju uz mūsdienīgām informācijas tehnoloģijām datu apstrādē un izplatīšanā, pašlaik funkcionējošās IS papildināšanu ar valsts un

administratīvo robežu datu apstrādes un uzkrāšanas moduli, kā arī programmatūras saskarnes izstrādi, kas radīs iespēju daļu datu ievades funkciju nodot pašvaldībām, tādejādi nodrošinot ātrāku adrešu datu reģistrāciju tieši šīs informācijas izcelsmes vietā. Izmaksās iekļauta VAR IS modernizācijas koncepcijas izstrāde, programmatūras izstrāde, ieviešana un ekspluatācijas uzsākšana VZD struktūrvienībās un pašvaldībās. Paredzamā ietekme – pilnīgāki un uzticamāki VAR dati, efektīvāka to izmantošana valsts pārvaldē.

#### 21. Iekārtot VZD arhīvam nepieciešamās telpas

VZD arhīvu telpu paplašināšana un iekārtošana atbilstoši arhīva vajadzībām. Izmaksās ietverta telpu renovācija un paplašināšana, aprīkojums. Izmaksas tiks noteiktas pēc koncepcijas izstrādes un apstiprināšanas. Paredzamā ietekme – efektīvāka VZD resursu izmantošana.

#### 22. Nodrošināt elektronisku bezmaksas piekļuvi tiesību aktu konsolidētajam tekstam

Ar 2006. gada 15. oktobri LV nodrošinās bezmaksas elektronisku piekļuvi aktuālajam konsolidēto likumu tekstam. Turpinās darbs, lai nodrošinātu bezmaksas elektronisko pieeju arī pārējiem konsolidētiem tiesību aktu tekstiem. No 2007. gada ar konsolidēto likumu datu bāzi LV līdzdarbosies arī Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju biroja izveidotajā “N-Lex ” sistēmā. LV kopā ar ministriju sagatavojis projektu par vienotas normatīvo aktu izstrādes IS izveidošanu un sabiedrībai bez maksas pieejama portāla uzturēšanu. Izmaksās ietverta IS izveide, kā arī aģentūras darbības nodrošināšana. Paredzamā ietekme – tiks nodrošināts tiesību aktu autentiskums, izslēdzot gadījumus, kad tiesību akta radīšanas un izsludināšanas procesā tiek piedāvāta dokumenta kļūdaina versija, tiks uzlabots tiesību aktu radīšanas process, nodrošinot atbilstību juridiskās tehnikas prasībām, veicinot kvalitātes kontroli, izmantojot kvalitātes vadības sistēmas rīkus un tehnoloģisko risinājumu iespējas, nodrošinot atgriezenisko saiti starp valsti un sabiedrību. IS izveidošana ir priekšnoteikums autentiskas oficiālas elektroniskas publikācijas nodrošināšanai.

#### 23. Digitalizēt publiskajos reģistros uzkrāto papīra dokumentāciju

Daļa publisko reģistru papīra dokumentācijas tiks digitalizēti, lai nodrošinātu to sasaisti ar elektroniskajiem datiem, ērtāku apstrādi un ieguvu informācijas sniegšanai. Risinājums un izmaksas tiks analizēti koncepcijā. Paredzamā ietekme – efektīvāka publisko reģistru resursu izmantošana, samazinās privātpersonu laiks publisko reģistru pakalpojumu saņemšanai, jauni pakalpojumi.

#### 24. Celt politikas ieviešanas institūciju administratīvo kapacitāti

Esošo strādājošo atalgojuma celšana, jauni darbinieki kritiskajām funkcijām, tiem nepieciešamais darba vietu aprīkojums, esošā aprīkojuma nomaiņa, uzturēšanas izmaksu palielinājums atbilstoši 1. tabulai DVI, NP, RLP, UR, MNA, PV, VZD, VVC, Zemesgrāmatu nodaļās.

### 2.4.8. Programmas ieviešanas sistēma

Politikas un tiesību aktu projektu izstrādi veic ministrija. Pilsonības iegūšanas, zaudēšanas un atjaunošanas procesu nodrošina NP, personas datu aizsardzības un informācijas atklātības kontroli – DVI, reliģijas lietas koordinē RLP, saimnieciskās darbības subjektus reģistrē UR, rūpnieciskā īpašuma aizsargāšanu veic PV, MNA īsteno valsts politiku maksātspējas procesa jautājumos, aizsargā darbinieku intereses to darba devēju maksātspējas gadījumos un likumā noteiktajā kārtībā īsteno valsts un sabiedrības interešu aizsardzību maksātspējas jautājumos, zemesgrāmatas uztur TA, kadastru un adrešu reģistrus uztur VZD, tiesību aktu pieejamību paredzēts nodrošināt LV. Publiskos reģistrus un to pakalpojumus attīsta

katra iestāde. Ministrija izstrādā plānošanas dokumentus vienotai IS un klientu apkalpošanas infrastruktūras attīstībai un koordinē to ieviešanu.

## 2.4.9. Programmas finansējums

28. tabula  
Programmas finansējums

(A variants)	Finansējums, latī 2006. gadā	% no ministrijas kopējā budžeta
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>20 553 692</b>	<b>27.82%</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	13 498 953	18.27%
Dotācija īpašiem mērķiem		
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7 047 746	9.54%
Ārvalstu finanšu palīdzība	6 993	0.01%
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>21 843 114</b>	<b>29.56%</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>20 350 120</b>	<b>27.54%</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>18 549 623</b>	<b>25.11%</b>
t. sk. atalgojumi	10 117 983	13.69%
t. sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā		
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>	<b>37 045</b>	<b>0.05%</b>
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>	<b>1 763 452</b>	<b>2.39%</b>
t. sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem	1 002 170	1.36%
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	748 217	1.01%
t. sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās	13 065	0.02%
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>	<b>1 492 994</b>	<b>2.02%</b>
kapitālie izdevumi	1 092 994	1.48%
investīcijas	400 000	0.54%
<i>Programmas amata vietu skaits</i>	<i>2 708</i>	

(B variants)	2006	2007	2008	2009
Papildus nepieciešams, tūkstoši latu		10 580	14 025	14 195
<b>Kopā, tūkstoši latu</b>	<b>20 554</b>	<b>31 134</b>	<b>34 579</b>	<b>34 749</b>

## 2.5. Budžeta programma „Satversmes aizsardzība”

### 2.5.1. Situācijas raksturojums

Programma paredzēta ārvalstu izlūkdienu darbības Latvijā identificēšanai, kontrolei un realizācijai, Latvijai nozīmīgas informācijas ieguvei ārvalstīs, kā arī valsts noslēpuma, NATO un ES klasificētās informācijas aizsardzībai.

Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### 2.5.2. Tiesību akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

#### Normatīvie akti:

- Nacionālās drošības likums ;
- likums "Par valsts noslēpumu" ;
- Satversmes aizsardzības biroja likums ;
- Valsts drošības iestāžu likums ;

– Operatīvās darbības likums.

Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.3. Programmas mērķi un rezultāti**

#### **Mērķi:**

1. Latvijas amatpersonu rīcībā ir apsteidzoša informācija par ārvalstu aktivitātēm un plāniem.
2. Ārvalstu izlūkdienestu veiktās aktivitātes Latvijas teritorijā tiek kontrolētas.
3. ES un NATO klasificētā informācija netiek izpausta.

Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti**

Informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.5. Darbības spējas uzlabošanas pasākumi**

1. Iegūt būtisku un apsteidzošu informāciju pretizlūkošanas un izlūkošanas jomā par ārvalstu dienestu vai atsevišķu personu plāniem, kas varētu radīt draudus Latvijas drošībai.
2. Organizēt pasākumus Latvijas nacionālo interešu aizstāvībai, efektīvi kontrolēt ārvalstu dienestu darbību Latvijā un sekmīgi tai pretdarboties.
3. Pastiprināt darbību ārējās pretizlūkošanas jomā un nodrošināt Latvijas pārstāvju NATO un ES drošību pret ārvalstu dienestu interesēm.
4. Nacionālās drošības interesēs sadarboties ar partneriem citās valstīs.
5. Turpināt klasificētās informācijas aizsardzību atbilstoši ES un NATO standartiem, ievērojot šo organizāciju attīstības tendences.

Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.6. Izstrādājami politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti**

Informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.7. Jaunās politikas iniciatīvas**

Informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### **2.5.8. Programmas ieviešanas sistēma**

Programmu īsteno SAB. Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

## 2.5.9. Programmas finansējums

29. tabula  
Programmas finansējums

(A variants)	Finansējums, latī 2006. gadā	% no ministrijas kopējā budžeta
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	<b>3 540 555</b>	<b>4.79%</b>
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 540 555	4.79%
Dotācija īpašiem mērķiem		
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi		
Ārvalstu finanšu palīdzība		
<i>Izdevumi kopā</i>	<b>3 540 555</b>	<b>4.79%</b>
<b>Uzturēšanas izdevumi</b>	<b>3 540 555</b>	<b>4.79%</b>
<b>Kārtējie izdevumi</b>	<b>3 540 555</b>	<b>4.79%</b>
t.sk. atalgojumi		
t.sk. aizņēmuma atmaksa pamatbudžetā		
<b>Maksājumi par aizņēmumiem un kredītiem</b>		
<b>Subsīdijas un dotācijas</b>		
t.sk. dotācijas iestādēm, organizācijām un komersantiem		
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem		
t.sk. iemaksas starptautiskajās organizācijās		
<b>Izdevumi kapitālieguldījumiem</b>		
kapitālie izdevumi		
investīcijas		

Detalizētāka informācija uzskatāma par klasificētu saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 3. panta prasībām.

### 3. PIELIKUMI

#### 3.1. Jaunās politikas iniciatīvas prioritārā secībā

30. tabula  
Jaunās politikas iniciatīvas prioritārā secībā

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Budžeta pr.	Finansējums, tūkstoši latu		
				2007	2008	2009
1.	Celt ministrijas administratīvo kapacitāti	TM	Pol. izstr.*	2 316	3 148	3 621
2.	Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojumu	Tiesu p.	Tiesas	4 281	5 936	6 898
3.	Palielināt tiesnešu un tiesu darbinieku skaitu	Tiesu p.	Tiesas	2 963	4 045	4 045
4.	Nodrošināt adekvātu ieslodzīto personu veselības aprūpi	Kriminālt.	Sodu izp.	6 664	4 487	4 600
5.	Attīstīt kadastra IS (t. sk. vienotu reģistru, e-pakalpojumu un informācijas atkalizmantošanas attīstību, integrāciju ar zemesgrāmatu u.c.)	Nek. īp. t.	Pol. iev.	844	661	322
6.	Nodrošināt ieslodzītos ar uzturu, higiēnas precēm, apģērbu, materiālo palīdzību pēc atbrīvošanās	Kriminālt.	Sodu izp.	925	685	685
7.	Nodrošināt elektronisku bezmaksas piekļuvi tiesību aktu konsolidētajam tekstam	T/a kval.	Pol. iev.		3 317	2 869
8.	Nodot RLP funkcijas ministrijai un UR; VVC nodot IZM	Konstit.	Pol. iev.	18		
9.	Attīstīt tiesu infrastruktūru	Tiesu p.	Tiesas	300	200	500
10.	Attīstīt tiesu informācijas sistēmas	Tiesu p.	Tiesas	608	610	610
11.	Ministrijas infrastruktūras optimizēšana un attīstīšana	TM	Pol. izstr.	2 000	1 000	500
12.	Izstrādāt jaunas mācību programmas un nodrošināt tiesnešu un tiesu darbinieku apmācību	Tiesu p.	Tiesas	138	180	220
13.	Celt tiesu sistēmas institūciju administratīvo kapacitāti	Tiesu p.	Tiesas	1 559	1 736	1 954
14.	Celt kriminālsodu izpildes institūciju administratīvo kapacitāti	Kriminālt.	Sodu izp.	14 788	15 278	15 819
15.	Celt politikas ieviešanas institūciju administratīvo kapacitāti	TM	Pol. iev.	6 397	7 247	8 359
16.	Nodrošināt sistemātisku, visā valstī vienlaicīgu un kvalitatīvu kadastrālo vērtību noteikšanu	Nek. īp. t.	Pol. iev.	177	160	160
17.	Ieviest maksātspējas likumu, t. sk. izveidot un uzturēt maksātspējas reģistru	Komerct.	Pol. iev.	282	215	206
18.	Palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju taksēs valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai	Tiesu p.	Tiesas	331	1 055	1 055
19.	Izveidot cietušo valsts kompensācijas reģistru	Kriminālt.	Sodu izp.	57	14	14
20.	Pētījumu veikšana un politikas plānošanas dokumentu izstrāde	TM	Pol. izstr.	140	100	100
21.	Izveidot tiesību aktu projektu izstrādes IS	T/a kval.	Pol. izstr.		100	100
22.	Īstenot ieslodzījuma vietu attīstības (infrastruktūras uzlabošanas) koncepciju, izmantojot valsts un privāto partnerību	Kriminālt.	Sodu izp.	1 500	2 500	2 500
23.	Starptautiska līmeņa konferenču organizēšana	TM	Pol. izstr.	30	30	30
24.	Nodrošināt adekvātu finansējumu tiesu ēku uzturēšanai	Tiesu p.	Tiesas	1 563	1 411	1 628
25.	Pabeigt īpašumu uzmērīšanu un reģistrāciju bijušajiem īpašniekiem un viņu mantiniekiem	Nek. īp. t.	Pol. iev.	720	720	720
26.	Akreditēt VTEB ekspertizēs izmantotās metodes atbilstoši starptautiskajam standartam ISO 17025, palielināt akreditēto ekspertīžu jomu skaitu	Tiesu p.	Tiesas	1 006	821	730
27.	Veikt centralizētu tieslietu nozares IS sistēmu auditu	TM	Pol. izstr.	30	30	
28.	Attīstīt UR un PV elektroniskos pakalpojumus (t. sk. pieteikumu elektronisku iesniegšanu un apstrādi) un informācijas atkalizmantošanu	Komerct.	Pol. iev.	199	71	79
29.	Atjaunot ieslodzījuma vietu aprīkojumu (pamatlīdzekļus)	Kriminālt.	Sodu izp.	1 324	2 824	2 824
30.	Notiesāto izglītības procesa un nodarbinātības nodrošināšana	Kriminālt.	Sodu izp.	2 365	3 159	3 265

## 30. tabulas turpinājums

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpol.	Budžeta pr.	Finansējums, tūkstoši latu		
				2007	2008	2009
31.	Ieviest tieslietu nozarē izmantoto nekustamo īpašumu vienotu finansēšanas modeli (VZD un PV nomas maksas)	Nek. īp. t.	Pol. iev.	142	217	217
32.	Attīstīt sociālās uzvedības korekcijas programmas un nodrošināt sociālās rehabilitācijas centru darbību	Kriminālt.	Sodu izp.	903	1 176	1 626
33.	Ieviest apcietinājumā turēšanas kārtību	Kriminālt.	Sodu izp.	1 891	2 280	2 280
34.	Attīstīt UR darbu, lai komersanta reģistrāciju vai izslēgšanu būtu iespējams veikt viena iestādes apmeklējuma ietvaros, paplašināt UR reģionālo nodaļu funkcijas	Komerct.	Pol. iev.	50	73	106
35.	Uzturēt zvērinātu notāru vestos reģistus	Tiesu p.	Tiesas	100	100	100
36.	Izveidot tiesu ekspertu reģistru, tiesu ekspertu sertifikācijas komisiju un padomi	Tiesu p.	Tiesas	50	310	50
37.	Izveidot vienotu civiltāvokļa aktu reģistrācijas IS	Civilt.	Pol. izstr.	150	70	20
38.	ES tiesību pārņemšanas elektroniskās IS izveide	Starpt.	Pol. izstr.	142	26	26
39.	Izveidot vienotu IEVP un VPD IS par notiesātajām personām	Kriminālt.	Sodu izp.	410	500	300
40.	Palielināt valsts kompensācijās cietušajiem izmaksājamo līdzekļu apmēru	Kriminālt.	Sodu izp.	283	905	1 910
41.	Nodrošināt zaudējumu atlīdzību nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām	Tiesu p.	Tiesas	30	53	80
42.	Sabiedrības informēšana par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību; PV konsultatīvie punkti reģionos	Komerct.	Pol. iev.	54	50	50
43.	Integrēt VZD un zemesgrāmatu nodaļu nekustamo īpašumu reģistrācijas procedūras	Nek. īp. t.	Pol. iev.	330	120	60
44.	Nodrošināt dalību likuma varas misijās	Starpt.	Pol. izstr.	15	15	30
45.	Ieviest personu procesa virzītāju palīgu institūtu un speciālo aizsardzības likumu	Kriminālt.	Sodu izp.	334	302	302
46.	Novērtēt un uzlabot kadastra datu kvalitāti	Nek. īp. t.	Pol. iev.	452	297	297
47.	Attīstīt PV tehnisko infrastruktūru un aprīkojumu	Komerct.	Pol. iev.	162	40	50
48.	Nodrošināt maksātspējas administratoru atlīdzību	Komerct.	Pol. iev.		52	50
49.	Ieviest koncepciju par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu	Komerct.	Pol. iev.	29	160	57
50.	Ieviest mērnieku un nekustamo īpašumu vērtētāju sertifikāciju	Nek. īp. t.	Pol. iev.	26	11	11
51.	Izstrādāt jauno VAR programmatūru	Nek. īp. t.	Pol. iev.	25	150	120
52.	Attīstīt un nostiprināt izlīgumu	Kriminālt.	Sodu izp.	749	672	672
53.	Veikt sabiedrības, tiesnešu un valsts pārvaldes institūciju informēšanu un apmācību par informācijas atklātību	Konstit.	Pol. iev.	115	38	38
54.	Attīstīt NP procedūras un tehnisko infrastruktūru un iegūt ALTE sertifikātu	Konstit.	Pol. iev.	94	86	84
55.	Starptautisko organizāciju sankciju izpildes nodrošināšana	Tiesu p.	Tiesas	50	50	50
56.	Ieviest riska faktoru analīzi un novēršanu personas datu aizsardzībā	Konstit.	Pol. iev.	464	340	340
57.	Nodrošināt administratīvās tiesas pieejamību reģionos	Tiesu p.	Tiesas	pēc konc.		
58.	Ieviest visu tiesu spriedumu kontroles un atskaišu sistēmu	Tiesu p.	Tiesas	pēc konc.		
59.	Ieviest koncepciju par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību	Tiesu p.	Tiesas	pēc konc.		
60.	Izstrādāt un ieviest apgrūtināto teritoriju IS	Nek. īp. t.	Pol. iev.	pēc likuma		
61.	Iekārtot VZD arhīvam nepieciešamās telpas	Nek. īp. t.	Pol. iev.	pēc konc.		
62.	Digitalizēt publiskajos reģistros uzkrāto papīra dokumentāciju	TM	Pol. iev.	pēc konc.		
<b>Kopā:</b>				<b>60 575</b>	<b>69 833</b>	<b>73 339</b>

\* Pol. izstr. – „Tieslietu politikas izstrāde”, Tiesas – „Tiesu sistēma”, Sodu izp. – „Kriminālsodu izpilde”, Pol. iev. – „Tieslietu politikas ieviešana”

### 3.2. Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

**31. tabula**  
**Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti**

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībspol.
1.	Koncepcijas par pastāvīgo iestāžu statusa regulēšanu īstenošanai nepieciešamie normatīvo aktu projekti	2007	Konstit.
2.	Politikas plānošanas dokuments, lai veicinātu likumprojekta „Par Eiropas Padomes pilsonības konvencijas ratifikāciju” virzību Saeimā	2007	Konstit.
3.	Koncepcija par pārvaldes institucionālās organizēšanas iespēju paplašināšanu	2008	Konstit.
4.	Koncepcija par informācijas atklātības politikas īstenošanu	2008	Konstit.
5.	Koncepcija par administratīvā procesa efektivitātes uzlabošanu	2007	Admin.
6.	Koncepcija par vienotu juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrāciju	2007	Admin.
7.	Administratīvo sodu procesa likuma koncepcija	2007	Admin.
8.	Administratīvo sodu likums	2009	Admin.
9.	Administratīvo sodu procesa likums	2009	Admin.
10.	Administratīvo sodu un Administratīvo sodu procesa likumu ieviešanas programma	2009	Admin.
11.	Kriminālsodu izpildes politikas pamatnostādnes	2007	Kriminālt.
12.	Resocializācijas sistēmas attīstības koncepcija	2007	Kriminālt.
13.	Ar brīvības atņemšanu notiesāto nodarbinātības koncepcija	2007	Kriminālt.
14.	IEVP un VPD personāla politikas koncepcija	2007	Kriminālt.
15.	Programmas Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādņu 2006.–2010. gadam īstenošanai	2007	Kriminālt.
16.	Politikas plānošanas dokuments par ieslodzīto konvoja īstenošanas mehānismu	2007	Kriminālt.
17.	Nepilngadīgo brīvības atņemšanas un apcietinājuma izpildes politikas pamatnostādnes	2007	Kriminālt.
18.	Kriminālsodu koncepcija	2008	Kriminālt.
19.	Cietušo politikas pamatnostādnes	2008	Kriminālt.
20.	Kriminālsodu izpildes likums	2009	Kriminālt.
21.	Koncepcija par izlīguma procesa attīstību	2009	Kriminālt.
22.	Koncepcija par pirmstiesas uzraudzības attīstību	2009	Kriminālt.
23.	Koncepcija par civiltāvokļa aktu reģistrācijas sistēmas attīstību	2008	Civilt.
24.	Koncepcija par neregistrēto partnerattiecību tiesisko regulējumu	2008	Civilt.
25.	Koncepcija par Civillikuma atsevišķo daļu savstarpējo saskaņotību	2008	Civilt.
26.	Koncepcija par īpašumu atsavināšanu valsts un pašvaldību vajadzībām	2009	Civilt.
27.	Likumprojekts „Grozījumi Komerclikumā”, kas papildina Komerclikumu ar komercdarījumu tiesisko regulējumu	2007	Komerct.
28.	Fizisko personu saimnieciskās darbības likums	2007	Komerct.
29.	Saskaņot Komerclikumā un Finanšu instrumentu tirgus likumā ietvertu normatīvo regulējumu un lietoto terminoloģiju	2007	Komerct.
30.	Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pamatnostādnes	2007	Komerct.
31.	Koncepcijas par zemnieku un zvejnieku saimniecību turpmāko statusu ieviešanai nepieciešamie likumprojekti	2007	Komerct.
32.	Koncepcija ar nekustamo īpašumu saistīto tiesību nostiprināšanas procedūru vienkāršošanai	2007	Nek. īp. t.
33.	Koncepcija par būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstību	2007	Nek. īp. t.
34.	Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumprojekts	2007	Nek. īp. t.
35.	VAR IS attīstības koncepcija	2007	Nek. īp. t.
36.	Koncepcija par zemesgrāmatu tiesnešu statusu, lai izveidotu efektīvu un institucionāli unificētu publisko reģistru sistēmu	2008	Nek. īp. t.
37.	Koncepcija par valsts un privāto funkciju nodalīšanu ar nekustamo īpašumu formēšanu saistītajās darbībās	2008	Nek. īp. t.
38.	VZD arhīva attīstības koncepcija	2008	Nek. īp. t.

## 31. tabulas turpinājums

Nr.	Politikas dokuments / normatīvais akts	Gads	Rīcībspol.
39.	Starptautisko privāttiesību likums	2008	Starpt.
40.	Koncepcija par piedziņu valsts labā	2007	Tiesu p.
41.	Koncepcija par alternatīvo strīdu izšķiršanas veidu attīstību	2007	Tiesu p.
42.	Koncepcija par advokatūras lomu un funkcijām	2007	Tiesu p.
43.	Koncepcija par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos	2007	Tiesu p.
44.	Šķīrējtiesu likums	2007	Tiesu p.
45.	Tiesību aktu grozījumi, lai ierobežotu juridisko profesiju pārstāvju darbību, ja veikti ētikas pārkāpumi	2007	Tiesu p.
46.	Koncepcija par valsts testamentu reģistra izveidi	2007	Tiesu p.
47.	Tiesu iekārtas attīstības pamatnostādnes	2008	Tiesu p.
48.	Koncepcija par tiesas darba organizatorisko modeli un personāla lomu procesos un tiesu saimnieciskajā darbībā	2008	Tiesu p.
49.	Tiesnešu un tiesu darbinieku apmācības attīstības koncepcija	2008	Tiesu p.
50.	Koncepcija par notariāta funkcijām	2008	Tiesu p.
51.	Koncepcija par zvērinātu tulku institūcijas izveidi	2008	Tiesu p.
52.	Notariāta likums	2009	Tiesu p.
53.	Advokatūras likums	2009	Tiesu p.
54.	Tiesu izvietojuma un infrastruktūras attīstības koncepcijas, t. sk. par administratīvās tiesas pieejamību reģionos	2008, 2009	Tiesu p.
55.	Likumprojektu izstrādes koordinācijas koncepcija	2007	T/a kval.
56.	Normatīvo aktu projekti koncepcijas īstenošanai par nacionālo normatīvo aktu pieejamības veicināšanu un elektronisko versiju autentiskuma atzīšanu	2007	T/a kval.
57.	Ministrijas pakļautībā esošo iestāžu dokumentu digitalizācijas koncepcija	2007	TM
58.	Koncepcija par tieslietu informācijas un pakalpojumu centru izveidi	2008	TM

23.10.2006 12:34

30 336

E. Kričalo

7036970, eva.kricalo@tm.gov.lv

(Ministru kabineta  
2006.gada 3.novembra  
rīkojums Nr.860)

**Tieslietu ministrijas  
darbības stratēģijas 2007.–2009.gadam  
kopsavilkums**

Atbilstoši Tieslietu ministrijas nolikumam (Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.243 "Tieslietu ministrijas nolikums"), Tieslietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde tieslietu (tiesību politikas un tiesu administrēšanas) nozarē, kā arī šādās jomās: pilsonība, personas datu aizsardzība, informācijas atklātība un elektronisko dokumentu uzraudzība, publiskie reģistri, reliģiskās lietas, nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistra uzturēšana, komercsabiedrību maksātnespēja, tiesu ekspertīze un rūpnieciskā īpašuma aizsardzība. Tieslietu ministrija ir atbildīga par valsts politikas izstrādi un īstenošanu konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību, civiltiesību, komerciesību, krimināltiesību un reliģisko tiesību, kā arī procesuālo tiesību jomā.

Tieslietu ministrijas darbības stratēģija 2007.–2009.gadam (turpmāk – stratēģija) ir ministrijas vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā atspoguļoti ministrijas mērķi, darbības virzieni, to īstenošanas programmas un nepieciešamais finansējums.

**Ministrijas virsmērķis – nodrošināt tiesiskumu Latvijas valstī.** Lai sasniegtu izvirzīto virsmērķi, stratēģijā noteiktas šādas rīcībpolitikas (darbības virzieni):

- 1) Tieslietu ministrijas kompetencē esošās tiesību jomas:
  - konstitucionālās tiesības;
  - administratīvās tiesības un administratīvie sodi;
  - krimināltiesības;
  - civiltiesības (privāttiesības), īpaši izdalot to sastāvā esošās komerciesības un nekustamā īpašuma tiesības;
    - starptautiskās un Eiropas Savienības tiesības;
- 2) tiesu darbības nodrošināšana;
- 3) tiesību aktu kvalitātes uzlabošana un pieejamības nodrošināšana.

Rīcībpolitikas tiks īstenotas, pamatojoties uz piecām budžeta programmām: "Tieslietu politikas izstrāde", "Tiesu sistēma", "Kriminālsodu izpilde", "Tieslietu politikas ieviešana" un "Satversmes aizsardzība".

Būtiskākie vidējā termiņā risināmie uzdevumi ir šādi:

- izstrādāt tiesību nozaru attīstības politikas un ar tām saistītos tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus, īpaši konstitucionālo, krimināltiesību, civiltiesību un tiesu rīcībpolitikās;
- samazināt termiņus lietu izskatīšanai tiesā un publisko pakalpojumu saņemšanai, vienkāršot tiesības, procesus, procedūras un attīstīt pakalpojumus, īpaši tiesu, nekustamā īpašuma un komerciesību rīcībpolitikās;
- izvērtēt un efektīvizēt politikas ieviešanas instrumentus, novērst būtiskākos tiesību aktu un to ieviešanas trūkumus visās rīcībpolitikās;
- attīstīt infrastruktūru, īpaši tiesu darbā un kriminālsodu izpildē.

Stratēģija ietver ministrijas darbības virsmērķi, kompetenci un pilnvarojumu, īstentās rīcībpolitikas, līdzšinējās darbības spēju izvērtējumu un ministrijas īstentās budžeta programmas. Katrai budžeta programmai ir norādīts mērķis, politikas un darbības rezultātu rādītāji, veicamās darbības (tai skaitā administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi, izstrādājami tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projekti un jaunās politikas iniciatīvas) un programmas ieviešanas sistēma.

Katru gadu Tieslietu ministrijas darbības stratēģija tiks precizēta budžeta plānošanas procesa ietvaros.

Tieslietu ministrijas darbības stratēģijas izpildei nepieciešamie finanšu līdzekļi tiks pieprasīti, sagatavojot likumprojektu par valsts budžetu kārtējam gadam.

Tieslietu ministrs

G.Grīnvalds